

Naslov na bosanskom:
Imanske poruke postačima

Naslov originala:
Selasune dersen lis-sai'min

Autor:
Aid El-Karni

Prijevod:
Senad Muhić

Redakturna:
mr. Irfan Omerčić

Lektura:
Begija Sinanović-Mulahusić, prof.

Dizajn korice:
Dženan Škoro

DTP:
Dženan Škoro

Štampa:
Amos Graf d.o.o.

Tiraž:
500

Imanske poruke postačima

Aid El-Karni

Sarajevo, 2019.

Predgovor prevodioca

Hvala Allahu, Gospodaru svjetova, donosimo salavat i selam na Allahovog Poslanika, njegovu časnu porodicu, ashabe i sve one koji ga slijede na putu istine do Sudnjega dana.

Uzvišeni Allah stvorio je ljude kako bi Ga obožavali i za ostvarenje tog cilja nije im dao slobodnu volju da sami određuju način tog obožavanja nego im je preko Svoga Poslanika, propisao i odredio ibadete koji će ih odvesti do Njegove milosti.

Nisu svi ibadeti na istom nivou. Neki od njih su obavezni, a neki dobrovoljni. Jedan od tih obaveznih ibadeta jeste i ramazanski post kojeg je dužan praktikovati svaki musliman i muslimanka koji su razumni, punoljetni, nisu bolesni i nisu na putovanju.

Nijedan ibadet nije propisan ljudima bez određenog cilja i mudrosti. Glavni cilj propisivanja svih ibadeta jeste ostvarenje bogobojaznosti putem koje će se čovjek sačuvati od loših djela.

Kada se govori o namazu, cilj namaza je da klanjača odvrati od razvrata i loših djela. Cilj zekata jeste da očisti čovjeka, njegovu dušu i imetak, čime se, svakako, povećava bogobojaznost i čovjek

biva spremniji na činjenje dobrih djela. Jedna od mudrosti propisivanja hadždža jeste i spominjanje Allaha u određenim danima i odazivanje Njegovoj naredbi, čime se jača iman i veza sa Uzvišenim Allahom, a jača veza sa Njim znači i jača volja za činjenjem dobra i jača spremnost za ostavljanje grijeha.

Isti je slučaj i sa postom, jer je i on propisan, kako kaže Allah Uzvišeni, da bismo bili bogobojazni i svjesni našeg Gospodara, a ta će nas svijest odvratiti od loših djela.

Dakle, svrha posta nije da gladujemo i da se mučimo, jer Allah nije u potrebi za tim nego mu je svrha da od nas izgradi bolje ljude i jače vjernike, što, svakako, treba da se vidi i u našoj životnoj praksi i ponašanju.

Svrha posta jeste da on bude naša zaštita, jer ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nazvao zaštitom. Post je, kako kažu islamski učenjaci, zaštita na ovome svijetu od grijeha, a na onome svijetu od Vatre. Ako post na ovome svijetu ne zaštiti čovjeka od grijeha, ni na onome svijetu neće mu biti zaštita od Vatre.

Da bi se ostvarila svrha posta, čovjek mora postiti svim svojim bićem, formalno i suštinski, jer ako se desi da samo posti stomakom, a njegovo ponašanje bude jednako kao i kada ne posti, onda će imati malo koristi od takve vrste posta.

Post ima za cilj da nas učini darežljivima, ojača naš odnos spram Kur'ana, da od harama sačuva naše srce, uši, jezik, oči i stomak, da poveća našu međubratsku ljubav i samilost, da utiče na što bolju organizaciju našeg vremena itd. O svim ovim imanskim aspektima posta, kao i mnogim drugim, moći će se pročitati u djelu koje je pred vama, a čiji je autor uvaženi šejh Aid El-Karni, koji je ovoj tematiki pristupio sa imansko-edebiske, a ne pravno-šerijatske strane.

Nekoliko napomena:

Za prijevod je korišteno prvo izdanje knjige/originalne verzije, na arapskom jeziku (1410. po H.)

U originalu kojeg smo koristili prilikom prijevoda, kur'anski ajeti citirani su bez imena sure i broja ajeta. U prijevodu je to dopunjeno.

U uvodu ovog djela, autor je naglasio sljedeće: „Nisam nikako spominjao neispravne hadise, slaba kazivanja, niti čudne predaje.“ Međutim, u ovom djelu, autor nije spominjao izvore hadisa, osim u nekoliko slučajeva, te smo, shodno našim mogućnostima, spomenuli njihove izvore.

Imajući u vidu da je autor djela u njegovom uvodu naglasio da su predaje koje spominje ispravne i prihvatljive, nastojali smo pronaći ocjene tih predaja koje odgovaraju stavu autora, iako u vezi nekih od njih postoji razilaženje.

Autor u ovome djelu nije spominjao nikakva dodatna pojašnjenja u fusnotama, tako da sve ono što je u njima napisano trud je našeg skromnog istraživanja.

Imajući u vidu da se ovdje radi o djelu ljudskih ruku, i da svi možemo pogriješiti, zamolio bih sve one koji pronađu određenu grešku, da se obrate na mail (muhsenad@gmail.com) i da na nju ukažu.

Molimo Allaha da ovo djelo stavi na vagu naših dobrih djela, oprosti nam grijeha i učvrsti naše vjerovanje koje je glavnica i temelj za ispravnost svih naših riječi i postupaka.

Senad Muhić

Zavidovići,

21.4.1440. / 7.03.2019.

Uime Allaha, Milostivog, Samilosnog

Uvod

Hvala Allahu, Svetom Vladaru, koji daje mir i obilno nagrađuje, Posjedniku ponosa i plemenitosti. On nas je uputio u islam, i kroz namaz i post, ukazao nam veliku počast.

Donosim salavat i selam na predvodnika poslanika, onoga čiji su namaz i post najbolji i najpotpuniji, na njegovu porodicu i ashabe.

U ovu knjigu koja nosi naziv *Imanske poruke postaćima*, uvrstio sam najprilagodnije ajete, najispravnije hadise, najljepše stihove i najanježnije savjete koji su vezani za samu tematiku.

Ovo je knjiga za dobre ljude koji noćima na mjesecini sjede i razgovaraju, osovjetskim prostranstvima putuju i na putovanjima odsjedaju, prijateljima i voljenima koji družeći se uživaju i vaizima koji ljude savjetuju. Njome se mogu koristiti i profesori u svojim predavanjima, hatibi na minberima i imami u džamijama. Tri su cilja pisanja ove knjige koja sam želio ostvariti:

Prvi: Savjete i upute koje sam iznio u ovoj knjizi potvrdio sam ajetima Knjige Časne i ispravnim izrekama Poslanika, sallallahu

alejhi ve sellem. Nisam nikako spominjao neispravne hadise, slaba kazivanja, niti čudne predaje.

Drugi: Imao sam namjeru da kroz ovu knjigu probudim vjerovanje u ljudskim dušama i ojačam uvjerenje u njihovim srcima. Nije mi bila namjera spominjati šerijatsko-pravna pitanja, jer o tome su pisali i govorili drugi uvaženi učenjaci i mnogo je toga napisano i rečeno na tu temu. S druge strane, nedostaju nam teme vezane za imanska pitanja, pouke koje jačaju iman u srcu i osnažuju ga, te smatram da će ovo skromno djelo ispuniti tu prazninu i potrebu.

Treći: Tokom pisanja ovih lekcija i pouka, nastojao sam da ih prenesem na najljepši način i najljepšim riječima, slijedeći pri tome kur'ansko-sunnetsku ljepotu i metodu izražavanja, a sve s ciljem da se čitalac osjeća lijepo, kao da je pored potoka koji žubori i krošnje koja ga natkriva, bašće prepune ruža i oaze, vode i hladovine, kišice čije nježne kapi ga razgaljuju i osvježavaju.

Njen bi govor sihir dozvoljeni bio,
samo kada nikoga ne bi povrijedio.
Kada traje dugo, ne bi nam dosadio,
ako traje kratko, da traje bi poželio.¹

Dobro nam došao, cijenjeni gostu!

Potvrđeno je ispravnom predajom da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi video mlađak, govorio: „Moj i tvoj Gospodar je Allah. Ti si mlađak koji donosi svako dobro i uputu. Allahu moj, učini ga mjesecom smiraja i islama, sigurnosti i

---

¹ Ovim stihovima želi se ukazati na bitnost lijepog izražavanja jer ono ostavlja jak uticaj na ljude. Lijep govor ne može dosaditi, jer čovjek u njemu uživa i poželio bi da on što dulje traje. Takav govor upoređen je sa sihirom, jer kao i sihir ostavlja jak trag na razum ljudi.

imana.“²

Ramazan je najbolji mjesec čiji su dani najljepši dani. Dobri ljudi „kritikuju“ ramazan jer im rijetko dolazi i veoma dugo je odsutan, a on im uvijek dođe nakon što ga mnogo požele. Oni ga, opisujući svoje stanje, pozdravljaju sljedećim riječima:

*Dobro si došao, donio nam post,
godine si svake najdraži nam gost.
Ti nama dolaziš kao gost dragi,
željno te čekamo, mjesecе blagi.
Ljubav je svaka nama zabranjena,
kad u ime Njega nije sagrađena.
Primi nama post, dobra djela moja,
i povećaj blagodati, to je volja Tvoja.
Kazniti nas nemoj kada pogriješimo,
već smo u kazni, u brigama plovimo.*

Zadivljujuća je činjenica da dolaskom ovog mjeseca Allah liječi srca, u toku njegove posjete, On grijeha prašta, a kada nam stigne, mahane nam pokriva.

Zbog toga, dobro nam došao najdraži gostu!

---

² Verziju hadisa u kojoj stoji da bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada ugleda mlađak, govorio: „Allahu moj, učini ga mjesecom blagoslova i imana, sigurnosti i islama. Moj i tvoj Gospodar je Allah“, između ostalih bilježi Tirmizi, br. 3451., a dobrom (hasen) smatra je Albani. Pogledati: *Sahihul-džami's-sagir*, br. 4726.

Prva lekcija:

Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, uputstva vezana za post

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Rekao je Ibnul-Kajim, Allah mu se smilovao: „Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u mjesecu ramazanu mnogo je činio različite vrste ibadeta. Džibril bi ga u tom mjesecu podučavao Kur'ānu. Kada bi se susreo s Džibrilom, bio bi darežljiviji od vjetra koji donosi kišu, a inače, bio je najdarežljiviji čovjek. U ramazanu, on je bio posebno darežljiv. U ovome mjesecu, on bi povećao davanje sadake, dobročinstvo, učenje Kur'āna, namaz, zikr i itikaf.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mjesec ramazan posebno bi određivao za neke ibadete koje nije radio u drugim mjesecima. Čak je ponekad neprekidno postio, kako bi što više vremena proveo u ibadetu, ali je zabranjivao svojim drugovima da ga slijede u tome, tj. da poste neprekidno. Kada bi mu neko rekao:

‘Ti neprekidno postiš’, on bi odgovarao: ‘Ja nisam poput vas, jer ja ostajem (boravim) kod svoga Gospodara, On me hrani i poji.’³ (Muttefekun alejhi)³

Allah Uzvišeni hranio bi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tokom ovog posta, posebnom vrstom hrane koja je sadržana u duševnim spoznajama, izrazito posebnim mudrostima i svjetlošću poslanice. Dakle, nije se radilo o hrani i piću u pravom smislu te riječi, jer, da je tako, onda Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi se smatrao postačem.

Kada je svoje oči usrećio vezom sa Onim kojeg obožava, prsa svoja, težeći ka Njemu, prostranim učinio, kada je uživao u spominjanju Gospodara i popravio svoje stanje blizinom Njegovom, onda je zaboravio na hranu i piće i nije imao potrebe za tim.

U jednom stihu stoji:

Duša se hrani spoznjom Njega
da jedeš i piješ, to joj hrana nije,
nema ti štete u manjku imetka,
spoznaš li šta se kod Njega krije.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, najviše je Allaha spominjao, najpobožniji čovjek je bio, i mjesec ramazan posebnim je vremenom za ibadet, zikr i učenje Kur'ana, učinio.

Njegove noći ispunjene su bile namazima, poniznošću spram svoga Gospodara, molitvama za pomoć, ustrajnost, pobedu i uputu, učio bi duge sure, mnogo bi vremena provodio na ruku'u i sedždi, ibadetima se nije mogao zasiti.

---

³ Hadis u vezi kojeg postoji suglasnost između Buharije i Muslima.

Noćni namaz kojeg je klanjao bio mu je opskrba, potrebna oprema, u njemu je tražio i nalazio snagu i energiju.

Allah Uzvišeni kaže:

„O ti, umotani! - probdij noć, osim maloga dijela.“ (El-Muzzemmil, 1-2)

„I probdij dio noći u namazu - to je samo tvoja dužnost; Gospodar tvoj će ti na onome svijetu hvale dostoјno mjesto darovati.“ (El-Isra, 79)

Svoje bi dane Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, provodio u pozivanju ljudi, borbi, savjetovanju, odgajanju, vazovima i davanju odgovora (na postavljena pitanja).

- Njegova je praksa bila da ne započinje post mjeseca ramazana sve dok se ne ustanovi njegov početak, bilo to kroz viđenje mlađaka ili svjedočenjem jednog svjedoka.

- On bi podsticao ljude na sehur, govoreći, kako se prenosi ispravnom predajom: „Sehurite, jer doista je u sehuru berićet.“⁴

Vrijeme sehura je blagoslovljeno vrijeme, ono se nalazi u zadnjoj trećini noći, kada se Uzvišeni Allah spušta i smatra se posebnim periodom za traženje oprosta.

Kada Allah Uzvišeni opisuje Svoje odabранe robove, između ostalog kaže:

„i u praskazorje oprost su od grijeha molili.“ (Ez-Zariyat, 18)

„i koji se budu u posljednjim satima noći za oprost molili.“ (Alu Imran, 17)

Sehur također služi kao pomoć u postu i ibadetu, čime se blagodat koju imamo troši kao vid pokornosti El-Mun’imu/Onome koji daje blagodat.

- Ispravnom se predajom prenosi od Poslanika, sallallahu

---

⁴ Buhari, br. 1923., i Muslim, br. 1095.

alejhi ve sellem, da je naređivao požurivanje s prekidom posta čim Sunce zađe, a i sam je to činio. Iftario bi se hurmom (datulom) ili vodom, iz razloga što praznom želucu gladnog postača najviše odgovara slatko.

- Od njega se prenosi ispravna predaja u kojoj je rekao: „Prilikom iftara postač ima dovu koja mu se ne odbija.“⁵ Tom prilikom, on bi molio Allaha Uzvišenog za dobro ovoga i onoga svijeta.

- Iftario bi prije nego klanja akšam namaz.

U ispravnoj se predaji prenosi da je rekao: „Kada dođe noć ovuda, a dan ideo ovuda i Sunce zađe, tada se postač iftari.“⁶

- Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, putovao bi tokom ramazana, nekada bi na tim putovanjima postio, a nekada ne. Ashabima je dao mogućnost biranja između ovoga dvoga.

- Kada bi se približili neprijatelju, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naređivao bi ashabima da ne poste, kako bi bili što spremniji na borbu.

U ramazanu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odlazio u vojne pohode, a čak se i najvažnija bitka u islamu, bitka na Bedru, odvila u ovom mjesecu. Tada je Allah Uzvišeni dao pobjedu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to pobjedu o kakvoj svijet nije do tada čuo, niti mu je do tada bila poznata.

Tokom dva vojna pohoda koja su se odvila u ramazanu, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije postio, o čemu predaju bilježe Tirmizi i Ahmed, od Omera, r.a. Nije odredio preciznu

⁵ Ibn Madže, br. 1753. U nastavku ove predaje koju bilježi Ibn Madže, stoji: „Ibn Ebi Mulejke rekao je: ‘Čuo sam Abdullaha b. Amra, kako prilikom iftara govori: ‘Allahu, molim Te milošću Tvojom koja obuhvata sve, da mi oprostиш.’“ U izvodu ove predaje stoji da je dobra (hasen). Pogledati: *Sunen Ibn Madže*, sa ocjenom hadisa od strane hafiza Ebu Tahira Zubejra, Darus-selam, Rijad, 1430./2009.

⁶ Buhari, br. 1954., i Musim, br. 1100.

razdaljinu nakon koje postač može da ne posti i o tome se ništa vjerodostojno ne prenosi.

- U praksi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ponekad je bilo i to da zoru dočeka kao džunub⁷, nakon čega bi se okupao i postio. Svoje supruge bi ljubio dok bi postio i te poljupce bi poredio sa pranjem usta vodom (tokom posta).

- Onoga ko bi iz zaborava nešto pojeo ili popio tokom posta, nije zaduživao napaštanjem toga dana nego bi govorio da ga je Allah nahranio i napojio.

- Ono što se ispravno prenosi od njega jeste da post kvari: konzumiranje hrane i pića, hidžama, povraćanje. Kur'an ukazuje da i spolni kontakt kvari post kao i hrana i piće.

- U posljednjih deset dana ramazana, boravio bi u itikafu. Tom prilikom svoje bi srce usmjerio ka Allahu, zaboravio bi na dunjalučke brige, pogled srca okrenuo bi ka prostranstvima nebesa i Zemlje, umanjio bi susret s ljudima, mnogo bi se posvetio dozivanju i molitvama Uzvišenog i Plemenitog Allaha. Srcem je spoznavao Allahova imena i svojstva, razmišljao o znamenjima (ajetima) i stvorenjima Gospodara nebesa i Zemlje.

Koliko je samo spoznaja dobio?!

Koliko je samo svjetlosti (nura) primio?!

I koliko je samo suštinskih značenja dokučio?!

Zbog toga, on najbolje poznae Allaha, posjeduje najveću bogobojsnost, ima najveći stepen pouzdanja u Njega i najviše se žrtvovao u pogledu spoznaje Njegovog Bića.

Koliko se miris širi, toliko mu selama od nas,
i koliko slavuj pjevuši i bulbulov čuje se glas.

---

⁷ Stanje nakon odnosa sa suprugom.

Druga lekcija

Zbog čega je post propisan?

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

U Allahovom vjerozakonu postoje tajne, u Njegovim propisima sadržane su mudrosti, a u onome što je stvorio postoje veliki ciljevi.

Nekada te tajne, mudrosti i ciljeve, ljudski razum može dokučiti, a nekada zastane i nije ih u stanju spoznati i pojmiti.

O nekim mudrostima posta, Uzvišeni Allah govori u Kur'antu kada kaže: „O vjernici! Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste se grijeha klonili.“ (El-Bekare, 183)

Dakle, post je put koji nas vodi ka bogobojaznosti, s obzirom na to da je postač među onima koji su veoma bliski Uzvišenom Allahu. Stomak postača gladuje, ali mu se srce čisti, žedan je, a njegove oči plaču.

Ispravnom se predajom od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prenosi da je rekao: „O mladići, ko je od vas u mogućnosti da se ženi, neka to i učini, jer brak čuva njegov pogled i štiti ga od bluda. Onaj ko to nije u stanju, neka se okrene postu, jer on će ga sačuvati (sputati mu strasti).“⁸

- Postom se sputavaju i sužavaju tokovi hrane i krvi, a upravo se na taj način umanjuju šejtanska djelovanja, s obzirom da šejtan prolazi kroz čovjekove vene kao što prolazi krv.

- Putem posta slabe se prohtjevi, nagoni za zlo i činjenje loših djela, umanjuju se, a upravo se ovim slabljenjem duša prosvjetljuje i jača.

- Postom se čovjek sjeća svoje braće postača koji također gladuju, sjeća se siromaha i nevoljnika, te solidariše sa njima i pomaže ih.

Postaču brate, što ostavljaš hranu,
ti ne zaboravljaš gladnoga brata,
raduj se bajramu na Sudnjem danu,
pa u milost uđi, na džennetska vrata.

- Post je škola u kojoj se odgaja duša, čisti srce, vježba obaranje pogleda (od onoga što je haram) i čuvaju se organi (od činjenja grijeha).

- Post je tajna između roba i Allaha, Koji u jednom ispravnom hadisu kudsiju veli: „Svako čovjekovo djelo pripada njemu, osim posta. Post je Moj i Ja za njega posebno nagrađujem.“⁹

---

⁸ Buhari, br. 5065., i Muslim, br. 1400.

⁹ Buhari, br. 1904., i Muslim, br. 1151. Islamski učenjaci spominju nekoliko razloga zbog kojih je Allah Uzvišeni u ovom hadisu rekao: „Post je Moj.“ Neki od njih su sljedeći:

1. Allah ne pripisuje Sebi osim ono što je časno i vrijedno, kao što se

To je zato što je post ibadet koji samo Allah vidi, za razliku od ostalih ibadeta, poput namaza, zekata i hadždža, koje vide i ostali ljudi.

Naši ispravni i dobri prethodnici znali su da je post približavanje Allahu, da je to period kada se u dobru natječe i vrijeme velikih dobrih djela i upravo su zbog toga plakali radujući se dolasku ramazana, a plakali su tugujući zbog njegovog odlaska.

Naši ispravni i dobri prethodnici znali su vrijednost posta, voljeli su ramazan i posebno su se u njemu trudili i radili. Žrtvovali su se u tom mjesecu, njegove noći provodili su u namazu, na sedždi, ruku'u, plakanju i skrušenosti, a dane ramazana provodili su u učenju, podučavanju, pozivanju ljudi (istini) i savjetovanju.

Naši ispravni i dobri prethodnici spoznali su da je post radost u njihovim životima, odmor za dušu koji im donosi širokogrudnost. Zbog toga su svoje duše i srca, čisteći ih i prosvjetljujući, okrenuli

Njemu pripisuje Ka'ba, za koju se kaže da je Bejtullah/Allahova Kuća, ili za Džibrila kaže da je Ruhuna/Naš Duh, ili za dušu Ruhi/Svoga ruha ili za Salihovu kamilu da je Nakatullah/Allahova kamilu, i sl. Imajući u vidu vrijednost i položaj posta, Uzvišeni je rekao: „Post je Moj.“

2. Običaj mnogobojaca nije bio da se postom približavaju svojim božanstvima. Oni su svojim božanstvima padali ničice, klanjali im se, zavjetovali i žrtve im prinosili. Nije poznato da je neko od njih postio kako bi se približio svome božanstvu. Zbog toga je Allah dž.š kazao: „Post je Moj“.

3. Kada se na Sudnjem danu od ljudi budu uzimala dobra djela, kako bi se, po Allahovoj pravdi, poravnali računi među ljudima, uzimaće se od svih dobrih djela, osim od posta, jer: „Post je Moj.“

4. I pored činjenice da svi ibadeti pripadaju Allahu, ipak je post izdvojen iz dva razloga:

Prvi: Postom čovjek suzbija svoje prohtjeve više nego drugim ibadetima.

Drugi: Post je tajna između roba i Gospodara i niko taj ibadet ne može vidjeti osim On, te ga je iz tog razloga posebno pripisao Sebi. Drugi ibadeti su vidljivi, za razliku od posta.

5. Nagrada za svako djelo je mjerljiva, osim za post.

ispunjavanju ciljeva posta i njegovih mudrosti.

U ispravnim se predajama spominje da su naši dobri prethodnici, za vrijeme posta sjedili u džamijama, učili Kur'an, plakali i svoje oči i jezike čuvali od haram djela.

- Kroz post se muslimani ujedinjuju, poste i iftare u isto vrijeme, gladuju zajedno i jedu zajedno. Zajedništvo i bratstvo, ljubav i iskren odnos, ciljevi su posta.

- Postom se iskupljuje za grijeha i poništavaju se loša djela, jer se u ispravnoj predaji od Poslanika, salallahu alejhi ve sellem, prenosi da je rekao: „Džuma do džume, umra do umre i ramazan do ramazana, brišu grijeha učinjene između, ako se izbjegavaju veliki grijesi.“¹⁰

- Post utiče na zdravlje tijela, njime se čisti želudac od svega što je štetno, čisti se krvotok, prosvjetljuje duša i popravlja ponašanje.

- U toku posta, duša biva ponizna, srce skrušeno, smanji se konzumiranje hrane, prohtjevi i strasti oslabi i zbog toga dova se prima, jer onaj ko dovi bliži je Allahu u takvom stanju.

- Post sadrži veliku mudrost i tajnu svog propisivanja. Putem njega robuje se Allahu, pokorava se Njegovoj naredbi, ostavlja se hrana, piće i intimni odnos, a sve radi Njegovog zadovoljstva.

- Postom se pobjeđuju i sputavaju lični prohtjevi i strasti, on je polovina strpljivosti. Onaj ko ne može postiti, a za to nema opravdanja, neće moći savladati svoje strasti i sputati lične prohtjeve.

- Post je ogromno iskustvo i vježbanje samoga sebe na spremnost da se podnesu poteškoće i žrtvuje na putu borbe. Zbog toga, kada je Talut želio da se bori protiv svojih

---

¹⁰ Muslim, br. 233., a u tom hadisu spominje se i pet dnevnih namaza, ali se ne spominje umra. Umra se spominje kod Buharije, u hadisu pod rednim brojem 1773., i kod Muslim, br. 1349.

neprijatelja, Allah je njegov narod iskušao jednom rijekom. Talut im je tada rekao: „Allah će vas staviti na iskušenje kraj jedne rijeke; onaj ko se napije iz nje - nije moj, a onaj ko se ne napije, jedino ako šakom zahvati, moj je.“ (El-Bekare, 249)

Strpljivi i oni koji su sputali svoje prohtjeve, uspjeli su, dok su od borbe odustali oni koji su podlegli tom iskušenju i svoje strasti nisu sputali.

Neke od mudrosti propisivanja posta mogu se svesti na sljedeće:

- post vodi bogobojaznosti,
- kroz njega se primjenjuje Allahova naredba i savladavaju prohtjevi,
- njime se duša jača i priprema na žrtvu,
- putem njega kontrolišu se organi i dolazi do fizičkog zdravlja,
- njime se poništavaju grijesi i gradi zajedništvo i bliskost među muslimanima,
- on je jedan od načina solidarisanja sa gladnima i potrebnima, a Allah najbolje zna.

Treća lekcija

Kur'an i ramazan

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Kur'an voli ramazan i ramazan voli Kur'an. Oni su veoma bliski i dragi prijatelji. Allah Uzvišeni kaže: „U mjesecu ramazanu počelo je objavlјivanje Kur'ana, koji je putokaz ljudima i jasan dokaz Pravoga puta i razlikovanja dobra od zla.“ (El-Bekare, 185)

Kur'an je u mjesecu ramazanu cjelokupan objavljen iz Ploče pomno čuvane (Levhi mahfuz) na zemaljsko nebo, čime je ukazana počast ovom mubarek mjesecu. Žbog toga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sa Džibrilom bi u ramazanu obnavljao Kur'an, slušao bi ga, o njemu razmišljaо, učio bi ga i njegove poruke i pouke razmatrao.

Živio bi njegovu dobrotu, srcem je prolazio kroz njegove ljepote i ruku ljubavi pružao bi prema njegovim riznicama.

Postač koji uči Kur'ān, tokom svoga posta pravi vezu između ramazana i Kur'āna. U ovom mjesecu on se druži s Kur'ānom, o kojem Uzvišeni Allah kaže:

„Knjiga koju ti objavljujemo blagoslovljena je, da bi oni o riječima njezinim razmislili i da bi oni koji su razumom obdareni pouku primili.“ (Sad, 29)

„Kako oni ne razmisle o Kur'ānu ili su im na srcima katanci!“ (Muhammed, 24)

„A zašto oni ne razmisle o Kur'ānu? Da je on od nekog drugog, a ne od Allaha, sigurno bi u njemu našli mnoge protivrječnosti.“ (En-Nisa, 82)

U mjesecu ramazanu Kur'ān ima poseban okus i u njemu se tada posebno uživa. Kroz Kur'ān se u ramazanu javljaju posebne inspiracije i nadahnuća, značenja i uputstva.

Kur'ān u mjesecu ramazanu donosi veliku dobrotu, a dušama našim poseban i ugodan miris daje.

Kada nastupi ramazan, prisjećamo se njegove Objave, dana kada se izučavao i ponavljaо i vremena kada su mu naši dobri prethodnici posebnu pažnju pridavali.

U ispravnim se predajama prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

„Učite Kur'ān, jer on će se zauzimati za svoje sljedbenike (učače) na Sudnjem danu!“¹¹

„Među vama su najbolji oni koji Kur'ān uče i njemu druge podučavaju.“¹²

„Učite 'zehravejn', tj. 'El-Bekare' i 'Ali Imran' jer će ove dvije sure na Sudnjem danu doći kao dva bijela oblaka, dvije sjenke ili dva jata ptica zbijenih u redove i zastupati svoje privrženike na

---

11 Muslim, br. 804

12 Buhari, br. 5027.

Sudnjem danu.“¹³

„Onaj ko vješto uči Kur'an, bit će u društvu s plemenitim i cijenjenim melekima, a onaj ko ga uči s poteškoćom, imat će dvije nagrade.“¹⁴

U noći nemarnoj Kur'an sam slušao,
slava je Onome što ga je poslao,
srca je pokrenuo i dunja oslobođio,
sevapom ga svojim i svjetлом ispunio.

Kada bi nastupio mjesec ramazan, naši preci otvorili bi svoje mushafe i Kur'an bi postao njihova svakodnevница.

Prenosi se od imama Malika da se u ramazanu ničim nije zanimao osim Kur'antom, napustio bi podučavanje, davanje odgovora i sjedenje među ljudima govoreći: „Ovo je mjesec Kur'ana.“

U kućama naših predaka čuo se zvuk poput zujanja pčela, svjetlost je izvirala iz njih, a sreća ih je ispunjavala. Kur'an bi učili razgovjetno, razmišljali bi o njegovim divotama, plakali bi kada bi čitali njegove opomene, a radovali bi se radosnim vijestima koje donosi. U praksi bi sprovodili kur'anske naredbe, a udaljavali bi se od njegovih zabrana.

U ispravnoj se predaji spominje da je Ibn Mes'ud, r.a., Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, učio suru En-Nisa, pa kada je stigao do ajeta: „A šta će, tek, biti kada dovedemo svjedoka iz svakoga naroda, a tebe dovedemo kao svjedoka protiv ovih?“, Poslanik mu je rekao: 'Dovoljno je.' Tada je Ibn Mes'ud pogledao u njegove oči, a one su suzile.¹⁵

---

13 Muslim, br. 804.

14 Muslim, br. 798.

15 Buhari, br. 5050.

On je čuo govor svoga voljenog, pa je zaplakao.

Plakanje se pravo od onoga lažnog
uvel'ko razlikuje zbog obraza vlažnog.
Ko stvarno plače, njime ljubav teče,
jer svijest ga o Allahu na to podstiče.

U ispravnoj se predaji, također, navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, slušao učenje Kur'ana i od Ebu Musaa, r.a., te ga je o tome obavijestio, rekavši mu: „Sinoć sam slušao kako učiš Kur'an. Zaista ti je podaren lijep glas kakav je bio darovan i Davudu.“ Ebu Musa je tada rekao: „Da sam znao da me slušaš, o Allahov Poslaniče, još bi ljepše učio.“¹⁶

Značenje ovih riječi je sljedeće: Svoj bi glas još više uljepšao kako bi Kur'an ostavio što veći uticaj i kako bi njegova ljepota bila što izraženija.

Kada bi se ashabi okupili, Omer, r.a., pozvao bi Ebu Musaa da ih podsjeti na njihovog Gospodara, pa bi on učio Kur'an veoma lijepim glasom, a oni bi plakali.

Kad mu slušam riječi, tad suze poteku,
raznježim se zikrom Gospodara mogu,
da Ga vidim očima, isplak'o bih rijeku,
da Allahu dođem, željan sam ja toga.

Kada se kod potonjih generacija iskvario način doživljavanja i reagiranja na riječi Gospodara svjetova, onda se kod ljudi pojavio iskrivljeni odgoj, poremećen je sistem vrednovanja i ispoljio se

---

16 Dio hadisa u kojem stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao Ebu Musau da je slušao njegovo učenje, bilježi Muslim, br. 793.

pogrešan način shvatanja i razumijevanja.

Kada je na mjesto Kur'ana stavljen nešto drugo, onda se pojavio nered, umnožili su se problemi, poremećeni su opći principi ispravnog poimanja stvari i pojava i opale su ambicije i želje za ostvarenjem velikih ciljeva.

Zadatak Kur'ana je da ljude uputi na pravi put.

Kur'an je svjetlo i lijek za ono što je u prsima, on sadrži nauku, kulturu, spoznaju i argumentaciju.

Kur'an je riječ koja život znači, u njemu je spas i sreća, i putem njega ostvaruju se velike nagrade i sevapi.

Kur'an sadrži principe i pravila odgajanja, on je božanski zakon i vječna mudrost.

Da li je Kur'an sastavni dio naših života, kako u ramazanu, tako i van njega?

Da li smo svjesni važnosti Kur'ana pa da naše živote, živeći Kur'an, ispunimo srećom?

Da li ćemo naše živote ispuniti kur'anskim svjetlom?

Neka svako postavi pitanje: Da li ovo činimo i na ovaj način postupamo?

Četvrta lekcija

Glas postača

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Postači imaju poseban zvuk i glas, koji je veličanstven, izrazito cijenjen i trajan.

Postači najviše spominju Allaha kroz izgovaranje subhanallah, la ilah illallah, Allahu ekber, oni najviše traže oprosta od svoga Gospodara.

Kada je dan dugačak, oni ga skrate svojim zikrovima, kada osjete glad, zikrom je ublaže, uživaju u tome izražavajući veliku radost veličanjem Allaha.

Oni spominju Allaha, ali i Allah njih spomene: „Sjećajte se vi Mene, i Ja ču se vas sjetiti.“ (El-Bekare, 152)

Oni Mu se zahvaljuju, a On im još više daje iz izobilja Svojeg: „Ako budete zahvalni, Ja ču vam, zacijelo, još više dati.“ (Ibrahim, 7)

Istinski postači Allaha spominju stojeći i sjedeći na svojim bokovima.

Istinski postači smiruju svoja srca spominjanjem Allaha, duše su im radosne zbog ljubavi prema Njemu i osjećaju odmor kroz čežnju za Njim.

U ispravnoj se predaji prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Primjer onoga koji spominje svoga Gospodara i onoga koji Ga ne spominje, je kao primjer živoga i mrtvaca.“¹⁷

Koliko samo ima živilih, ali su mrtvaci kada je u pitanju spominjanje Allaha?! Žive ovaj život, jedu, piju i rade po miloj volji, ali istinski život nisu spoznali.

U jednom ispravnom hadisu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli: „Pretekoše vas *muferriduni*. Ljudi upitaše: ‘A ko su oni, Allahov Poslaniče?’ On reče: ’To su muškarci i žene koji mnogo Allaha spominju.’“¹⁸

Postač koji spominje Allaha, najagilniji je kada su u pitanju dobra djela, on žuri ka Džennetu, udaljava se od Vatre, njegovi listovi prepuni su dobrih djela. Blago se njemu!

Kada je jedan čovjek tražio od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da mu ukaže na djelo kojeg će se pridržavati, on je rekao: „Neka ti jezik bude stalno vlažan zbog spominjanja Allaha.“¹⁹

Ovaj hadis, veoma je lijep način izražavanja, kroz koji se iskazuje vrhunac sposobnosti govora i kreativnosti.

Kako da postač gladuje, kada on stalno spominje Uzvišenog Allaha?!

Kako da osjeća žđ, kada je u konstantnom veličanju i slavljenju Allaha?!

¹⁷ Buhari, br. 6407., i Muslim, br. 779., gdje stoji: „Primjer kuće...“

¹⁸ Muslim, br. 2676.

¹⁹ Ibn Madže, br. 3793., i Tirmizi, br. 3375. Hadis je ispravan. Pogledati: Albani, *Sahihul-džami's-sagir*, br. 7700.

Nas se sjećajte, jer mi ćemo vas često se sjetiti!
 Koliko će samo udaljenih sjećanje približiti?!²⁰

Oni koji Allaha mnogo spominju, ustvari su oni koji Ga se sjete sa svakim udisajem, prilikom svakog pokretanja usana i u svakom momentu svoga života.

Oni koji Allaha mnogo spominju, u svoje knjige bilježe najveće nagrade i najveća nadanja i želje.

Kada neki ljudi zakažu u pogledu spominjanja Gospodara svijetova, prekriju ih brige, okruže ih nedaće i obuzme ih tuga. Oni imaju lijek, ali ga ne koriste, posjeduju način izlječenja, ali ga nisu svjesni.

Allah Uzvišeni kaže: „A srca se doista, kad se Allah spomene smiruju!“ (Er-Ra'd, 28)

Ispravnom se predajom od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prenosi da je rekao: „Onome ko kaže: *subhanallahi ve bi hamdibi/ slavljen i hvaljen Allah*, bude zasađena palma u Džennetu.“²¹

Koliko su samo palmovika izgubili oni koji tvrdim snom spavaju i dugo vremena u besposlici i nemaru provode?!

---

20 Postoji veliki broj ljudi koji su se udaljili jer su zaboravili jedni na druge. Ukoliko se budu sjećali jedni drugih, to će uticati da se ponovo zbljiže i svoje veze obnove. Također, zaboravljujući na Allaha, čovjek se udaljava od Njega. Međutim, kada Ga se počne sjećati i u zikrovima spominjati, biva Mu sve bliži i bliži.

21 Bilježi Tirmizi, br. 3464-3465., ali u formi: Subnallahil-azim ve bi hamdihi. Hadis je ispravan zbog drugih predaja (sahih li gajrih), kako kaže šejh Albani u djelu *Sahihut-tergibi vet-terhib*, br. 1540.

Ko ustrajno griješi, ti za njime žališ,
zaboravljaš sebe, nemoj da se šališ.
Zašto mene koriš zbog nemarnosti moje,
a nemarom ispuno ti si vrijeme svoje.

U ispravnom hadisu stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Draže mi je da kažem: *subhanallahi vel-hamdu lillahi ve la ilah illallahu vallahu ekber/Slava i hvala Allahu, nema istinskog boga osim Njega, i Allah je najveći nego sve ono što Sunce obasjava.*“²²

Šta je to dunjaluk? Šta je to dunjalučko zlato i srebro? Šta su to njegove palače i dvorci?

Ovakva su Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, mjerila. Sve što Sunce obasjava nije vrijedno rijeći: *subhanallahi vel-hamdu lillahi ve la ilah illallahu vallahu ekber/Slava i hvala Allahu, nema istinskog boga osim Njega, i Allah je najveći.*

Da li postoje oni koji će svoje sate i trenutke ispuniti ovim riječima, pa da im one na danu polaganja računa, budu svjetlo, sreća i radost.

Jedne je prilike, kako se navodi u ispravnoj predaji, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: „Hoćete li da vas obavijestim o najboljim vašim djelima i najčišćim kod vašeg Gospodara? To vam je bolje od udjeljivanja zlata i srebra i bolje od toga da u borbi sretnete neprijatelja, pa da i vi njih ubijate, a i oni vas. Ashabi su rekli: ‘Naravno da hoćemo.’ On tada reče: ‘To djelo je spominjanje Allaha.’“²³

---

22 Muslim, br. 2695.

23 Tirmizi, br. 3377., i Ibn Madže, br. 3790. Hadis je ispravan. Pogledati: Albani, *Sahihul-džami's-sagir*, br. 2629.

Dobri bi ljudi klanjali sabah namaz i onda bi do pojave dana sjedili i Allaha spominjali. Neki bi među njima otvarali svoje mushafe, čitali i razmišljali o jasnim ajetima i savršenim mudrostima ispunjavajući tako svoja prsa svjetlošću, a svoje listove dobrim djelima.

Veliki je gubitnik onaj kome prođe ramazan, a on se ne usreći spominjanjem Uzvišenog Allaha i svoje trenutke ne provede slaveći Ga.

Da li ima onih koji će biti ustrajni i iskoristiti svoj život, minute i sekunde u kojima žive na ovome svijetu?!

Znaj da otkucaji srca kazuju tebi:
da minute i sekunde život su tvoj,
u životu ostavi neki spomen sebi,
spomenom ćeš nastaviti život svoj.

Peta lekcija

Ramazan je škola dobrote i humanosti

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Allah Uzvišeni kaže:

„A za dobro koje za sebe pripremite naći ćete nagradu kod Allaha.“ (El-Muzzemmil, 20)

„Oni koji imanja svoja troše na Allahovom putu liče na onoga koji posije zrno iz kojeg nikne sedam klasova i u svakom klasu po stotinu zrna. - A Allah će onome kome hoće dati i više; Allah je neizmjerno dobar i sve zna.“ (El-Bekare, 261)

U ispravnoj se predaji, koju prenosi Ibn Abbas, r.a., spominje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio najdarežljiviji čovjek, a posebno bi darežljiv bio u ramazanu, kada bi se susretao s Džibrilom. Bio je darežljiviji od vjetra koji donosi plodonosnu kišu.²⁴

---

24 Buhari, br. 6., i Muslim, br. 2308.

Post nas podstiče da nahranimo gladnoga, darujemo nevoljniku i udjelimo siromahu.

Ramazan je posebna prilika za one koji dijele i izvanredno vrijeme za one koji žele prema drugima biti humani i darežljivi.

*Svoj imetak dijeli, Allah tebi daje,
imetak je posudba, život kratko traje.
Voda ako stoji, gubi okus svoj,
ali ako teče, korist je u njoj.*

Šta ima ljepše od udjeljivanja? Šta ima bolje od sadake? I šta je vrijednije od darežljivosti?

U ispravnoj se predaji spominje da je Poslanik, sallalahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah ima dva meleka. Svakog jutra jedan od njih doziva i govori: ‘Allahu, onome ko dijeli, podari naknadu’, a drugi govori: ‘Allahu, onome ko škrtari, podari propast.’”²⁵

Kada god čovjek udijeli sadaku, njemu Allah podari iz svoga izobilja, ojača mu tijelo, podari rhatluk i uveća opskrbu.

Prenosi se u ispravnom hadisu da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Sadaka gasi grijeh, kao što voda gasi vatru.”²⁶

U srcima i životima ljudi javlja se “vatra” koja izgara njihov duh, a nju samo sadaka može ugasiti.

Sadaka donosi čovjeku lijep ugođaj, razgaljuje njegovo srce i dušu, te uklanja grijeh u potpunosti.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u jednoj ispravnoj predaji veli; „Svaki će čovjek na Sudnjem danu biti u hladu svoje sadake, sve dok se ne presudi među ljudima.“²⁷

²⁵ Buhari, br. 1442., i Muslim, br. 1010.

²⁶ Bilježi Tirmizi, br. 2616., i kaže da je hadis hasen sahih.

²⁷ Ahmed, br. 17333. Hadis je ispravan. Pogledati: Albani, *Sahihul-*

Ovo je veoma zanimljivo i začudujuće! Sadaka pravi ogromnu hladovinu gdje će se sklanjati robovi na Sudnjem danu. Svako će imati hlad onoliko koliko je na ovome svijetu udijelio sadake.

Osman b. Affan, r.a., imao je ogromno bogatstvo kojeg je dijelio kako bi stekao Allahovo zadovoljstvo. Opremio je vojsku koja je krenula u pohod na Tebuk, kupio je bunar Rumu i dao ga muslimanima na korištenje. Dijelio je i davao, i zbog toga će steći veliko zadovoljstvo.

Abdurrahman b. Auf, također je imao veliko imanje. Jedne prilike, za siromahe Medine udijelio je sedamdeset deva kako bi kod Allaha našao sevap za ono što je uradio.

Ima postača koji nisu u stanju pronaći komad hljeba, malo mlijeka (pomiješanog s vodom) ili pak pregršt hurmi.

Ima postača bez krova nad glavom, bez prevoznog sredstva i bez prijatelja koji mu može pružiti utjehu.

Ima postača koji nemaju čime iftariti ili sehuriti.

U ispravnoj se predaji prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Ko pripremi iftar postaču, imat će nagradu kao i on, nimalo ne umanjujući nagradu postača.“²⁸

Dobriljudi u ramazanu povećavaju svoju dobrotu i plemenitost, daju, udjeljuju i darežljivi su.

Mnogi dobri robovi preuzimali su na sebe da finansiraju iftare velikom broju siromaha i nevoljnika, žudeći za nagradom kod Uzvišenog Allaha.

Džamije kod naših dobrih prethodnika bile su prepune hrane koja se dijelila siromasima i zato nije bilo gladnih i potrebnih.

---

džami's-sagir, br. 4510.

28 Ibn Madže, br. 1746., Tirmizi, br. 807., koji kaže da je hadis hasen sahih.

Sasvim je zanimljiva činjenica da sve ono što čovjek uloži za svoju hranu, piće i odjeću, nestane i prođe, ali ono što je uložio s ciljem sticanja Allahovog zadovoljstva, ostaje trajno.

Uzvišeni kaže: „Ako Allahu drage volje zajam date, On će vam ga mnogostruko vratiti i oprostiće vam, jer Allah je blagodaran i blag.“ (Et-Tegabun, 17)

Postaću, svojim udjeljivanjem i darežljivošću daješ zajam Gospodaru koji će ti to vratiti, onda kada budeš u najvećoj potrebi, siromaštvu i nevolji, na Danu velike obmane.

Postaću, dajući potrebnome gutljaj vode, malo mlijeka, hrane ili odjeće, krčiš sebi stazu do Dženneta.

Postaću, kunem ti se Allahom, i kažem ti da imetak ne čuva ništa kao što ga čuva sadaka i ništa ga ne čisti kao što to čini zekat.

Mnogi imućni ljudi su umrli, iza sebe ostavivši ogroman imetak, kuće i vile, ali će se zbog toga samo kajati jer nisu davali tamo gdje su trebali.

Sutra ćes saznati razliku između uspjeha i propasti, a od Allaha svaku pomoć tražimo.

Šesta lekcija

Ramazan je mjesec noćnog namaza

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Allah Uzvišeni veli: „O ti, umotani! - probdij noć, osim maloga dijela; polovinu njezinu ili malo manje od nje; ili malo više od nje, i izgovaraj Kur'an pažljivo.“ (El-Muzzemmil, 1-4)

Ovim riječima Allah Uzvišeni obratio se Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on je sproveo Njegovu naredbu, dugo je klanjao i plakao, skrušenošću i poniznošću svoje je namaze ispunio.

Također, Uzvišeni Allah obratio se Svome Miljeniku i Odabraniku, rekavši mu: „I probdij dio noći u namazu - to je samo twoja dužnost; Gospodar tvoj će ti na onome svijetu hvale dostoјno mjesto darovati.“ (El-Isra, 79)

Tvoje bdijenje na noćnim namazima na ovome svijetu, stavit će te na mjesto koje je hvale dostoјno i vrijedno.

Ramazan je mjesec posta i noćnog namaza. Najslađe noći i najcjenjeniji period jeste onaj kojeg postač provodi klanjajući, u gluho doba noći.

Noć sam pitao i krišom se obratio:
 „Čuješ li u sebi neku tajnu?“
 „Ne sretoh sličan govor“, rekla je,
 „k'o razgovor voljenih u zoru ranu.“²⁹

Noć postača kratka je, jer je ona divna, dok je noć nemarnih duga, jer je bolestima (nemarnošću i grijesima) ispunjena.

Iako su neke noći kratke, one zbog briga postaju duge, međutim, duge noći brzo prođu, ako su ispunjene radošću i srećom.

Allah o Svojim dobrim robovima i njihovim noćima kaže:

„Noću su malo spavali.“ (Ez-Zarijat, 17)
 „I u praskazorje su oprost od grijeha molili.“ (Ez-Zarijat, 18)
 „I koji se budu u posljednjim satima noći za oprost molili.“
 (Alu Imran, 17)

Njihove noći najljepše su noći, a njihova praskozorja najljepši su trenuci.

Brižna noći vrati se nanovo,
 vrijeme je plodonosno bilo tvoje,
 za namazom noćnim čeznem ponovo,
 ali u pojavi zore brige su moje.

---

²⁹ Čovjek bi trebao iskoristiti ovo vrijeme i obratiti se Allahu, tražeći ispunjenje svojih potreba, jer nema ljepšeg razgovora od razgovora sa Allahom u ovo doba.

Kada bi tama noći potpuno prekrila ljude, muhadžiri i ensarije
toliko bi plakali, tako da bi se čuo njihov jecaj, a kada bi osvanuo
dan, bili bi hrabri poput lavova.

*Pobožnjaci iskreni u noćima su bili,
sretnu li neprijatelja, hrabrost nisu krili.*

U noćnoj tami, kuće muhadžira i ensarija bile su škole Kur'ana,
odgojne ustanove, vjerski instituti.

Šta je to sa današnjim kućama? Mnoge od njih postale su
mjesta igre i zabave.

Allahu Plemeniti, molimo Te za oprost!

Kada smo zapostavili noćni namaz, srca su nam postala kruta,
suze presušile, i vjerovanje oslabilo.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u ispravnom hadisu kaže:
„Ko isposti ramazan, vjerujući i nadajući se nagradi, bit će mu
oprošteni prijašnji grijesi.“³⁰

U nastavku ćemo navesti neke od uzroka koji nam pomažu da
obavljamo noćni namaz:

- Prisjećanje strašnog dana, kada ljudi budu stajali pred
Gospodarem svjetova, kada budu oživljeni oni koji su u
grobovima i kada izide na vidjelo ono što je u srcima.
- Prisjećanje kaburske tame i samoće u njemu. Noćni namaz
je svjetlo za kabursku tamu.
- Svijest o velikoj nagradi i praštanju grijeha zbog obavljanja
noćnog namaza.

Naši dobri i ispravni prethodnici, na razne su načine provodili
noć: neki su je provodili na ruku', neki na sedždi, a neki na kijamu.

---

30 Buhari, 38., i Muslim, br. 759.

Među njima bilo je i onih koju su učeći plakali, spominjući Allaha razmišljali i onih koji su zahvaljujući se na Njegovim blagodatima, pouku uzimali.

Zašto su naše kuće siromašne kada je u pitanju noćni namaz? Zašto u njima nedostaje učenje Kur'ana? Zašto se žale na manjak onih koji obavljaju noćni namaz?

Kućo našeg spaša i sigurnosti velike, bila si prvi dom u kojem smo odsjeli, našim saputnicima drhtala su i jecala prsa. Odsjeli smo, a družinu nismo zatekli, pa su nam potekle skrivene suze.³¹

Kada noć padne, srca i duše nemarnih umiru, dok vjernička srca i oči postaju življi i budniji.

Dok druge oči spavaju, očna jabučica lije suze i pazi na tvoje bokove.

Kako da spava onaj ko je svjestan stanja u kaburu, proživljenja na Sudnjem danu i velike nedraće?!

Nismo mogli ni zamisliti da će se pojaviti generacije muslimana koje će svoje noćno vrijeme provoditi igrajući karti i šaha, pjevaći i plešući, bez imalo stida.

Gospodaru, smiluj nam se!

Kao ashab budi pobožan i skroman
al' u tome niko ravan njima nije.
Ibadet ih krasí kad bi noć pala,
pobožnom niz obraz mnogo suza lije.

---

³¹ Ovim riječima autor želi ukazati na ljepotu noćnog namaza koji je spas za vjernika i izraziti tugu jer nema više onih koji su ga klanjali. Napustili su noćni namaz i nisu mu se nanovo vratili.

U ispravnoj se predaji spominje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jedne prilike, Ibn Amru, r.a., rekao: „Nemoj biti kao onaj koji je noću klanjao, a zatim je noćni namaz zapostavio.“³²

---

32 Buhari, br. 1152., i Muslim, br. 1159.

Sedma lekcija

Islamska kuća u ramazanu

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Allah Uzvišeni kaže: „Da li je bolji onaj koji je temelj zgrade svoje postavio na strahu od Allaha i u želji da mu se umili - ili onaj koji je temelj zgrade svoje postavio na rub podlokane obale koja se nagnula, da se zajedno s njim u vatru džehennemsku sruši? - A Allah neće ukazati na Pravi put narodu koji sam sebi nepravdu čini.“ (Et-Tevbe, 109)

Muslimanska kuća je ona čiji su temelji zasnovani na bogobojsavnosti, njeni stubovi su strah od Allaha, njena čvrstoća je u dobrom djelima, a njen vrt i dvorište je sproveđenje naredbi Allahovih.

Allah Uzvišeni kaže: „O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od Vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti...“ (Et-Tahrīm, 6)

Kuća je povjereni nam emanet i odgovornost, pa da li ima neko pouzdan ko će se o njoj brinuti?!

U ispravnoj predaji stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Svi ste vi čuvari i svi ćete biti odgovorni za ono što čuvate.“³³

Briga o kući, kako u ramazanu, tako i u drugim mjesecima, biva i tako što se ukućanima naređuje obavljanje namaza.

„I tražio je od čeljadi svoje da namaz obavljaju i da milostinju udjeluju, i Gospodar njegov je bio njima zadovoljan.“ (Merjem, 55)

Razborit otac i majka vjernica, nešto su najpotrebnije za odgoj jedne muslimanske porodice.

„Allah vam zapovijeda da odgovorne službe onima koji su ih dostojni povjeravate...“ (En-Nisa, 58)

Jedna od najvažnijih službi ili emaneta jeste briga o kući i odgoj njenih ukućana.

Muslimanska kuća u ramazanu živi u zikru, učenju Kur'ana, ispunjena je skrušenošću i bogobojaznošću.

Muslimanska kuća ispunjena je sunnetom Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu hrane, pića, izlaska, ulaska, buđenja i spavanja.

Muslimanka kuća iskazuje poštovanje prema hidžabu, sprovodi ga u praksi, obožavajući Allaha na taj način, te ga smatra ponosom i čašću za ženu, očekujući sevap kod Allaha za njegovu primjenu.

Mnoge kuće iskušane su pjesmom i muzikom, srca ukućana zbog toga su se iskvarila, njihova budućnost je izgubljena, a snaga je oslabila.

---

33 Buhari, br. 893., i Muslim, br. 1829.

Muzika, ples i igra nastanili su mnoge kuće, što je uticalo da ih napusti zikr, smirenost, čednost i dostojanstvenost.

Allah Uzvišeni kaže: „Ima ljudi koji kupuju priče za razonodu, da bi, ne znajući koliki je to grijeh, s Allahova puta odvodili...“ (Lukman, 6)

Islamski učenjaci smatraju da se priče za razonodu odnose na pjesmu i muziku. Koliko je samo dobrih vrlina, principa i razuma iskvareno i uništeno zbog pjesme i muzike?!

Muslimanska kuća budi se i počiva uz zikr, daleko od igre, zabave i beskorisnog govora.

Allah Uzvišeni kaže: „i koji ono što ih se ne tiče izbjegavaju.“ (El-Mu’minun, 3)

Ukućani muslimanske kuće stide se Allaha Uzvišenog, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govoreći o ovoj osobini, kaže: „O ljudi, stidite se Allaha istinskim stidom, a on se ogleda u čuvanju glave i onoga što je na njoj (jezika, očiju, ušiju), stomaka i onoga što je oko njega (polnog organa, ruku, nogu, srca). Onaj ko je svjestan smrti i kabura (truhljenja u kaburu), ostavit će ukrase ovog svijeta.“³⁴

U dobrim se kućama glas lijepi čuje,
u njima se zikrom Allah Veliki štuje.
Velika svjetlost u njima se digla,
sa Sinajske gore kao da je stigla.

Kamo sreće da su muslimanske kuće ispunjene šerijatskim znanjem, pa da budu bašće oprosta grijeha i vrtovi spoznaje.

---

³⁴ Bilježi Tirmizi, br. 2458., a Albani ga smatra dobrim. Pogledati: Albani, *Sahihul-džami's-sagir*, br. 935.

Kući su potrebna mnoga bitna pitanja, a jedno od navažnijih vezano je za očuvanje namaza u njegovom vremenu, skrušeno sa svim onim što on sadrži, poput ruku'a, sedžde, njegove suštine...

Također, veoma bitna pitanja su i ona koja su vezana za učenje Kur'ana, noću i danju, učenje zikrova u jutarnjim i predvečernjim satima, oživljavanje sunneta, kako u sitnim tako i u krupnim stvarima i djelima. Kuća je u potrebi da se iz nje izbací svaki vid (beskorisne) igre i zabave, da se očisti od beskorisnih djela i besposlica.

Allah Uzvišeni kaže:

„Onima koji govore: 'Gospodar naš je Allah' - pa poslije ostanu pri tome - dolaze meleki: 'Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu koji vam je obećan.'“ (Fussilet, 30)

„Allah će vjernike postojanom riječju učvrstiti i na ovome i na onome svijetu, a nevjernike će u zabludi ostaviti; Allah radi šta hoće.“ (Ibrahim, 27)

Mjesec ramazan muslimanskim kućama povećava duhovnost i smirenost, budi ukućane na noćni namaz, poziva ih na post i podstiče na spominjanje Allaha.

Allah Uzvišeni kaže: „Oni koji Allahovu Knjigu čitaju i molitvu (namaz) obavljaju i od onoga čime ih Mi opskrblijujemo udjeluju, i tajno i javno, mogu se nadati nagradi koja neće nestati, tako da ih On prema onome što su radili nagradi i još im iz obilja Svoga da, jer On mnogo prašta i blagodaran je.“ (Fatir, 29-30)

O Najmilostiviji, molimo Te da naše kuće ispunиш vjerovanjem, mudrošću i smirenošću!

Osma lekcija

Kako posti srce?

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Allah Uzvišeni kaže: „On će srce onoga koji u Allaha vjeruje uputiti.“ (Et-Tegabun, 11)

Uputa srca je temelj svakoj drugoj uputi i osnov svakom postupku.

U ispravnoj predaji prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „U tijelu ima jedan organ, koji, ako je ispravan, ispravno je i cijelo tijelo, a ako se iskvari, iskvarit će se i cijelo tijelo. Doista, taj organ je srce.“³⁵

Ispravnost tvoga srca donijet će ti sreću i na ovome i na onome svijetu, dok njegova iskvarenost donosi sigurnu propast, čije loše posljedice zna samo Allah Uzvišeni.

Allah Uzvišeni kaže: „U tome je, zaista, pouka za onoga ko razum (srce) ima ili ko sluša, a priseban je.“ (Kaf, 37)

---

³⁵ Buhari, br. 52., i Muslim, br. 1599.

Svako stvorene je ima srce, ali postoje dvije vrste: živo srce koje sija nurom, ispoljava iman, koje je ispunjeno jakim uvjerenjem i sadrži bogobojaznost, te mrtvo srce koje je bolesno i iskvareno.

O srcima onih koji su nemarni i istinu odbacuju, Allah Uzvišeni kaže:

„Njihova srca su bolesna, a Allah njihovu bolest još povećava.“
(El-Bekare, 10)

„Oni govore: ‘Naša su srca okorjela.’ A nije tako, nego je Allah njih prokleo zbog nevjerovanja njihova, i zato je vrlo malo njih koji vjeruju.“ (El-Bekare, 88)

„Kako oni ne razmisle o Kur’antu ili su im na srcima katanci!“
(Muhammed, 24)

„Srca naša su“ - govore oni – „pod pokrivačima, daleka od onoga čemu nas ti pozivaš, i mi smo gluhi za to...“ (Fussilet, 5)

Srca postaju bolesna, poprimaju taj karakter, nemarnost ih ispuni i naposlijetku potpuno zamru.

Srca Allahovih neprijatelja nalaze se u njihovom prsima, ali oni njima ne shvataju. Zbog toga je, kako se navodi u ispravnoj predaji, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem učio: „O Ti, koji srca okrećeš, učvrsti moje srce u Tvojoj vjeri.“³⁶

Vjerničko srce zaokupljeno je postom i u ramazanu, a i van njega. Njegov post, između ostalog, sadržan je i u njegovom pražnjenju od svega onoga što pravi nered i smutnju, poput uništavajućih širkijata (djela koja su širk ili vode u njega), pogrešnih uvjerenja, zlih došaptavanja, iskvarenih namjera i razmišljanja.

U vjerničkom srcu stanuje ljubav prema Allahu, ono je spoznalo svoga Gospodara kroz Njegova imena i svojstva, onako kako je On sam Sebe opisao. Ovakvo srce sagledava i promišlja o Njegovim imenima i svojstvima, svemirskim prostranstvima i

---

36 Bilježi Tirmizi, br. 2140, i Ibn Madže, br. 3834. Hadis je dobar.

stvorenjima koja je stvorio i u postojanje doveo.

Gledajuć' Svemir do spoznaja sam došao,
što ih u svojoj knjizi nisam pronašao.

U srcu vjernika nalazi se plamteća svjetlost pored kojeg ni jedna tama ne može opstatи, svjetlost vječne poslanice, nebeskih spoznaja i božanskih vjerozakona. Ovoj svjetlosti društvo pravi svjetlost neiskvarenog prirodnog stanja u kojem je čovjek stvoren. U vjerničkom srcu sadržane su dvije velike i veličanstvene svjetlosti. Allah Uzvišeni kaže: „Sama svjetlost nad svjetlošću! Allah vodi ka svjetlosti Svojoj onoga koga On hoće. Allah navodi primjere ljudima, Allah sve dobro zna.“ (Nur, 35)

Srce vjernika ispoljava svjetlost poput lampe, osvjetljava kao Sunce, širi svoje zrake kao kada sviće zora. Ono povećava vjerovanje slušajući ajete, razmišljanjem uvećava svoje uvjerenje, a crpeći pouke, učvršćuje uputu u kojoj se nalazi.

Srce vjernika posti i suzdržava se od oholosti, jer zna da ona prekida post srca. U njegovom srcu ne stanuje oholost, jer vjernik zna da ona zabranjena.

Ukoliko oholost nastani srce, onda njegov vlasnik postaje bolestan, nerazborit i manjkavog razuma.

Allah Uzvišeni u ispravnom hadisu kudsiju kaže: „Gordost i veličanstvenost Moj su ogrtač. Kaznit ću svakog onog ko ih pokuša sebi preuzeti.“³⁷

Također, ispravnom se predajom prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Ko se pokuša uzdignuti nad Allahom bit će ponižen, a ko se pred Njim ponizi, On će ga uzvisiti.“³⁸

³⁷ Ebu Davud, br. 4090., i Ibn Madže, br. 4174. U hadisu kojeg oni prenose, stoji: „...bacit ću ga u Vatru.“ Hadis je ispravan. Pogledati: Albani, *Sahihul-džami's-sagir*, br. 4311.

³⁸ Hadis bilježi Muslim, br. 2588., u formi koja glasi: „Ko se radi Allaha

Vjerničko srce posti od samodopadljivosti i umišljenosti, od toga da čovjek sebe smatra i vidi boljim i vrijednijim od drugih, što je čista propast.

Prenosi se u ispravnom hadisu da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Tri djela donose propast: samodopadljivost, pohlepna škrrost i strast koja se slijedi.“³⁹

Lijek za samodopadljivost jeste gledanje na sebe kao na nekog ko posjeduje mnoge mahane i nedostatke. Čovjek treba biti svjestan da posjeduje veliki broj grijeha i loših djela za koje zna da ih je uradio i onih koje je učinio zatim ih zaboravio, ali koje Gospodar dobro bilježi u knjizi i ne zaboravlja ih.

Vjernikovo srce posti od zavisti, jer zna da zavist poništava dobra djela, umanjuje i gasi srčano svjetlo i usporava njegovo uspinjanje ka Allahu.

Allah Uzvišeni kaže: „...ili bi ljudima na onome što im je Allah iz obilja Svoga darovao zavidjeli.“ (En-Nisa, 54)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u ispravnoj predaji veli: „Nemojte jedni drugima zavidjeti, nemojte se mrziti, nemojte jedni drugima leđa okretati, ne povećavajte cijene lažno (bez namjere kupovine) i ne nadmećite se u kupoprodaji sa svojim bratom.“⁴⁰

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tri je puta ponovio da je jedan od njegovih ashaba stanovnik Dženneta, pa kada je taj ashab upitan o tome, rekao je: „Ja ne zaspim, a da u mome srcu postoji zavist ili zloba prema drugom muslimanu.“⁴¹

ponizi, On će uzdignuti.“

39 Hadis je dobrim ocijenio Albani. Pogledati: Albani, *Sahihul-džami's-sagir*, br. 3039.

40 Ovaj način ponašanja prema među muslimanima i ova svojstva, prenose se u nekoliko hadisa, koje bilježe Buhari i Muslim u svojim *Sahihima*.

41 Ahmed, br. 12697. Šejh Šu'ajb Arnaut kaže da je lanac prenosilaca ispravan. Pogledati: Musned imama Ahmeda, 1/1030., koji je štampao

Da li postoje srca koja će postiti onako kako to čine oni koji su istinski spoznali Allaha (arifi)?!

*Arifov se post po čežnji prepozna,
Gospodara svjetova on mnogo voli,
srce mu za post uvijek dobro zna,
a pred zoru samu oprost grijeha moli.*

Allahu, naša srca usmjeri ka Pravome putu, i učvrsti ih u vjerojanju, o Gospodaru svih svjetova!

Bejtul-eftkarid-devlijeh u dva toma, četvrti izdanje, godina, 2010., gdje se između ostalog, nalazi i jedan dio ocjena hadisa koje su dali šejh Albani i Šu'ajb Arnaut.

Deveta lekcija

Kako posti jezik?

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Jezik ima svoj posebni post, poznat onima koji se okreću od besmislica. Post jezika traje uvek, u ramazanu i van njega, ali se jezik u ramazanu posebno čisti i odgaja.

U ispravnoj predaji stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pokazao na svoj jezik te Muazu, r.a., rekao: „Sačuvaj sebe od ovoga!“ Muaz tada reče: ‘Allahov Poslaniče, zar ćemo odgovarati za ono što govorimo?’ Rekao je: ‘Majka te nemala Muaze, pa zar će ljude bacati u Vatru na njihova lica osim ono što su zarađili svojim jezicima?’⁴²

Jezik može načiniti veliku štetu i opasnost od njega je ogromna. Ebu Bekr uzimao bi svoj jezik, plakao i govorio: „Ovo mi je donijelo velike probleme.“

---

42 Ibn Madže, br. 3973., i Tirmizi, br. 2616. Hadis je dobar.

Jezik je štetna zvijer, zmija koja ugriza i vatra koja plamti.

Nemoj da ti se jezik bavi spominjanjem mahana drugih, jer znaj da si i sam prepun mahana i nedostataka, a i drugi ljudi jezike imaju.

Ibn Abbas, r.a. svome jeziku govorio bi: „Jeziče, govorи добро, imat ћеš korist, čuvaj se zla, bit ћеš spašen. Allah se smilovao muslimanu koji jezik suzdrži od razvrata, ne koristi ga za ogovaranje, zabrani mu beskoristan govor i spriječi ga od harama.“

Allah se smilovao onome ko vodi računa o svojim riječima, brine o onome što govorи i kulturno priča i razgovara.

Uzvišeni Allah veli: „On ne izusti ni jednu riječ, a da pored njega nije prisutan onaj koji bdije.“ (Kaf, 18)

Svaki izraz bit ћe zabilježen i svaka riječ bit ћe obračunata.

„A Gospodar tvoj nije nepravedan prema robovima Svojim.“
(Fussilet, 46)

U jednom ispravnom hadisu stoji: „Ko mi garantuje da ћe sačuvati svoj jezik i da ћe se sačuvati od bluda, ja mu garantujem Džennet.“⁴³

Trebaš se čuvati i jezik svoj paziti,
on je zmija otrovna što ћe te ugristi.
Pogrešna ћe riječ smrti doprinijeti,
gubitak je to što propast ћe donijeti.

Imajući u vidu da su prve generacije muslimana svoje lijepo ponašanje i bonton crpili iz Kur'ana i sunneta, oni su pazili na svoje riječi i cijenili su svoj govor. Njihove riječi bile su spominjanje Allaha Uzvišenog, pogledi su im razmatrali pouke i poruke, a njihova čutnja bila je popraćena promišljanjem.

43 Buhari, br. 6474.

Dobri ljudi imaju strahopoštovanje prema Jedinom Allahu i zbog toga oni su svoje jezike koristili da Ga spominju i da Mu se zahvaljuju, suzdržavali su se od razvratnog i besmislenog govora.

Ibn Mes'ud, r.a. je govorio: „Tako mi Allaha, niko na ovome svijetu nije preči da se dulje zatvori, od jezika.“

Dobri ljudi bi nekada htjeli nešto kazati, pa bi se sjetili loših posljedica koje govor može izazvati i onda bi odabrali šutnju.

Kakav li je post onoga ko pusti svoj jezik da govorи šta hoće? Kakav li je post onoga ko svome jeziku dopusti da se njime poigrava i da ga obmanjuje? Kakav li je post onoga koji laže i ogovara, koji mnogo vrijeda i psuje, a zaboravlja na dan polaganja računa? Kakav li je post onoga koji lažno svjedoči, prisustvuje besmislicama i od čijeg jezika i ruku nisu mirni i sigurni muslimani?

Prenosi se u ispravnom hadisu da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Musliman je onaj od čijeg su jezika i ruku mirni drugi muslimani.”⁴⁴

Da li je islam nešto drugo osim djelovanja, primjene, držanja principa, pokornosti, lijepog ponašanja i sproveđenja (vjerskih naredbi).

Allah Uzvišeni kaže: “Reci robovima Mojim da govore samo lijepi riječi, jer bi šeitan mogao posijati neprijateljstvo među njima.“ (El-Isra, 53)

Lijepe riječi su oni izrazi koji su zasnovani na lijepom i kulturnom odnosu i bontonu, koji ne vrijedaju izgled niti osobu, koji muslimansku čast ni na koji način ne ugrožavaju.

Allah Uzvišeni kaže: „I ne ogovarajte jedni druge! Zar bi nekome od vas bilo drago da jede meso umrloga brata svoga - a vama je to odvratno.“ (El-Hudžurat, 12)

---

⁴⁴ Buhari, 10., i Muslim, br. 41.

Koliko samo ima postaća koji svoj post uništiše onda kada svoj jezik i svoje riječi iskvare? Cilj posta nije glad i žed, nego vaspitanje i odgajanje.

Ako se o jeziku ne vodi briga, njime se može načiniti više od deset grešaka, a neke od njih su: laž, ogovaranje, prenošenje riječi s ciljem svade među ljudima, kuđenje, vrijedanje, razvratan govor, lažno svjedočenje, proklinjanje, ruganje, ismijavanje, i dr.

Koliko je samo riječi koje su izgovorene bez pažnje i brige o njima, odvelo njene vlasnike u Vatru i strovalilo ih u nju na njihova lica?!

Jezik nas može odvesti ka dobru, a može načiniti i veliko zlo. Koliki je samo sretnik onaj ko svoj jezik uposli spominjanjem Allaha, traženjem oprosta, zahvalom i veličanjem Njega, a koliki li je samo nesretnik i gubitnik onaj kome jezik služi za kaljanje tuđe časti, dostojanstva i za vrijedanje drugih?!

O postaći, neka vam jezici budu vlažni zbog spominjanja Allaha, ukrasite ih bogobojaznošću i očistite ih od griješenja.

Allahu, molimo Te da nam podariš jezik koji istinu zbori, srce koje je čisto i smireno i ponašanje koje je ispravno i razborito!

Deseta lekcija

Kako posti oko?

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Oko također može postiti, a to je veoma bitna vrsta posta. Post oka ogleda se u obaranju pogleda od svega što je zabranjeno i u čemu je razvrat i grijeh.

Allah Uzvišeni kaže: „Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim; to im je bolje, jer Allah, uistinu, zna ono što oni rade. A reci vjernicama neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim.“ (En-Nur, 30-31)

Oko je prozor u srce i vrata koja vode ka duši.

Ja sam taj koji je pogledom smrt uzrokov'o!
Koga da krivim, kada sam sebe samog ubio?!

U ispravnoj se predaji spominje da je Alija, r.a. upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o pogledu, a on mu je rekao: „Obori svoj pogled.“⁴⁵

Onaj ko ne sputa svoj pogled, bit će pogoden sa četiri nevolje:

Prva: Njegovo srce bit će uznemireno, neće moći naći smiraj, niti će biti u mogućnosti da njime upravlja. Njegovo srce otet će se kontroli, bit će ranjeno i žalit će se i jadati na ono što mu oko prouzrokuje.

Druga: Umarat će sam sebe i svoju dušu, jer nije u stanju ostvariti i dobiti ono što mu oko vidi. Takva osoba zbog onoga što oči čine bit će nemirna i u velikim brigama.

Ako ti se srce usmjerava okom,
pogledu tvome neće biti lahko.
Oči svoje nećeš moći nahraniti,
niti strpljenjem možeš se braniti.

Treća: Nestat će ibadet i slast pokornosti Allahu. Slast vjerovanja i čvrsto ubjedjenje neće osjetiti onaj ko ne obara svoj pogled.

Četvrta: Veliki grijeh kao prikladna naknada za učinjeno djelo i skrnavljenje tuđe časti. Niko nije učinio blud, a da prije toga nije pustio svoj pogled ka onome što je haram.

Jedan čovjek iz prvih odabralih generacija rekao je: „Jedne prilike pustio sam svoj pogled ka haramu, pa sam zaboravio Kur'an nakon četrdeset godina.“

---

⁴⁵ Bilježi Muslim, br. 2159., da je Džerir b. Abdullah upitao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o iznenadnom pogledu, pa mu je naredio da okrene svoj pogled.

Nagrada onome ko obara pogled od harama jeste da mu Allah Uzvišeni podari slast vjerovanja u njegovim prsimi.

Rekli su o oku: „Ono je vodič, ako pošalje pogled doći će do plijena, a ako se sputa bit će pokorno. Nekontrolisanje pogleda donosi nemir u srcu.“

Također su rekli: „Ako uže svoga oka odvežeš to će ti donijeti sigurnu propast, a ako pustiš svoje oči da gledaju, taj pogled donijet će ti kaznu.“

Šah El-Kermani rekao je: „Ko okrene svoj pogled od harama i svoja prsa nastani bogobojavnošću, te sve to poprati slijedenjem sunneta, pronicljivost ga neće zaobići.“ Zatim je proučio ajet u kojem stoji: „To su, zaista, pouke za one koji posmatraju.“ (El-Hidžr, 75)

Obaranje pogleda i kontrolisanje oka donosi pet počasti i koristi:

Prva: Pokornost Allahu koji je naredio obaranje pogleda, a pokoriti se Njemu dovoljno je kao blagodat i ponos, kako na ovome tako i na budućem svijetu.

Druga: Smirenost, spokoj, rahatluk, radost i sreća srca.

Treća: Udaljenost od smutnji, sigurnost od iskušenja i čuvanje od grešaka.

Četvrta: Onome robu koji to čini Allah će otvoriti vrata znanja, spoznaje, upute i ustrajnosti kao vid nagrade za bogobojavnost.

Peta: U srce onoga ko obara pogled, Allah će usaditi mogućnost razlučivanja istine od neistine i prosvjetlit će njegovu dušu.

Kada nastupi ramazan, on od oka traži da posti kao vid pokornosti Živom i Vječnom, jer koliko samo oči imaju koristi od gladovanja?!

Raduje nas put što vodi do Tebe
pa makar na njemu oslabili sebe.⁴⁶

Glad spriječava neposlušnost oka, kontroliše ga i sputava u njegovojoj namjeri.

Glad slabí strasti i prohtjeve koji se javljaju uslijed gledanja i gasi vrelinu pogleda.

Kada nemarni i razuzdani ljudi usmjere svoje poglede i pretjerano gledaju svojim očima onda padaju u kandže grijeha i omču razvrata.

Ima ljudi čiji trbusi poste od hrane i pića, ali svojim očima čine mnoga haram djela. Oni nisu spoznali suštinu posta.

O robovi Allahovi, neka naše oči poste od harama, kao što naši trbusi poste od hrane i pića, kako bi popravili naša srca i kako bi se duše naše odmorile.

Allah Uzvišeni kaže: „i Džennetom i svilom ih za ono što su trpjeli nagraditi: naslonjeni na divanima, oni u njemu ni mraz ni žegu neće osjetiti.“ (Ed-Dehr, 12-13)

Mir i milost Allahova neka je onome čije oči poste radi Allahovog zadovoljstva.

---

46 Nas raduje putovanje k Tebi, pa makar se naše jahalice na tom putu umorile i oslabile. Dakle, kada čovjek posti, on je gladan, žedan i umoran, ali se osjeća ugodno i lijepo, jer zna da ga ta slabost udaljava od grijeha, ali ga s druge strane, približava Allahu.

Jedanaesta lekcija

Kako posti uho?

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Allah Uzvišeni kaže: „Ne povodi se za onim što ne znaš! I sluh, i vid, i razum, za sve to će se, zaista, odgovarati.“ (El-Isra, 36)

Uho će biti odgovorno pred Allahom Uzvišenim za ono što je slušalo, a dobri ljudi slušaju i slijede samo ono što je dobro. Kako će se samo kajati onaj ko svoj sluh okrene od upute i zatvori uši kako bi izbjegao slušati istinu.

Uho treba postiti od slušanja razvratnog govora, muzike i svih pogrđnih i ružnih riječi.

Dobri ljudi sprovode jednu veličanstvenu i veoma važnu vrstu posta koja se ogleda u ustručavanju od slušanja svega onoga što srdi Uzvišenog Allaha, u ramazanu, a i van njega.

Mnogi ljudi ne koriste svoje organe koje im je Allah darovao onako kako im je to vjerom naređeno, o čemu Uzvišeni u Kur'antu kaže: „Mi smo za Džehennem mnoge džine i ljude stvorili; oni srca imaju - a njima ne shvaćaju, oni oči imaju - a njima ne vide, oni uši imaju - a njima ne čuju; oni su kao stoka, čak i gori - oni su zaista nemarni.“ (El-E'araf, 179)

Da, oni imaju uši, ali ih ne koriste za slušanje savjeta i onoga o čemu bi trebali razmišljati i shvatiti. Mnogi ljudi su poput stoke, jer čuju ali od toga nemaju nikakve koristi.

Allah Uzvišeni kaže: „Misliš li ti da većina njih hoće da čuje ili da nastoji shvatiti? Kao stoka su oni, čak su još dalje s Pravog puta skrenuli.“ (El-Furkan, 44)

Ima ljudi koji ispune svoje uši zabranjenim zvukovima, griješnim riječima i bestidnim govorom, ali se okrenu od slušanja Kur'ana, a znamo da je to slušanje propisano šerijatom i poslaničkom praksom.

Slušanjem Kur'ana ostvaruje se vjerovanje, uputa, prosvjetljenje i uspjeh.

Slušanjem Kur'ana srce se puni mudrošću, smirenošću i rahatlukom.

Slušanjem Kur'ana štiti se od svih devijacija, skretanja, griješnih misli i došaptavanja.

Hrana ušima su: zikr, korisno znanje, lijep savjet, dragulji spoznaje i ljepota govora.

Uši tvoje uputu trebaju da čuju,
grijeh je i o grijehu kada slušaju.

Ebu Hatim prenosi s dobrim lancem prenosilaca da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prolazio Medinom i da je čuo neku

staricu kako u svojoj kući ponavlja ajet: „Da li je doprla do tebe vijest o teškoj nevolji?“ (El-Gašije, 1) Učila je i plakala, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, slušao je njeno učenje i ponavljao: „Da, doprla je! Da, doprla je!“⁴⁷

Allah Uzvišeni pohvalio je one koji na lijep način slušaju Kur'an rekavši: „Kada slušaju ono što se objavljuje Poslaniku, vidiš kako im liju suze iz očiju jer znaju da je to Istina...“ (El-Maide, 83)

Oni su, slušajući Kur'an, uzeli veliku pouku i korist i pomno su slušali učenje na najljepši način.

Uši postača stalno slušaju ono što je lijepo, dok su uši nemarnih i u zabavi ogreznih, ispunjene neistinama i lažima.

Samo istinu slušati trebaš,
laži se kloni, jer istinu imaš.
Zikr ušima trebaš slušati,
uho ćeš tada najbolje imati.

Ako muslimansko uho dozvoli ružnim riječima da uđu u njega, one će tada uništiti kuću koja se zove srce, srušit će dvorac koji se želja i namjera zove i poharat će bašču spoznaja.

Pogledaj samo u svojstva ove dvije skupine koje je Allah Uzvišeni opisao rekavši: „A kad bude objavljena neka sura ima ih koji govore: 'Kome je od vas ova povećala vjerovanje?' Što se tiče vjernika njima je povećala vjerovanje i oni se raduju; a što se tiče onih čija su srca bolesna, ona im je nevjerovanje dodala na nevjerovanje koje već imaju i oni kao nevjernici umiru.“ (Et-Tevbe, 124-125)

Slušanje istine učvršćuje srce na ispravnom putu, dok se slušanjem neistine proizvode tragovi iste.

---

47 Pogledati: *Tefsir Ibn Kesir*, komentar sure El-Gašije.

Muslimanu je obaveza da se zahvali Allahu Uzvišenom na blagodati sluha i da tu blagodat koristi u ono čime je On zadovoljan. Dakle, treba još više slušati Kur'an, dersove i predavanja na kojima se izučava znanje i gdje se citiraju korisne mudrosti.

S druge strane, vjernik je obavezan da svoj sluh čuva od razvrata, grijeha i svega onoga što odvraća od Pravog puta.

O Svojim dobrim robovima, Uzvišeni Allah kaže:

„i koji, prolazeći pored onoga što ih se ne tiče, prolaze dostojanstveno.“ (El-Furkan, 72)

„a kada čuju besmislicu kakvu, od nje se okrenu i reknu: ‘Nama naša djela, a vama vaša djela; mir vama! Mi ne želimo društvo neukih.““ (El-Kasas, 55)

Molimo Allaha da nas učini od onih koji slušaju Govor i slijede ono najljepše iz njega!

Dvanaesta lekcija

Kako posti stomak?

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Hrana ostavlja trag na čovjekov život i njegovo ponašanje. Zbog toga, Uzvišeni Allah naređuje poslanicima: „O poslanici, dozvoljenim i lijepim jelima se hranite i dobra djela činite.“ (El-Mu’minun, 51)

Obraćajući se vjernicima On kaže: „O vjernici, jedite ukusna jela koja smo vam podarili i budite Allahu zahvalni, vi samo Njega obožavate!“ (El-Bekare, 172)

Tajjibat (ukusna i lijepa jela) označava sve ono što je Uzvišeni Allah dozvolio preko Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

O tome Allah kaže: „...koji će im lijepa jela dozvoliti, a ružna im zabraniti...“ (El-E’araf, 157)

Stomak posti tako što se kloni harama, hrane, pića i svega onoga što kvari post u danima ramazana. Međutim, on mora postiti i onda kada prekine post na način da se u njega ne ubacuje hrana

koja je kupljena kamatnim imetkom, jer konzumiranje kamate srdi Uzvišenog Allaha koji veli:

„O vjernici, bezdušni zelenaši ne budite...“ (Alu Imran, 130)

„A Allah je dozvolio trgovinu, a zabranio kamatu...“ (El-Bekare, 275)

Ispravnom se predajom prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem rekao: „Allah je prokleo: onoga ko jede (uzima) kamatu, ko je daje drugome, onoga ko je bilježi i svjedoče. Oni su isti.“⁴⁸

Onaj ko konzumira kamatu i njome se bavi, u svoj stomak ubacuje haram zalogaj, a zatim moli Allaha da mu se odazove, a nije ni svjestan da je sam sebi zatvorio vrata uslišavanja te dove.

U ispravnoj se predaji navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jedne prilike spomenuo čovjeka koji putuje, raščupan je i prašnjav, moli Allaha za nešto, dižući ruke prema nebu, a hrana mu je haram, piće mu je haram i nahranjen je haramom. Nakon toga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli: „Pa kako da mu se Allah odazove.“⁴⁹

Ovaj čovjek je bio veliki pobožanjak u smislu da je mnogo ibadeta činio, ali se nije čuvao haram imetka i nije se Allaha bojao po tom pitanju.

Kako da posti stomak koji se iftari haramom, hrnom koja je bespravno stečena kroz kamatu, varanje, uzurpiranje imetka siročeta i otimačinu?

Osjećaji i užici (duševni) pokvarili su se onog momenta kada se iskvarila hrana i piće, srca su postala kruta onda kada su hrana i piće postali ružni (haram), a svjetlost je nestala kada se halal zalogaj izgubio i nestao.

⁴⁸ Kod Muslima u Sahihu, br. 1598., stoji da ih je prokleo Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

⁴⁹ Muslim, br. 1015.

Prenosi se u ispravnoj predaji da je jednog dana Ebu Bekr, r.a., pojeo određenu hranu, pa je upitao svoga slугу o porijeklu te hrane, a on mu je rekao da je taj imetak dobio putem vraćanja u predislamkom periodu. Ebu-Bekr je tada stavio ruku u usta i povratio sve što je imao u stomaku.

Zalogaj koji se ubaci u stomak ostavlja trag na meso i krv, a koje se god tijelo othrani na haramu, ono je najpreće da ga Vatra prži.

Naši dobri prethodnici znali su šta jedu i koju hranu konzumiraju, pa su zbog toga njihovi osjećaji bili istaćani, tijela zdrava, a srca prosvjetljena. Onog momenta kada se hrana kod potonjih generacija iskvarila, tada su nestali orijentiri koji srcu pokazuju uputu i pravi put.

U ispravnoj predaji stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Najbolja hrana koju čovjek jede jeste ona koju je zaradio i stekao sopstvenim radom, a doista je i Allahov poslanik Davud a.s., jeo hranu koju je lično zaradio svojim rukama.“⁵⁰

Zekerija, a.s. bio je stolar, Davud je bio kovač, a naš Poslanik, i neki drugi poslanici, bili su pastiri.

Dakle, islam poziva na sticanja opskrbe, ali onako kako je to vjerom propisano.

Uzvišeni Allah kaže:

„...i da se imetku siročeta ne približavate, osim na najljepši način.“ (El-En’ām, 152)

„Oni koji bez ikakva prava jedu imetke siročadi - doista jedu ono što će ih u Vatru dovesti i oni će u ognju gorjeti.“ (En-Nisa, 10)

„Ne jedite imovinu jedan drugoga na nepoštén način i ne parničite se zbog nje pred sudijama da biste na grješan način i svjesno dio tuđe imovine pojeli!“ (El-Bekare, 188)

„Oni koji se kamatom bave dići će se kao što će se dići onaj koga je dodirom šejtan izbezumio.“ (El-Bekare, 275)

U ispravnoj se predaji navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Allah je prokleo onoga ko uzima i daje mito.“⁵¹ A navodi se u nekim predajama da je prokleo i posrednika u mitu.

Allah Uzvišeni, koreći time židove i kršćane koji su se pokvarili kaže: „Vidiš mnoge od njih kako u grijehe i nasilje srljaju i kako ono što je zabranjeno jedu; ružno li je to kako postupaju!“ (El-Maide, 62)

U djelu *Sajdul-Hatir*, Ibnul-Dževzi spominje da je jedne prilike poeo hranu koja je bila sumnjivog porijekla, pa je osjetio kako mu je srce određeni vremenski period bilo oslabilo (duhovno).

Oni su to mogli osjetiti jer su njihova srca bila čista, dok danas, mnogi ljudi konzumiraju sve ono što žele od harama i onda ne primjećuju da se bilo šta dešava sa srcem.

Ko na poniženje navikne, olahko ga podnosi,
k'o mrtvac sa ranom je, što bol mu ne donosi.

Mnogi ljudi konzumiraju razna opojna sredstva uslijed kojih ne osjećaju slast ibadeta i pokornosti Allahu. Zbog toga žive u brigama, nisu sretni, i uskraćeni su obraćanja Allahu u periodima kada se On posebno odaziva.

Uvaženi postaču, postoji post stomaka, kojeg ako neko ne sprovodi, kao i da ne posti. Da li ima onih koji će postiti i ustručavati se harama, koji će biti bogobojazni u pogledu hrane i pića, pa da uđu u Kuću spasa i mira?

---

⁵¹ Ibn Madže, 2313., Ebu Davud, br. 3580., Tirmizi, br. 1337. Ibn Madžina verzija glasi: „Allahovo prokletstvo na onoga ko uzima i daje mito.“ Dok u Ebu Davudovoj i Tirmizijinoj verziji stoji da ih je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo. Tirmizi veli da je hadis hasen sahih.

Allahu, učini nas od onih koji konzumiraju šerijatski halal, a
udaljavaju se od svega što je zabranjeno!

Trinaesta lekcija

Greške koje čine neki postači

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Mnogi postači ne izučavaju propise svoje vjere, a među tim propisima je i post. Mnogi od njih ne znaju šta kvari post, šta umanjuje njegovu vrijednost, šta ga poništava, koji su sunneti posta, šta je dozvoljeno i naređeno tokom njega, a šta zabranjeno u tom stanju.

U ispravnoj se predaji spominje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Onoga kome Allah želi dobro, On poduči propisima vjere (dadne mu da razumije vjeru).“⁵²

Dakle, onome ko ne izučava svoju vjeru i ne pita o njenim propisima, kao da mu Allah ne želi dobro.

Allah Uzvišeni kaže: „Pitajte ljude od znanja, ako vi ne znate.“ (El-Enbija, 7)

---

52 Buhari, br. 71., i Muslim, br. 1037.

Ljudi od znanja su učenjaci, pa je obaveza muslimanu koji želi obožavati Allaha Uzvišenog na utemeljen način da pita o onome što ne zna i da se trudi na putu shvatanja svoje vjere.

Neki od postača čine ogromne grijeha, poput ogovaranja, što utiče na umanjivanje vrijednosti ili pokvarenost njihovog posta i noćnog namaza.

Neke od tih grijeha spomenuli smo u lekciji: *Kako posti jezik?* Među te grijeha, između ostalog, ubraja se: prenošenje tuđih riječi s ciljem zavade ljudi, razvratan govor, ismijavanje s drugima, proklinjanje, i dr.

Jedna od grešaka jeste i rasipanje imetka tokom iftara i sehura, prilikom čega se bacaju ili ne iskoriste velike količine hrane koja bi mogla nahraniti ogroman broj ljudi.

Spremaju se ogromne i raznovrsne količine hrane, a iskoristi se samo mali dio, dok dosta toga završi u smeću i otpadima što je suprotno pravilima koje je uspostavila naša uzvišena vjera.

Allah Uzvišeni kaže: „I jedite i pijte, samo ne pretjerujte; On ne voli one koji pretjeruju.“ (El-E’araf, 31)

Pokuđenim rasipništvo smatra se sve ono što je preko čovjekovih potreba, a što se izlaže uništavanju. Gospodar postača time nije zadovoljan i na takvo postupanje, između ostalog, odnosi se i ajet u kojem stoji: „...ali ne rasipaj mnogo, jer su rasipnici braća šejtanova, a šejtan je Gospodaru svome nezahvalan.“ (El-Isra, 26-27)

Na drugom mjestu, Uzvišeni Allah kaže: „...i oni koji, kad udjeluju, ne rasipaju i ne škrtare, već se u tome drže sredine.“ (El-Furkan, 67)

Trgovine i pijace tokom ramazana prepune su ljudi koji kupuju velike količine hrane i pića što može zadovoljiti potrebe desetina porodica.

Ima porodica koje umiru od gladi, nemaju ni komad hljeba, spavaju pod otvorenim nebom, a s druge strane imamo porodice koje rasipaju imetak i oholo se ponašaju do te mjere da su prezasićeni svega.

Jedan od ciljeva posta jeste i, kroz uzimanje manjih količina hrane, isprazniti želudac od svega što je štetno, a kako da se taj cilj ostvari, ako u sebe ubacimo pretjerano velike količine hrane i pića?!

Mnogi postači tokom dana spavaju, pa kao i da ne poste. Ima i onih koji se probude da bi obavili namaz i opet nastavljaju spavati. Dane provode u nemaru, a noći u dugom beskorisnom sjedenju.

*San ne može život tvoj produžiti,
sjedenje do kasno život neće skratiti.*

Jedna od mudrosti posta jeste da postač osjeti slast gladovanja radi Allahovog zadovoljstva i ljepotu žedi na Njegovom putu. Onaj ko cijeli dan spava, ne može tu ljepotu osjetiti.

Među postačima ima i onih koji se zabavljaju i igraju određene igre koje su u najmanju ruku pokuđene, poput kartanja, pretjeranog bavljenja fudbalom, igara za koje smatraju da su opuštajuće, ali se putem njih gubi vrijeme i koristi u nešto što nije korisno.

Allah Uzvišeni kaže:

„Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da Nam se nećete povratiti?“ (El-Mu’minun, 115)

„Ostavi one koji vjeru svoju kao igru i zabavu uzimaju i koje je život na ovome svijetu obmanuo.“ (El-En’ām, 70)

Ima postača koji noći provode u besmislicama i djelima koja im neće donijeti sevap i nagradu, a nisu spremni da u gluho doba

noći obave makar dva rekata noćnog namaza.

Jedna od najružnijih grešaka koje neki postači čine jeste i izostavljanje namaza u džematu zbog najmanjeg razloga i najbeznačajnijeg opravdanja. Ovakav postupak jedan je od znakova licemjerstva i dokaza bolesti srca i duše.

Ima i onih postača koji tokom ramazana nemaju nikakvu vezu s Kur'antom, čitaju mnogo toga, ali u Kur'an ne pogledaju.

Ima i onih koji ni tokom ramazana nisu darežljivi i ne dijele sadaku niti druge pozivaju na iftar. Njihova vrata su zatvorena, a ruke stisnute.

Uzvišeni veli:

„Ono što je u vas - prolazno je, a ono što je u Allahu - vječno je.“
(En-Nahl, 96)

„...a za dobro koje za sebe pripremite naći ćete nagradu kod Allahu.“ (El-Bekare, 110)

Ima postača koji izostavljaju teravih namaz i prema njemu su nemarni, pod izgovorom da je farz dovoljan, dok s druge strane, kada su u pitanju dunjalučka dobra, neće se zadovoljiti onim što je nužno, nego se trude da skupe i ono što im upotpunjava njihov život.

Na Sudnji dan sam kada dođeš,
različite stepene kad' gledati pođeš,
svoje ćeš kajanje ti tada povećati,
jer ćeš se propusta mnogih sjećati.

Među postačima ima i onih koji svoje supruge mnogo zadužuju spremanjem velikih količina hrane, do te mjere, da one nemaju vremena za učenje Kur'ana, zikr i druge ibadete. Kada bi se zadovoljili onim što je nužno, olakšali bi im i dali priliku da što više vremena provedu u pokornosti Allahu.

Allahu, povećaj nam blagodati, a nemoj ih uskratiti, podari nam svako dobro, a nemoj nam ga oduzeti, počast nam ukaži, a nemoj nas poniženju izlagati i oprosti nam!

Četrnaesta lekcija

Ramazanska sjećanja

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Muslimani se u ramazanu prisjećaju najljepših sjećanja, među kojima je i objava Kur'ana koji je mudra opomena.

Allah Uzvišeni kaže: „U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur'ana, koji je putokaz ljudima i jasan dokaz Pravoga puta i razlikovanja dobra od zla.“ (El-Bekare, 185)

Naša (sveta) knjiga objavljena je u ramazanu i prisjećajući se toga mi se sjećamo najljepšeg događaja i dana u kojima je objavljen. Ovo sjećanje utkano je u vremenu i trajat će dok traje i vrijeme.

Časni Kur'an spušten je u ovome mjesecu ummetu koji je bio nepismen da ih Allahovom voljom izvede iz tmina na svjetlo.

Kada god nastupi ramazan, on nas podsjeća na ovu veliku blagodat, objavu Kur'ana Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a Allah Uzvišeni o Kur'antu veli: „Laž joj je strana, bilo s koje strane,

ona je Objava od Mudroga i hvale dostoјnoga.“ (Fussilet, 42)

Mjesec ramazan je mjesec kada su muslimani, u Velikoj bitki na Bedru, voljom Allahovom, nadvladali neistinu i pobijedili nevjerstvo.

U mjesecu ramazanu, naš Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi ashabi (muhadžiri i ensarije) doživjeli su veliku pobjedu, o čemu Uzvišeni Allah kaže: „Allah vas je pomogao i na Bedru kada ste bili malobrojni - zato se bojte Allaha, da biste bili zahvalni.“ (Alu Imran, 123)

U ramazanu, islam je nadvladao nevjerovanje, kelimei šehadet je visoko uzdignut, a nevjerstvo je poraženo. To se desilo, kako Allah Uzvišeni kaže: „...na dan kad su se dvije vojske sukobile.“ (Alu Imran, 155)

Velika bitka na Bedru odvila se sedamnaestog dana ramazana i kada god nastupi ovaj datum, mi se prisjetimo te velike pobjede i ogromnog uspjeha.

U ramazanu se desilo i Oslobođenje Mekke, o čemu Allah Uzvišeni kaže: „Mi ćemo ti dati sigurnu pobjedu.“ (El-Feth, 1)

U mjesecu ramazanu, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, putem Kur'ana otvarao je srca, a tevhidom je otvorio i oslobođio Mekku, tako da su se u isto vrijeme desile dvije pobjede i dva uspjeha.

Vjerovanje je pobijedilo, Kur'an se užvisio, a stranka Milostivog uspjeh je doživjela.

Velike muslimanske bitke i trajni uspjesi i pobjede, odvili su se baš u ramazanu.

U mjesecu ramazanu prisjećamo se i događaja kada bi povjerenik Objave, melek Džibril, često dolazio kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako bi zajedno učili i obnavljali jasne ajete, učvršćivali njihovo pamćenje i o njima razmišljali.

Učeći Kur'ān, vodeći brigu o ispravnom učenju i razgovjetno ga učeći, oni su, ustvari, bili u velikom ibadetu, činili su posebno dobro djelo i prisustvovali najljepšem kružooku.

U ramazanu se prisjećamo prve generacije muslimana (ashaba) koji su se okupljali kako bi obavili teravih namaz, klanjajući za jednim imamom koji im je učio Allahovu Knjigu, a oni su to učenje skrušeno slušali, plakali i o ajetima razmišljali.

Ako su im noći bile duge, oni bi ih skraćivali noćnim namazima.

Da ste samo mogli vidjeti njihove suze i skrušenost u srcima, dok stoje na namazu, čine ruku' i sedždu!

Da ste samo mogli čuti i osjetiti nježnost njihovih izraza, jecaje, uzdisaje i pozive upućene Gospodaru nebesa i Zemlje!

Da ste ih samo mogli vidjeti dok su im srca bila ispunjena strahom od Allaha, dok ih je jeza hvatala i suze iz očiju tekle!

U ramazanu se prisjećamo i da je to mjesec u kojem se otvaraju vrata Dženneta, zatvaraju vrata Džehennema i šejtani se vezuju (u okove). Jedno od najljepših prisjećanja jeste i ono pri kojem vjernik osjeća da mu je u ovom mjesecu ukazana milost i da je sačuvan šejtanskih zavođenja.

Zatim, svaki postač ima dvije radosti; jedna od njih jeste prilikom iftara, a druga će biti prilikom susreta Gospodara na onome svijetu.

Kad god nanovo dođe ovaj mjesec, nanovo se pojavi i poveća sreća i radost.

Postom u ovom mjesecu iskupljuje se od grijeha između nastupajućeg i proteklog ramazana, kao što nam o tome govori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u ispravnoj predaji.

To je mjesec koji se duboko ubrizgao u vjernikovo sjećanje, jer je svjestan da se u njemu čisti od grijeha.

Ramazan je mjesec siromaha i nevoljnika, jer u njemu nailaze na dobročinstvo i pomoć od strane imućnih i bogatih. Mnogi među njima nalaze radost i sreću u ovom mjesecu, upravo zbog dobročinstva onih koji ih pomažu.

U ispravnom se hadisu prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „U Džennetu postoje vrata Rejjan, kroz njih će ući samo postači, pa kada se zatvore niko više kroz ta vrata neće ući.“⁵³

Rejjanska vrata tokom mjeseca ramazana imaju posebnu važnost kod robova Milostivog.

Došao je mjesec sreće i počasti,
lijepo ga dočekaj, i lijepo ugosti.
Mjesče oprosta, duhovnog veselja,
vrijeme dobrih djela, ti si naša želja.

Allahu, daj nam da još mnogo ramazana dočekamo, dobro činimo i pokajanje obnavljamo!

---

53 Buhari, br. 1896., i Muslim, br. 1152.

Petnaesta lekcija

Ramazanska prilika za pokajanje

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Jedna od najvećih koristi koje čovjek može imati u ramazanu jeste i pokajanje, povratak svome Gospodaru i samoobračun.

Vrata pokajanja otvorena su, blagodat Gospodara dostupna je, a Njegova je dobrota stalno prisutna. Međutim, postavlja se pitanje: Gdje su oni koji se žele pokajati i oprost za grijehu zatražiti?

Uzvišeni Allah veli: „Reci: O robovi moji koji ste se prema sebi ogrijesili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehu oprostiti; On, doista, mnogo prašta i On je milostiv.“ (Ez-Zumer, 53)

Ovaj mjesec posebna je prilika za pokajanje i traženje oprosta, on je mjesec praštanja i prelaženja preko loših postupaka, to je mjesec vrijedniji od svih vrednota.

U ispravnoj se predaji spominje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Allah pruža Svoju ruku noću ne bi li se pokajao onaj ko grijesi danju i pruža Svoju ruku danju, ne bi li se pokajao onaj ko grijesi noću i to će trajati sve do pojave Sunca sa zapada.“⁵⁴

Mi mnogo grijesimo, a On još više prašta. Mi činimo velike greške, a Njegova je milost veća od toga. Naši su propusti ogromni, a oprost Njegov je veličanstveniji i od toga veći.

On mnogo prašta, zato Ga i slavimo,
iako smo robovi, grijeha mnogo činimo.
Kol'ko god da si prema Njemu zgrijesio,
On bi ti oprostio, preko toga prešao.
Onome ko grijesi, On mnogo daje,
davanje Njegovo stalno će da traje.

Uzvišeni Allah kaže: „...i za one koji se, kada grijeh počine ili kad se prema sebi ogriješe, Allaha sjete i oprost za grijeha svoje zamole – a ko će oprostiti grijeha ako ne Allah? – i koji svjesno u grijehu ne ustraju.“ (Alu Imran, 135)

Oni, dakle, nikada u grijehu ne ustrajavaju, kada načine grešku, oni je priznaju, kada učine grijeh, oprost od Allaha zamole, a kada zlo urade, kaju se, i zato im Allah oprosti.

U ispravnoj predaji spominje se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Propao je čovjek koji dočeka ramazan, a ne bude mu oprošteno.“⁵⁵

On je prilika koja se veoma rijetko ponavlja, pa ima li neko ko će se u njemu potruditi i njegove blagodati iskoristiti?

---

54 Muslim, br. 2759.

55 Tirmizi, br. 3545. Hadis je ispravan. Pogledati: Albani, *Sahihul-džami's-sagir*, br. 3510.

Svake se godine brišu grijesi koji su učinjeni tokom godine i to onima koji u ramazanu imaju iskren odnos prema Allahu, ukoliko se klone velikih grijeha.

Nedostaci koji se javljaju tokom cijele godine i mahane koje se gomilaju, bivaju popravljeni u mjesecu ramazanu.

U ispravnom hadisu kudsiju spominje se da je Allah Uzvišeni rekao: „Robovi Moji, vi griješite i danju i noću, a Ja praštam sve grijehu. Zato, tražite oprost, pa će vam oprostiti.“⁵⁶

U ljudskoj je prirodi da griješi, ali među nama ima onih koji se kaju i oprost traže, a ima i onih koji se ohole i u grijesima ustrajavaju. Takvi su u velikoj obmani i udaljeni su od upute.

O Milostivi, u grijesima sam mnogim,
Tebi se kajem dok mahanama plovim.

U ispravnom hadisu kudsiju spominje se da je Allah Uzvišeni rekao: „O čovječe, sve dok Me dozivaš i Meni se nadaš, Ja će ti praštati tvoje grijehu ne obraćajući pažnju na njih.“⁵⁷

Dragi postači, ovaj mjesec je velika prilika za iskreno pokajanje, a ovi dani su izvanredan plijen kojeg trebamo uzeti, pa da li ćemo to učiniti?

Grijehu reci: Dosta je, iskreno i jasno,
duša kad' te napusti, tad' će biti kasno.
Svoj grijeh nikad nemoj malim smatrat',
prema svome kraju djela će se vrednovat.

---

56 Muslim, br. 2577.

57 Tirmizi, br. 3540. Hadis je dobar. Pogledati: Albani, *Sahihul-džami's-sagir*, br. 4338.

Prošli smo ramazan postili zajedno s nekim ljudima, a danas ih nema među nama, vratili su se Gospodaru koji račun najbrže svodi. Otišli su sa svojim djelima, a iza sebe ostavili su tragove.

Srca su nam otvrdla i imaju mana,
a smrt nam se obraća svakoga dana.

Neki od znakova da su djela postača primljena su: iskrenost prilikom pokajanja, čvrsta odluka da se grijehu neće vraćati, kajanje za ono što je prošlo u odnosu spram Allaha Uzvišenog.

Allah Uzvišeni kaže: „On prima pokajanje od robova Svojih i prašta hrđave postupke i zna šta radite.“ (Eš-Šura, 25)

U ispravnom hadisu stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, kada vi ne biste griješili, Allah bi doveo druga stvorenja koja bi griješila, oprost tražila, a On bi im praštao.“⁵⁸

Kada ćeš se pokajati, ako to ne učiniš u ramazanu?

Kada ćeš se povratiti Allahu, ako to ne učiniš u ovom mjesecu?

Neki postači tokom ramazana budu ustrajni i poprave svoje stanje, a kada se ramazan završi i post okonča, vrate se u svoje prvobitno stanje kvareći ono što su izgradili tokom ovog mjeseca. Njihov je život ispunjen stalnom izgradnjom iza koje slijedi rušenje.

Allah Uzvišeni kaže: „I ne budite kao ona koja bi svoju pređu rasprela kad bi je već bila čvrsto oprela.“ (En-Nahl, 92)

Mnogi bi pripadnici odabranih generacija plakali zbog rastanka s ramazanom i iskazivali bi žalost zbog njegovog završetka. To su

---

58 Muslim, br. 2749.

činili i tako su postupali, jer su bili izrazito dobri vjernici čistih srca i prosvjetljenih duša.

Allahu, uputi nas onome ka čemu si uputio Svoje dobre robeve i uputi nas Pravim putem!

Šesnaesta lekcija

U ramazanu se vjerovanje povećava

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Vjerovanje se povećava ili smanjuje, shodno našim djelima. Povećava se pokornošću Allahu, a smanjuje grijesenjem. Povećava se namazom i ustrajnošću na pravom putu, a smanjuje činjenjem nereda i skretanjem s prave staze.

Allah Uzvišeni kaže:

„A one koji za Uputom streme, On će im Uputu povećati i bogobojaznost dati.“ (Muhammed, 17)

„...da bi vjerovanje na vjerovanje svoje povećali...“ (El-Feth, 4)

U ramazanu se vjerovanje povećava, ubjeđenje dobiva na snazi, tevhid (vjera u jednog Allaha) još više dolazi do izražaja, a sve to zbog blizine roba svome Gospodaru.

Post je jedno od najvećih djela kojima se rob približava Allahu, on je jaka veza putem koje se rob udaljava od Vatre i kojom se pravi razlika između muslimana i grijesnika.

Noćni namaz u ramazanu vid je smirenosti, ljubavi, pokornosti i čežnje, čime se rob čuva licemjerstva i zalijava drvo (biljku) svoga vjerovanja, sve dok se njegova stabljika ne uspravi i otpočne davati plodove u bilo koje doba, dozvolom Gospodara.

U nastavku ćemo navesti neka djela kojima se povećavaju vjerovanje i ubjedjenje:

- Skrušeno obavljanje namaza u džematu, smireno i uz razmišljanje o njemu.

Allah Uzvišeni kaže: „Vjernicima je propisano da u određeno vrijeme namaz obavljaju.“ (En-Nisa, 103)

Namaz u džematu čuva nas od licemjerstva, ubrizgava u naše srce strahopostovanje prema Allahu, te nas odvraća od razvrata i loših djela.

Allah Uzvišeni kaže: „Namaz, zaista, odvraća od razvrata i od svega što je ružno; obavljanje namaza je najveća poslušnost! - A Allah zna šta radite.“ (El-Ankebut, 45)

- Učenje Kur'ana s razmišljanjem, život u njegovom okrilju, i slijedenje njegove upute.

Allah Uzvišeni kaže: „Knjiga koju ti objavljujemo blagoslovljena je, da bi oni o riječima njezinim razmislili i da bi oni koji su razumom obdareni pouku primili.“ (Sad, 29)

- Spominjanje Allaha Uzvišenog, srcem, riječima i djelima, ustrajno slavljenje Allaha (subhanallah), Njegovo veličanje (Allahu ekber), iskazivanje zahvale (El-Hamdu lillah), svjedočenje kelimej šehadeta (la ilah illellah), dozivanje Allaha u praskozorje i često traženje oprosta za grijehu.

„Sjećajte se vi Mene i Ja će se vas sjetiti...“ (El-Bekare, 152)

- Izučavanje korisnog znanja i razumijevanje vjere, traženje odgovora kod učenjaka, prisustvovanje mjestima gdje se Allah spominje.

Allah Uzvišeni kaže:

„I reci; ‘Gospodaru moj, Ti znanje moje proširi!’“ (Taha, 114)

„Pitajte ljudi o znanju, ako vi ne znate.“ (En-Nahl, 43)

U jednom hadisu stoji: „To je skupina gdje neće biti nesretan onaj ko joj prisustvuje.“⁵⁹

Traženje znanja ima za cilj povećanje vjerovanja i potvrdu Allahove jednoće. Allah Uzvišeni kaže: „Znaj da nema boga osim Allaha! Traži oprosta za svoje grijeha...“ (Muhammed, 19)

U citiranom ajetu znanje je spomenuto prije govora i djelovanja.

Vjerovanje se povećava, između ostalog, i davanjem sadake i dobročinstvom. O tome smo već govorili u posebnoj lekciji, ali ovdje želimo naglasiti činjenicu da se sadakom povećava vjerovanje, čisti duša i popravlja ponašanje.

Razmišljanje o prirodnim znamenjima i stvorenjima koje je Allah dao također povećava vjerovanje.

Allah Uzvišeni kaže: „..i o stvaranju nebesa i Zemlje razmišljaju. ‘Gospodaru naš, Ti nisi ovo uzalud stvorio; hvaljen Ti budi i sačuvaj nas patnje u Vatri!’“ (Alu Imran, 191)

Ramazan je prilika kada čovjek svoja promišljanja može iskristalizirati i pročistiti, a srce svoje prosvjetliti. On i zaslužuje da se u njemu razmišlja o onome što je Uzvišeni Tvorac stvorio.

Vjerovanje se može smanjiti, oslabiti pa i nestati.

Iman se smanjuje iz više razloga, a neki od njih su:

---

59 Buhari, br. 6408., i Muslim, br. 2689.

1. Okretanje od Kur'ana i sunneta, zadovoljavanje s iskvarenim ljudskim promišljanjima i pukim razumskim zaključcima, vezivanje za rezultate slabašnih stvorenja. Ukoliko to rob učini i ono što je bolje zamijeni onim manje vrijednim, doživjet će gubitak i propast, a šeđtan će ga savladati.

Kaže Uzvišeni: „Oni su na šeđtanovoj strani, a oni na šeđtanovoj strani će, sigurno, nastradati.“ (El-Mudžadele, 19)

*Ako ti znanje dobro ne donese,
teško se tebi! Šta si to naučio?
Ako te razum u propast odvede,
teško se tebi! Šta si to razumio?*

2. Igra, zabava, nemarnost, okretanje od Allahove staze, druženje s pobornicima zablude koji su se okrenuli od Allahovog zakona i koji su pali u kandže strasti i zla.

Uzvišeni kaže: „I ne slušaj onoga čije smo srce nehajnim prema Nama ostavili koji strast svoju slijedi i čiji su postupci daleko od razboritosti.“ (El-Kehf, 28)

3. Činjenje grijeha i zla, što dovodi do prljanja tijela i crnila srca.

Oko gleda u zabranjeno, uho sluša razvratni govor, srce se povodi za strastima, polni organ čini blud, stomak se puni haramom...Milostivi Allahu, molimo Te za oprost i milost!

*Postaću, ti što se razvrata čuvaš,
raduj se dobru Allaha Dejjana,
oprostu i kući u Džennetu vječnom,
u koji ćeš ući kroz vrata Rejvana.*

Postač treba dobro sagledati da li se njegovo vjerovanje u ramazanu povećalo ili smanjilo i da li je njegovo uvjerenje ojačalo ili oslabilo, kako bi spoznao i uvidio na kojem je stepenu, odnosno da li je na dobitku ili ne.

Allahu, povećaj nam vjerovanje, ubjedjenje, razumijevanje i uputu!

Sedamnaesta lekcija

U ramazanu je Allahova ljubav veća

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Sprovođenje posta kao Allahove naredbe, u srcu postača uzrokuje povećanje ljubavi prema Njemu.

Allahove evlije vole Uzvišenog Allaha ogromnom ljubavlju. U ajetu stoji: „...koje On voli i koji Njega vole...“ (El-Maide, 54)

Nije čudno što oni Njega vole, jer On im daje veliko dobro i ogromne blagodati, ali je zadirajuće što On njih stvara, opskrbљuje, daje im zdravље (čuva ih nevolja) i voli.

Deset je znakova da neko voli Allaha u pravom smislu, a ne samo pukim tvrdnjama:

Prvi: Ljubav prema Njegovom govoru kojeg je putem Objave spustio Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, želja za njegovim čitanjem, razmišljanje, nalaženje smiraja u njemu, čišćenje srca njegovim porukama, vizuelna šetnja njegovim

vrtovima, druženje s njim u noćnoj tami, sprovođenje njegovih propisa i uzimanje Kur'ana za sudiju u svim našim životnim segmentima.

Drugi: Ljubav prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, slijedeće njegove prakse, često donošenje salavata i selama na njega, smatranje da je bio bezgriješan, da je najbolji uzor i primjer svim ljudima, rad po njegovom sunnetu bez bilo kakvog ustručavanja i dvoumljenja.

Uzvišeni kaže:

„Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahu i nagradi na onome svijetu, i koji često Allaha spominje.“ (El-Ahzab, 21)

„I tako mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore.“ (En-Nisa, 65)

Treći: Ljubomora spram Allahovih svetinja i propisa, odbrana Njegovih granica, vođenje brige da se one ne krše, ljutnja zbog ponižavanja islamskih simbola, tuga zbog odnosa novotara prema ovoj vjeri, borba srcem, rijećima i rukom, onoliko koliko smo u mogućnosti, kako bismo pomogli vjeru i učvrstili je na Zemlji.

Četvrti: Ulaganje truda da se stekne Allahova zaštita i bliskost, jer o Svojim bliskim robovima (evlijama), On je rekao:

„I neka se ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju Allahovi štićenici, oni koji budu vjerovali i koji se budu Allaha bojali.“ (Junus, 62)

„Vaši zaštitnici su samo Allah i Poslanik Njegov i vjernici koji ponizno namaz obavljaju i zekat daju. Onaj ko za zaštitnika uzme Allaha i Poslanika Njegova i vjernike - pa, Allahova strana će svakako pobijediti.“ (El-Maide, 55-56)

Peti: Naređivanje dobra, odvraćanje od zla i ulaganje napora na tom putu, jer to je princip na kojem počiva trajnost islama i granica koja ga čuva.

Allah Uzvišeni kaže: „I neka među vama bude onih koji će na dobro pozivati i tražiti da se čini dobro, a od zla odvraćati - oni će šta žele postići.“ (Alu Imran, 104)

Ovo svojstvo još je vrijednije i časnije tokom mjeseca ramazana, jer oni koji iskreno poste, savjetuju i pozivaju Allahove robeve, nadajući se Njegovoj nagradi.

Šesti: Druženje s dobrim ljudima, ljubav prema njima, boravak kod Allahovih evlija, slušanje njihovih riječi, čežnja za susretom s njima, upućivanje dove za njih, odbrana njihove časti, spominjanje njihovih vrlina i shodno mogućnostima, biti im na usluzi i koristiti im.

Allah Uzvišeni kaže:

„Vjernici su samo braća...“ (El-Hudžurat, 10)

„Svi se čvrsto Allahova užeta držite...“ (Alu Imran, 103)

Sedmi: Približavanje Allahu dobrovoljnim djelima, traženje Njegovog zadovoljstva kroz dobra djela, poput: namaza, posta, sadake, hadždža, umre, učenja (Kur'ana), zikra, dobročinstva, održavanja (rodbinskih) veza i dr.

Allah Uzvišeni kaže: „Oni su se trudili da što više dobra učine i molili su Nam se u nadi i strahu, i bili su prema Nama ponizni.“ (El-Enbija, 90)

U jednom hadisu kudsiju stoji da je Allah rekao: „Moj će mi se rob približavati dobrovoljnim djelima, sve dok ga ne zavolim...“⁶⁰

Osmi: Davanje prednosti ljubavi spram vječnosti onoga svijeta nad prolaznošću ovoga i priprema za susret s Allahom i povratak Njemu.

---

60 Buhari, br. 6502.

Ti se dobro pripremaj za ono što dolazi,
znaj da smrt je takva da svakoga odvodi.
Zadovoljan zar si ti da s ljudima polaziš,
koji spremno idu, nespreman da odlaziš?

Deveti: Iskreno pokajanje, napuštanje grijeha i griješnika koji vrijeme u igri i zabavi provode, jer sjedenje s njima donosi trajnu bolest i otrov koji odmah ubija.

Allah Uzvišeni kaže: „Tog Dana će oni koji su jedni drugima bili prijatelji postati neprijatelji, samo to neće biti oni koji su se Allaha bojali i grijeha klonili.“ (Ez-Zuhraf, 67)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „Čovjek će biti (proživljen) sa onim koga voli.“⁶¹

Deseti: Želja za preseljenjem na Allahovom putu, iščekivanje tog dana kada će se duša ispustiti iskreno u ime Allaha, te ulaganje života i imetka na tom putu, što je sasvim sigurno uspješna trgovina od koje se ne smije odustati.

Uzvišeni Allah u Kur'ānu kaže: „Allah je od vjernika kupio živote njihove i imetke njihove u zamjenu za Džennet koji će im dati - oni će se na Allahovu putu boriti, pa ubijati i ginuti.“ (E-Tevbe, 111)

Allahu, povećaj nam ljubav i želju za povratkom Tebi, jer Ti si svemoćan!

---

61 Buhari, br. 6168., i Muslim, br. 2640.

Osamnaesta lekcija

Kako da odgajamo našu djecu u ramazanu, ali i u drugim mjesecima?

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

U ramazanu dolazi do izražaja istinski odgoj i mudro usmjeravanje kada je u pitanju briga o djeci, jer ona su naš emanet i naša briga.

Naši dobri preci odgajali su svoju djecu, navikavali ih na post i noćni namaz.

*Odgogeni smo i tako smo odrasli,
u onome što su nas roditelji navikli*

Dragi postači, ako želite svojoj djeci uspjeh i sreću onda dobro sagledajte sljedeće savjete i pokušajte ih sprovести u vašoj praksi:

Prvo: Oče, budi lijep primjer u svome ponašanju i životu, jer

tvoja te djeca posmatraju kao oca, učitelja, odgajatelja i uzora. Allah Uzvišeni o Zekerijjau, a.s., kaže: „...odazvasmo mu se i, izlijječivši mu ženu, Jahjā mu poklonismo. Oni su se trudili da što više dobra učine i molili su Nam se u nadi i strahu, i bili su prema Nama ponizni.“ (El-Enbija, 90)

Drugo: Ono što se događa, sluša i gleda u kući, ima veliki uticaj na život djeteta i njegovu budućnost. Dijete se usmjerava ka pravom putu i ustrajnosti u vjeri, ukoliko je u kući prisutno vjerovanje, učenje Kur'ana, slijedeњe sunneta, mnogo zikra, sprovođenje Allahovih naredbi i ostavljanje Njegovih zabrana. Međutim, ukoliko je u kući prisutna igra, zabava i besposličarenje, to će od djeteta načiniti neozbiljnu ličnost.

Treće: Izgradnja veze između Kur'ana i djeteta, u smislu da ga ono pamti, čita i pravilno uči. To je period pamćenja i ako ono svoje vrijeme bude provodilo u dangubi kasnije će se kajati i žaliti za tim vremenom, ali je kajanje uzaludno.

Četvrti: Druženje sa djetetom tokom njegovog djetinjstva, zabranjivanje da se druži s pokvarenjacima i dangubama, jer oni su štetniji po njega od bolesti (šuge) i pogubniji su za njegov život od neprijatelja.

Koliko se samo dobrih ljudi iskavarilo zbog druženja s lošim?

Koliko samo traga ostavlja drug na druga i koliko ga samo spriječava (u njegovim nastojanjima)?

Prenosi se u ispravnoj predaji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Čovjek je na vjeri svoga prijatelja, pa neka svako dobro sagleda ko će mu biti prijatelj.”⁶²

Ne pitaj o čovjeku, neg' ko su mu drugovi,
jer svaki se čovjek za drugom svojim povodi.

---

⁶² Tirmizi, br. 2378., i Ebu Davud, br. 4833. Hadis je dobar. Pogledati: Albani, *Sahihul-džami's-sagir*, br. 3545.

Peti: Odgajanje djeteta da ulaže sopstveni napor u ostvarenju ciljeva i da ka tome odlučno korača. Roditelji trebaju dijete podsticati na ostvarenje velikih ciljeva i odvraćati ga od svega što je niskost i poniženje. U ispravnoj se predaji prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Allah voli visoke ciljeve (ponašanja), a prezire niskosti.“⁶³

Dijete ne treba navikavati na umaženost niti ga treba prepustiti oponašanju ženskih pokreta (u smislu da liči na žene) i djela prostaka, jer u tome je kajanje i sramota.

Šesti: Vođenje brige o djetetu, njegovom izgledu i odjeći. Ono treba da se odgaja na principima koje je ustanovio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a ne da se povodi za Allahovim neprijateljima, jer u hadisu stoji: „Ko oponaša jedan narod, on mu i pripada.“⁶⁴

Muško dijete ne treba da nosi zlato i svilu, pušta svoju odjeću da mu se vuče, da ne bude od onih koji su razmaženi, koji se ponašaju i pričaju poput žena. Ne treba biti od onih koji se mnogo smiju, neozbiljno ponašaju, koji su brzopleti, luhkoumni, nerazumni, dangube i dr.

Sedmi: U srce djeteta treba usaditi ljubav i poštovanje prema Allahovim naredbama i svemu onome što ima veze sa vjerom. Allaha treba veličati putem Njegovih imena, svojstava i postupaka i od Njega negirati svaku vrstu mahane, te sve to usaditi u srce djeteta kako bi se na takav način u njega ubrizgala ljubav i poštivanje prema Allahu, Njegovim riječima i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Osmi: Usmjeravanje djeteta ka sticanju korisnog znanja, iskrenosti u tome, savjetovanje i podsticanje da na tom putu ulaže veliki napor i da se potrudi zapamtiti znanje koje izučava,

63 Hadis je ispravan. Pogledati: Albani, *Sahihul-džami's-sagir*, br. 1889.

64 Bilježi Ebu Davud, br. 4031. Hadis je ispravan. Pogledati: Albani, *Sahihul-džami's-sagir*, br. 6149.

te buđenje svijesti o tome da izučavanje znanja donosi velike rezultate i slatke plodove, a sve to s ciljem da se udalji od postupaka lijениh i prakse nemarnih.

*Ebu Bekre, zovem te, samo da se odazoveš
onome što pripada ti, samo da to razum'ješ.
Pozivam te k znanju, što imamet donosi,
vodom će te učinit', što naredbe iznosi.⁶⁵*

Deveti: Dova za uputu djeteta na svakome namazu. U toj dovi treba ustrajavati, moliti Allaha da popravi stanje djeteta, da ga vodi Pravim putem, ponizno Mu se obraćati u praskozorje i dobiti Allahu u svim periodima kada se dova posebno prima kako bi djetetu usadio vjerovanje u srce i bio mu podrška na tom putu.

Govoreći o robovima Milostivog, Uzvišeni Allah navodi da oni uče sljedeću dovu: „...i oni koji govore: ‘Gospodaru naš, podari nam u ženama našim i djeci našoj radost i učini da se čestiti na nas ugledaju!’“ (El-Furkan, 74)

Deseti: Prema djetetu treba biti samilostan i blag, ljubiti ga, šaliti se s njim, činiti ga radosnim, ne iskaljivati svoju srdžbi i ne sramotiti ga pred ljudima.

Musliman treba biti prema svojoj djeci onakav kakav je bio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jer će se Milostivi smilovati onima koji su samilosni.

Allahu, blagoslov nam ukaži gdje god da se nalazimo, Gospodaru naš, podari nam u ženama našim i djeci našoj radost i učini da se čestiti na nas ugledaju!

---

⁶⁵ Ovo jedan od savjeta Ebu Ishaka Ibrahima b. Mes'uda El-Ilbirija, svome sinu.

Devetnaesta lekcija

Fenomen rasipništva u mjesecu ramazanu

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Rasipništvo je grijeh koji je zastupljen kod devijantnih zajednica, a nama je to Allah zabranio i takvo ponašanje osudio, rekavši: „...samo ne pretjerujte; On ne voli one koji pretjeruju.“ (El-E'araф, 31)

Rasipništvo i pretjerivanje je običaj ljudi koji nemaju strahopoštovanje prema Allahu, niti cijene Allahove blagodati. On, Uzvišeni, kaže: „...ali ne rasipaj mnogo, jer su rasipnici braća šeјtanova, a šeјtan je Gospodaru svome nezahvalan.“ (El-Isra, 26-27)

Pojedini ljudi tokom ramazana izlažu se velikom rasipništvu i pretjerivanju, a jedan od vidova tog pretjerivanja jeste i bespotrebno konzumiranje, odnosno prevelika količina hrane.

Ima ljudi kod kojih su uobičajene prevelike količine hrane i pića, tako da i u ramazanu svoje iftarske i sehurske sofre pune svakovrsnom hranom, a onda ono što se ne koristi, bude predmet bacanja i uništavanja.

Dragi postaču, čuvaj se rasipništva i znaj da među muslimanima postoje siromasi i nevoljnici koji su u velikoj potrebi za hranom. Onim što ti nije potrebno, nahrani Allahove robove, a plodove toga naći ćeš kao nagradu kod Uzvišenog Allaha koji o Svojim dobrim robovima kaže: „I hranu su davali - mada su je i sami željeli - siromahu i siročetu i sužnju. ‘Mi vas samo zbog Allahovog lica hranimo, od vas ni priznanja ni zahvalnosti ne tražimo! Mi se Gospodara našeg bojimo, onog Dana kada će lica smrknuta i namrgođena biti.”“ (Ed-Dehr, 8-10)

U ispravnoj se predaji prenosi da je Poslanik, salallahu alejhi ve sellem, rekao: „Uzvišeni Allah će reći na Sudnjem danu: ‘Čovječe! Tražio sam od tebe da Me nahranиш, a ti Me nisi nahranio.’ Čovjek će odgovoriti: ‘Gospodaru moj, kako da Te nahranim, a Ti si Gospodar svjetova?’ Allah će mu odgovoriti: ‘Nisi li ti znao da je onaj Moj rob (bio gladan i) tražio od tebe da ga nahranиш, a ti ga nisi nahranio. Znaš li ti, da si tada Moga roba nahranio, da bi to sada našao kod Mene?’“⁶⁶

Još jedan od vidova pretjerivanja jeste prekomjerno spavanje, posebno danju. Neki su postači svoje dane ramazana ispunili nemarnošću i spavanjem. Još čudnije od ovoga jeste da oni noći provode u gubljenju vremena i beskorisnoj prići, a neki među njima u tom periodu čine zabranjena i pokuđena djela koja srde Gospodara svjetova.

Sljedeći vid pretjerivanja jeste i rasipništvo u pripremama dočeka bajrama, kada pojedini ljudi troše ogroman imetak za odjeću, zabavu i radovanje, dok s druge strane škrtare kada je riječ o dobročinstvu i udjeljivanju.

---

66 Muslim, br. 2569.

O ti koga je Allah počastio imetkom, znaj da u twojoj sredini ima siročadi, nevoljnika i siromaha, pa zar ti nije preče nahraniti gladnoga, obući onoga ko odjeće nema, sagraditi džamiju, popraviti nečije stanje i ublažiti nevolju tužnoga?!

Jedan od vidova pretjerivanja jeste i taj što pojedini postači odlaze u razne posjete koje nisu od koristi, previše se druže s ljudima bez bilo kakvog opravdanog razloga i koristi. Na takav način oni dangube i svoje vrijeme u besposlici provode, a to će biti razlog njihovog kajanja: „O, žalosti naše, šta smo sve na Zemlji propustili!“ (El-En’ām, 31)

*Obmanom ispunjeno vrijeme je tvoje,
postat ćeš svjestan propasti svoje.⁶⁷*

Još jedan od vidova pretjerivanja jeste prekovremena igra i zabava, na štetu ibadeta, zikra, učenja, promovisanja dobra. Čak neki ljudi svoje vrijeme previše rasipaju i gube ga, a to će znati i biće svjesni onda kada budu oživljeni i kada izide na vidjelo ono što je u srcima.

*Ako otpituješ bez straha od Njega
pa sretnеš onog ko se pripremio,
kajat ćeš se mnogo što nisi spremam,
i što nisi k'o on nagradu dobio.*

Razni su oblici pretjerivanja i rasipništva kod ljudi:

- Neki u grijesima pretjeruju, što je najopasniji oblik

---

⁶⁷ Čovjek dok je živ ne vodi brigu o svojim postupcima i živi u obmani, ali kada umre, postat će svjestan svojih propusta koji ga mogu odvesti u propast.

pretjerivanja.

- Neki pretjeruju gubeći svoje vrijeme i rasipaju ga na sve strane. Oni će se na Danu polaganja računa najviše kajati.

- Neki pretjeruju u hrani, piću i odjeći, a to im samo povećava brigu i tugu.

- Neki pretjeruju u igrama i uživanjima koja su u pravilu dozvoljena, ali oni sami sebe obmanjuju.

Molimo Allaha da nas uputi , na pravom putu učvrsti, da nam u našim poslovima podari prisebnost i umjerenost.

Dvadeseta lekcija

Ramazan je mjesec dobročinstva i održavanja (rodbinskih) veza

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Srce postača postaje nježno, duša ponizna, a njegova samilost i blagost bivaju izraženiji. Porodica i rodbina najpreči su ljudi prema kojima postač treba iskazati ova svojstva.

Ramazan podseća muslimana da ima porodicu i rodbinu koju treba posjećivati, činiti im dobro i iskazivati im ljubav.

Allah Uzvišeni kaže: „Zar i vi ne biste, kada bi se vlasti dočepali, nered na Zemlji činili i rodbinske veze kidali! To su oni koje je Allah prokleo i gluhim i slijepim ih učinio.“ (Muhammed, 22-23)

Prekidanje rodbinskih veza jedan je od najvećih grijeha, najružnijih grešaka i najgorih nedaća.

Održavanje rodbinskih veza jedno je od najboljih dobrih djela i najvećih vidova dobročinstva. Jedan mudri čovjek, opisujući svoj

odnos sa njegovim bližnjima i porodicom, rekao je:

Između mene, sinova moga oca i amidže moga, razlika je velika. Ako oni čast moju kaljaju, ja o časti njihovoj brigu vodim. Ukoliko oni ugled moj ruše, ja njima ugled samo povećavam. Zlobu iz prošlosti prema njima ne gajim, jer onaj ko tako čini, poglavari i vođa ne može biti.

U ispravnoj se predaji navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „U Džennet neće ući onaj ko kida rodbinske veze.“⁶⁸

Kako da takav u Džennet uđe, kada prekida ono što je Allah naredio da se održava. U ispravnom hadisu stoji: „Kada je Allah stvorio stvorenja, robinska veza se prihvati za Arš⁶⁹, kazavši: ‘Ovo je mjesto gdje se traži utočište od kidanja rodbinskih veza.’ On reče: ‘Zar se nećeš zadovoljiti time da će Ja održavati veze s onima koji budu održavali rodbinske veze, a da će prekinuti vezu s onima koji budu prekidali rodbinske veze.’ ‘Hoću, Gospodaru moj’, reče rodbinska veza.“⁷⁰

U drugom ispravnom hadisu stoji: „Ne održava vezu s rodbinom onaj koji održava vezu onda kada je rodbina održava s njim već vezu održava onaj koji s rodbinom održava vezu i onda kada je rodbina s njim prekine.“⁷¹

Jedan se čovjek obratio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: „Allahov Poslaniče, ja imam rodbinu s kojom održavam rodbinske veze, iako ih oni prekidaju, i činim im dobro, iako oni meni zlo nanose. Tada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ’Ako bude tako kako si rekao, to je kao da ih hraniš vrućim

68 Buhari, br. 5984., i Muslim, br. 2556.

69 U hadisu kod Buharije stoji: „...ustala je rodbinska veza i prihvatiла se za skut Milostivog“, a kod Muslima se spominje da su rodbinske veze okačene za Arš.

70 Buhari, br. 4830., i Muslim, br. 2554.

71 Buhari, br. 5991.

pepelom. Neprestano će s tobom biti Allahova pomoć...”⁷²

Rodbina Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, osim malog broja njih, bila mu je najžešći neprijatelj: protjerali su ga, uz nemiravali i protiv njega se borili, ali kada mu je Allah dao pobjedu nad njima, on im je sve to oprostio oprostom kakav nije bio zabilježen među ljudima.

Održavanje rodbinskih veza povećava životnu dob, čovjeku donosi blagoslov i veliku nagradu.

Održavanje rodbinskih veza ukazuje na potpunost vjerovanja, strahopštovanje prema Milostivom i sprovođenje kur'anskih naredbi.

Održavanje rodbinskih veza štiti od nevolja, poniženja na ovome i onome svijetu i lošeg svršetka.

U jednoj se predaji bilježi: „Allah mi naređuje da održavam veze sa onima ko ih prekida, da praštam onome ko mi nepravdu učini i da dajem onome ko meni uskraćuje.“⁷³

Među najvrijednije oblike održavanja veza i najbolja djela ubraja se dobročinstvo roditeljima, nježnost prema njima, ukazivanje počasti i činjenje dove za njihovo dobro, te pokornost u onome što je u okvirima pokornosti Uzvišenom Allahu koji kaže: „Gospodar tvoj zapovijeda da samo Njega obožavate i da roditeljima dobročinstvo činite. Kad jedno od njih dvoje, ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni: ‘Uh! – i ne podvikni na njih, i obraćaj im se riječima poštovanja punim. Budi prema njima pažljiv i ponizan i reci: ‘Gospodaru moj, smiluj im se, oni su mene, kad sam bio dijete, njegovali!“ (El-Isra, 23-24)

---

72 Muslim, br. 2558.

73 Bilježi Ahmed, br. 17452., da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „O Ukbe, održavaj veze sa onima ko ih prekida, daji onome ko tebi uskraćuje i oprosti onome ko ti nepravdu učini.“

Jedan čovjek došao je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao ga: „Ko je najpreči da mu dobročinstvo činim? On reče: ’Tvoja majka.’ Čovjek upita: ’A ko onda?’ Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, mu ponovo odgovori: ’Tvoja majka.’ Čovjek upita: ’A potom?’ Poslanik opet reče: ’Tvoja majka’, a čovjek upita: ’Ko zatim?’ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: ’Tvoj otac.’⁷⁴

Jedno dijete koje nije bilo poslušno svome ocu, činilo mu je nepravdu, ponižavalo ga, i negiralo svako dobro koje mu je otac učinio, a onda je otac zaplakao i kazao sljedeće riječi:

Hranio sam te i o tebi se se brinuo,
sve što sam imao tebi sam davao.
U bolesti kod tebe ja sam boravio,
do kasno sam u noć kod tebe sjedio.
Kada si bolestan, bol sam osjetio,
zbog tvojih bolova suze mnoge lišio.
Kada si odrastao i punoljetan postao,
loše mi vraćaš za ono što sam činio.

Post je jedna od najvećih škola u kojoj učimo o dobročinstvu i rodbinskim vezama. On nam pomaže da izgradimo lijepo ponašanje, osnažuje našu samilost i pruža nam uže međusobne ljubavi.

Onaj ko posti, postaje nježniji, čisti svoju dušu, više suočuje sa drugima, a njegov karakter i način ponašanja postaju blaži.

Ovaj bismo mjesec trebali iskoristiti u popravljanju rodbinskih odnosa, našom posjetom unijeti radost u njihove kuće, biti suočajni prema njima, činiti im dovu i popraviti

---

⁷⁴ Buhari, br. 5971., i Muslim, br. 2548.

naše međusobne odnose, a Allah neće dopustiti da dobra djela propadnu.

Allahu naš, podari nam razumijevanje vjere, učvrsti nas na putu sunneta našeg Poslanika, predvodnika bogobojaznih i pokaži nam pravu stazu!

Dvadeset prva lekcija

Ramazan je mjesec samilosti prema muslimanima

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Samilost je Allahova blagodat koju On usađuje u srce onoga koga hoće, a Njegova milost obuhvatit će one koji su samilosni.

Allah je Milostivi i Samilosni, voli samilosne, poziva u milost, naređuje Svojim robovima da jedni drugima preporučuju strpljivost i samilost.

Mnogi su razlozi zbog kojih čovjek gubi ovo svojstvo, a jedan od njih je mnoštvo grijeha koji prekriju srce, učine ga slijepim, pa ono postane tvrđe od kamena.

O sinovima Israfilovim, Allah Uzvišeni rekao je: „Ali srca vaša su poslije toga postala tvrda, kao kamen su ili još tvrđa...“ (El-Bekare, 74)

Također, opisujući njihovo stanje, nakon što su se okrenuli od vjere, Uzvišeni kaže: „Ali, zato što su zavjet svoj prekršili, Mi smo ih prokleti i srca njihova okrutnim učinili.“ (El-Maide, 13)

Jedan od uzroka nedostatka samilosti jeste i pretjerivanje u imetku i oholost zbog bogatstva, o čemu Allah kaže: „Uistinu, čovjek se uzobijesti čim se neovisnim osjeti.“ (El-Alek, 6-7)

Kada se srce pročisti vjerovanjem i dobrom djelima, ono tada biva ispunjeno samilošću i nježnošću.

Jedan od uzroka manjka samilosti, može biti i prezasićenost, jer ona dovodi do nadmenosti i oholog ponašanja. Upravo zbog toga, ramazan i dolazi kako bi ukrotio i oslabio takve prohtjeve.

Postać je među najsamilosnijim ljudima, jer on osjeti glad i žeđ i prolazi kroz poteškoće, što ga čini samilosnim, blagim i nježnim prema muslimanima.

Svaki musliman treba biti samilostan prema svome bratu muslimanu, nadređeni treba imati milosti prema onima koji su u njegovoj nadležnosti i ne treba im otežavati.

U ispravnoj se predaji prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: „Allahu, onome ko preuzme neku odgovornost nad mojim ummetom, i oteža im (situaciju), i Ti njemu otežaj, a onome ko im olakša, i Ti njemu olakšaj.“⁷⁵

Također se u ispravnoj predaji prenosi: „Kome Allah dadne da preuzme neku odgovornost nad mojim ummetom, pa on zatvori vrata pred njihovim potrebama, žalbama (molbama) i siromaštvom, i Allah će zatvoriti Svoja vrata pred njegovim potrebama, žalbama (molbama) i siromaštvom na Sudnjem danu.“⁷⁶

---

75 Muslim, br. 1828.

76 Ebu Davud, br. 2948. Hadis je ispravan. Pogledati: Albani, *Sahihul-džami's-sagir*, 6595.

Učitelj i profesor trebaju biti samilosni prema svojim učenicima, imati blag odnos prema njima i nastojati da im priđu na najjednostavniji i najljepši način, kako bi ih zavoljeli i njihovim se govorom okoristili. Ako budu imali takav odnos, Allah će im dati najveću nagradu.

Poslušajmo šta kaže Uzvišeni Allah, obraćajući se Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: „Samo Allahovom milošću ti si blag prema njima; a da si osoran i grub, razbjegli bi se iz tvoje blizine.“ (Alu Imran, 159)

Imam treba biti samilostan prema džematlijama, ne treba im otežavati i nanositi štetu. On treba biti samilostan, blag i mudar, jer se u ispravnoj predaji spominje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Onaj ko predvodi ljude u namazu, neka im olakša, jer među njima ima starih, bolesnih, djece i ljudi s potrebama.“⁷⁷

Kada je jedne prilike Muaz, r.a., svojim džematlijama oduljio namaz, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mu je: „Zar ljude rastjeruješ? Zar ljude rastjeruješ? Zar ljude rastjeruješ?“⁷⁸

Kada je Osman b. Ebil-As Es-Sekafi zatražio od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ga postavi na mjesto imama svome narodu, Poslanik mu je tada rekao: „Ti si njihov imam i gledaj na stanje onoga najslabijeg, a za mujezinu postavi onoga ko neće uzimati naknadu.“⁷⁹

Isto tako, misionar treba imati samilosti prema onima koje poziva, savjetovati ih na lijep način, blago im pojašnjavati vjeru, ne treba ih vrijedjati i njihove grijehe među ljudima širiti.

Kada je Allah Uzvišeni poslao Musaa i Haruna da pozovu velikog oholnika i nepravednika, faraona, rekao im je: „Blagim

⁷⁷ Buhari, 90., i Muslim, br. 467.

⁷⁸ Buhari, br. 701., i Muslim, br. 465.

⁷⁹ Ebu Davud, br. 531. Hadis je ispravan. Pogledati: Albani, *Sahihul-džami's-sagir*, 1480.

riječima mu govorite, ne bi li razmislio ili se pobojao!“ (Taha, 44)

Također, Allah Uzvišeni kaže: „Na put Gospodara svoga mudro i lijepim savjetom pozivaj i s njima na najljepši način raspravljam!“ (En-Nahl, 125)

Rekao je Šafija: „*Kada sam u samoći, ti me savjetuj. Pred ljudima nemoj davati mi savjet, jer savjet pred ljudima vid je sramoćenja. Ja nisam zadovoljan da ga tada slušam Ako to ne učiniš, i ne poslušaš me, onda se ne ljuti kada i tebe neko u tome ne posluša.*“

Također, roditelj treba biti samilostan prema svojoj djeci, o čemu smo govorili u posebnoj lekciji *Kako da odgajamo našu djecu?*

Samilost roditelja prema djeci ostavlja veliki uticaj na njihov odgoj, uspjeh i poslušnost, dok grub odnos vodi u pesimizam i beznađe.

U jednom ispravnom hadisu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: „Blagost nije bila dio nečega, a da ga nije ukrasila, niti je nedostajala u nečemu, a da ga nije upropastila.“⁸⁰

Postaću, tvoj stomak gladuje, ali i na hiljade drugih ljudi je gladno, čeka da im se udijeli komad hljeba, pa da li ima neko ko će ih nahraniti?!

Postaću, ti si žedan, ali i na hiljade drugih ljudi je žedno, čeka na gutljalj vode, pa da li ima neko ko će ih napojiti?!

Postaću, ti nosiš najljepšu odjeću, a na hiljade drugih ljudi ne može sebi takvo nešto priuštiti, pa da li ima neko ko će im tu odjeću darovati?!

Allahu, podari nam Svoju veliku milost, oprosti nam grijeha i predi preko naših grešaka!

---

80 Muslim, br. 2594.

Dvadeset druga lekcija

Kako oživjeti sunnet u ramazanu?

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Muhammed, Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, predvodnik je ummeta i uzor svim ljudima, i bez slijedenja njegove prakse, ne može se ostvariti sreća i uspjeh.

Allah Uzvišeni kaže: „...onima koji će slijediti Poslanika, vjerovjesnika, koji neće znati čitati ni pisati, kojeg oni kod sebe, u Tevratu i Indžilu, zapisana nalaze, koji će od njih tražiti da čine dobra djela, a od odvratnih odvraćati ih.“ (El-E'araf, 157)

U Džennet se, nakon što je on poslan, ne može uči osim putem slijedenja njegove prakse, jer ona je poput Nuhove lađe; ko se u nju ukrca, spasit će se, a ko van nje ostane, biće upropošten.

Uzvišeni veli: „Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahu i nagradi na onome svijetu, i koji često Allaha spominje.“ (El-Ahzab, 21)

U ispravnim se predajama spominje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio:

„Držite se moga sunneta i sunneta hulefai-rašidina (pravednih upućenih halifa) nakon mene. Držite se toga svojim kutnjacima (jako i čvrsto). Čuvajte se novih uvedenih stvari u vjeru, jer je svaka uvedena stvar u vjeri, novotarija, a svaka novotarija je zabluda.“⁸¹

„Ne pripada meni onaj ko se okreće od moga sunneta.“⁸²

„Ko uradi neko djelo koje nije u skladu sa našom vjerom, neće mu biti primljeno.“⁸³

Allah Uzvišeni kaže: „Kada Allah i Poslanik Njegov nešto odrede, onda ni vjernik ni vjernica nemaju pravo po svome nahođenju postupiti.“ (El-Ahzab, 36)

Allah Uzvišeni zabranio je davanje prednosti bilo kome nad Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši: „O vjernici, ne odlučujte se ni za što dok za to ne upitate Allaha i Poslanika Njegova, i bojte se Allaha! Allah, zaista, sve čuje i sve zna.“ (El-Hudžurat, 1)

Ramazan je blagoslovljena prilika za oživljavanje sunneta u našim životima, kućama i društvu.

Kada se radi o sunnetima posta, neke od njih već smo spomenuli na početku ove knjige, međutim, postoje sunneti kojih se postać musliman treba pridržavati u svakom vremenu, a mi ćemo spomenuti nekoliko hadisa koji o tome govore.

U ispravnom hadisu, Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi we selleme, je rekao: „Deset stvari su svojstva ljudske prirodnosti (fitre): skraćivanje brkova, puštanje brade, izapiranje nosa, podrezivanje noktiju, pranje zglobova prstiju, uklanjanje dlaka

⁸¹ Ebu Davud, br. 4607., Tirmizi, br. 2676., i Ibn Madže, br. 42. Hadis je ispravan. Pogledati: Albani, *Sahihul-džami's-sagir*, 2549.

⁸² Buhari, br. 5063., i Muslim, br. 1401.

⁸³ Muslim, br. 1718.

ispod pazuha, uklanjanje dlaka oko stidnog mjesta, pranje vodom nakon nužde.“⁸⁴

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je puštanje odjeće (da se vuče), a predaju o tome bilježi Muslim: „Allah neće gledati u onoga ko pusti svoju odjeću iz oholosti.“⁸⁵

Također, u ispravnoj predaji stoji: „Ono što je ispod nožnih zglavaka, bit će u Vatri.“⁸⁶

U ispravnim predajama spominje se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio mnoge postupke, među kojima su:

„Da se piće stojeći.“ (Bilježe Muslim, Ebu Davud i Tirmizi od Enesa).

„Da se podigne osoba i da se sjedne na njeno mjesto.“ (Bilježi Buhari od Ibn Omara).

„Da se dodiruje spolni organ desnom rukom, da se hoda u jednoj papuči, da se nosi odjeća bez otvora i da se sjedne podvijenih nogu, ogrnuvši se ogrtačem, otkrivajući tako svoj spolni organ.“ (Bilježi Nesai od Džabira, s ispravnim lancem prenosilaca).

„Da se hoda u jednoj papuči ili jednoj mestvi.“ (Bilježi Ahmed od Ebu Sei’da, i predaja je ispravna).

„Da se diše (puše) u piće.“ (Bilježi Taberani od Sehla b. Sa’da, i predaja je ispravna).

„Da se jede i piće iz zlatnih i srebrenih posuda.“ (Bilježi Nesai od Enesa, i predaja je ispravna).

„Da muškarci nose zlatni prsten.“ (Bilježi Tirmizi s ispravnim lancem prenosilaca).

84 Bilježi Muslim, br. 261., sa dodatkom korištenja misvaka nakon puštanja brade. Prenosilac kaže: „Zaboravio sam deseto, a možda se radi o izapiranju usta (grla).“

85 Buhari, br. 5783., i Muslim, br. 2085.

86 Buhari, br. 5787.

„Da muškarci nose zlato i svilu, a to je dozvolio ženama.“ (Bilježe Nesai i Ahmed s ispravnim lancem prenosilaca).

„Da se klanja nakon sabaha dok Sunce ne izađe i nakon ikindije, dok Sunce ne zađe.“ (Muttefekun alejhi).

„Da se klanja prema kaburima.“ (Bilježi Ibn Hibban s ispravnim lancem prenosilaca).

„Da se spava prije jacije, a sijeli nakon nje.“ Bilježi Taberani s ispravnim lancem prenosilaca.

„Da se nariče (za umrlima).“ (Bilježi Ebu Davud i predaja je ispravna).

„Da se čupaju sijede dlake.“ (Bilježi Tirmizi, Nesai i Ibn Madže, s ispravnim lancem prenosilaca).

„Da se samo petak izdvoji kao dan posta.“ (Muttefekun alejhi, od Džabira).

„Da se prodaje višak vode.“⁸⁷ (Muslim i dr.)

„Da se tetovira.“ (Bilježi Ahmed, s ispravnim lancem prenosilaca).

„Da se spaja post, bez prekida iftarom.“ (Muttefekun alejhi).

Postoje još mnoge zabrane koje se prenose u ispravnim hadisima.

Jedan od vjerodostojnih sunneta jeste i misvak, jer se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Da ne strahujem da će otežati svome ummetu, naredio bih im korištenje misvaka prilikom svakog abdesta.“⁸⁸

U drugoj verziji stoji: „...prilikom svakog namaza.“⁸⁹

⁸⁷ Misli se na prirodan bunar ili vodu (rijeku, potok) koju ima na svome posjedu nakon što namiri svoje potrebe.

⁸⁸ Buhari, knjiga o postu, poglavlj o postačevoj upotrebi sirovog i suhog misvaka.

⁸⁹ Buhari, br. 887., i 7240., i Muslim, br. 252.

Također, prenosi se u ispravnoj predaji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Misvak je čišćenje usta i zadovoljstvo Gospodara.“⁹⁰

Neki od sunneta su i:

- Dva rekata kada se uđe u džamiju, prije nego se sjedne. (Buhari i Muslim).

- Ulazak u džamiju desnom, a izlazak iz nje, lijevom nogom.

- Prilikom obuvanja obuće, prvo treba obući desnu, a prilikom skidanja, prvo skinuti lijevu.

- Tražiti tri puta dozvolu za ulazak u nečiju kuću, pa ako nam se dozvoli, možemo ući, a u suprotnom, vratiti ćemo se, što je poznato i potvrđeno ispravnim hadisima.

Ovdje smo spomenuli samo neke od sunneta koji se čine svakodnevno i molimo Allaha da nas uputi ka slijedenju sunneta, radu po njemu i njegovom očuvanju!

---

⁹⁰ Buhari, knjiga o postu, poglavje o postačevoj upotrebi sirovog i suhog misvaka.

Dvadeset treća lekcija

Ramazanska poruka ženi muslimanki

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Sestro muslimanko, neka ti je Allahov mir i spas, Njegova milost i blagoslov!

Allah Uzvišeni iznio je pohvalu muslimankama, vjernicama, koje su strpljive i pokorne. Opisao ih je kao one koje za vrijeme muževljeva odsustva vode brigu o onome o čemu trebaju brigu voditi.

Nakon što je Uzvišeni Allah spomenuo svojstva dobrih robova, rekao je: „I Gospodar njihov im se odazva: ‘Nijednom trudbeniku između vas trud njegov neću poništiti, ni muškarcu ni ženi - vi ste jedni od drugih.’“ (Alu Imran, 195)

Ženo muslimanko, Allahova ropkinjo, želim da ti uputim čestitku povodom ovog blagoslovljenog mjeseca, moleći Allaha da nam oprosti i naše pokajanje primi. U nastavku želim ti uputiti

deset savjeta za koje se nadam da ćeš ih prihvati:

Prvi: Žena muslimanka vjeruje u Allaha kao Gospodara, Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, kao poslanika i islam smatra svojom vjerom, a tragovi tog vjerovanja vidljivi su u njenim riječima, djelima i uvjerenjima. Ona se čuva Allahove srdžbe, strahuje od Njegove velike kazne i pazi na posljedice kršenja Njegovih naredbi.

Drugi: Žena muslimanka čuva svoje namaze, abdest i skrušenost u njima, obavlja ih na vrijeme i ništa je od tog namaza ne odvraća, a tragovi njegovi vide se u njenom životu, jer namaz odvraća od razvrata i ružnih djela. Dakle, namaz je velika zaštita od grijeha.

Treći: Žena muslimanka vodi brigu o svome hidžabu, njime se ponosi, van svoje kuće ne izlazi osim s hidžabom, želeći time da je Allah spasi, i zahvaljujući Mu se što je baš nju počastio hidžabom i što je baš nju izabrao da je kroz taj hidžab učini čednom i čistom.

Allah Uzvišeni kaže: „O Vjerovjesniče, reci ženama svojim, i kćerima svojim, i ženama vjernika neka spuste haljine svoje niza se.“ (El-Ahzab, 59)

Četvrti: Žena muslimanka trudi se biti poslušna svome mužu, niježno se prema njemu odnositi, nastoji pozivati ga dobru, savjetovati ga, učiniti sve da on kod nje pronađe odmor i smiraj, trudi se ne podizati glas na njega i ne biti gruba u svome obraćanju.

U ispravnoj predaji spominje se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Ako žena bude klanjala pet namaza, postila ramazan i bude pokorna svome mužu, ući će u Džennet svoga Gospodara.“⁹¹

Peti: Žena muslimanka odgaja svoju djecu u pokornosti Allahu, usađuje im ispravno vjerovanje, odgaja ih da vole Allaha

---

⁹¹ Ahmed, br. 1661. Hadis je ispravan. Pogledati: Albani, *Sahihul-džami's-sagir*, br. 660-661.

i Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i udaljava ih od grijeha i ružnog ponašanja.

Allah Uzvišeni kaže: „O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od Vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allah zapovjedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršiti.“ (Et-Tahrim, 6)

Šesti: Žena muslimanka ne osamljuje se s muškarcem koji joj nije bliža rodbina, jer u ispravnom hadisu stoji: „Kada god se žena osami sa čovjekom strancem, šeđtan je među njima treći.“⁹²

Dakle, ona ne treba putovati bez mahrema, niti hodati po pijacama i trgovima osim zbog neke potrebe, a tom prilikom mora biti pokrivena i okititi se stidom.

Sedmi: Žena muslimanska ne oponaša muškarce u onome što je specifično za njih, jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „Allah je prokleo muškarce koji oponašaju žene i žene koje oponašaju muškarce.“⁹³ (Hadis je ispravan). Također, muslimanka ne smije oponašati ni nevjernice u odjeći i izgledu koji je specifičan samo za njih, jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u ispravnom hadisu, kaže: „Ko oponaša jedan narod, on mu i pripada.“⁹⁴

Osmi: Žena muslimanka treba pozivati druge žene u islam, lijepom rječju, posjetama, i drugim sredstvima (knjige, predavanja)... Ona treba sprovoditi ono što govori i truditi se da sebe i svoje sestre spasi Allahove kazne.

Prenosi se u ispravnoj predaji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Da Allah preko tebe uputi nekoga, to ti je

⁹² Tirmizi, br. 2165. Hadis je ispravan. Pogledati: Albani, *Sahihul-džami's-sagir*, 2546.

⁹³ Buhari, br. 5885., bilježi da ih je prokleo Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

⁹⁴ Bilježi Ebu Davud, br. 4031. Hadis je ispravan. Pogledati: Albani, *Sahihul-džami's-sagir*, br. 6149.

vrijednije od najboljih deva.“⁹⁵

Deveti: Žena muslimanka čuva svoje srce od sumnji i prohtjeva, svoje oči od harama, uši od razvratne pjesme i ružnih riječi i svoje tijelo od svih grijeha. Ona treba biti svjesna da je sve ovo bogobojaznost, kako Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u ispravnom hadisu kaže: „Stidite se (bojte se) Allaha, istinskim stidom (bogobojaznošću), a onaj ko to čini, čuva svoju glavu i ono što je na njoj, svoj stomak i što je oko njega. Onaj ko je svjestan smrti (i kabura), ostavit će ukrase ovog svijeta.“⁹⁶

Deseti: Žena muslimanka čuva se dangube, besposlice i onoga što je se ne tiče. Ona ne ogovara, ne prenosi tuđe riječi kako bi druge zavadila, ne vrijedja, nije nemarna i nepažljiva.

Allah Uzvišeni kaže: „Ostavi one koji vjeru svoju kao igru i zabavu uzimaju, i koje je život na ovome svijetu obmanuo.“ (El-En’am, 70)

Allah Uzvišeni spominje da će oni koji su vrijeme u besposlici provodili, kazati: „O, žalosti naše, šta smo sve na Zemlji propustili!“ (El-En’am, 31)

Allahu, žene muslimanke usmjeri ka onome što voliš i sa čime si zadovoljan i njihovo srce ispunи vjerovanjem!

---

⁹⁵ Buhari, br. 2942., i Muslim, br. 2406.

⁹⁶ Bilježi Tirmizi, br. 2458., a Albani ga smatra dobrom. Pogledati: Albani, *Sahihul-džami’s-sagir*, br. 935.

Dvadeset četvrta lekcija

Ramazan i brige islamskog svijeta

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Allah Uzvišeni kaže:

„Doista je ovaj vaš ummet jedan ummet, a Ja sam vaš Gospodar, pa Mene obožavajte.“ (El-Enbijja, 92)

„Vjernici su samo braća.“ (El-Hudžurat, 10)

Prenosi se u ispravnom hadisu da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Primjer vjernika u njihovoj međusobnoj ljubavi i samilosti je kao primjer tijela, ako oboli jedan organ, ostatak tijela obuzme groznica i nesanica.“⁹⁷

Muslimani žive ovaj mjesec u velikim poteškoćama i krizi.

Komunizam ništi sve pred sobom, tlači muslimane svim i svačim, generacije odgaja na negiranju Boga, svoje ideje prenosi i

---

97 Muslim, br. 2586.

širi u svijet ekonomije, financija i znanstvenih teorija.

Kapitalizam puni islamski svijet svojim požudama i strastima, unosi svoje ideje i razmišljanja, čini sve da preko ženskog tijela, alkohola, igre i zabave i drugih vidova smutnje, zavede ljude i obmane ih.

Sekularizam poziva u odvajanje vjere od života i udaljavanje islama od životne prakse uz argument da vjera zavađa narode. Sekulaziram je nevjernička ideja koja ne priznaje vjere i bori se protiv zastupljenosti islama u životima ljudi.

Masonizam je jevrejski projekat koji ima za cilj uklanjanje svih vjera među kojima je i islam. Oni se formalno zalažu za ujedinjenje svih rasa i nacija, imaju svoja sredstva, rituale, oznake i skupine, njihovo djelovanje je strogo povjerljivo, uticaj im je na svjetskom nivou, a osnivači su im cionisti.

Danas je islamski svijet sav u ranama:

- Oteta mu je Palestina, džamija Aksa je pod okupacijom, a starci, žene i djeca ubijaju se danonoćno. Palestinu u okrilje muslimanskih zemalja neće vratiti osim islam, srdžbom Omara b. El-Hattaba, hrabrošcu Salahuddina i iskrenošcu Ibn Tejmije.

- Afganistan je porušen, njegovi stanovnici su raseljeni, gradovi su mu uništeni, a džamije neprijateljskim oružjem poruštene. Na hiljade izbjeglih i raseljenih nisu u stanju pronaći sklonište, zalogaj hljeba, čašu vode i komad odjeće. Sukob između islama i komunizma traje do danas i žestoka borba vodi se između Allahove i šejtanove strane.

- Azerbejdžan, Uzbekistan i druge tamošnje muslimanske države izložene su nasilju, masovnom ubijanju i iseljavanju, glađu i drugim nedaćama, pa ima li neko ko će im u pomoć priteći?

Zašto se svađate i odnos prekidate?

Robovi Božiji, vi se vjerom vežete.

Srce tuguje zbog takvoga stanja
ako u njem' ima islama-imana.

- Žena muslimanka izložena je napadima zbog njenog hidžaba i pokrivanja, napada se na njenu čast, vjeru i čednost.

- Omladina se susreće s raznim problemima, šeštanskim obmanama i prohtjevima.

- Pokrštavanje ljudi prošireno je cijelim islamskim svijetom.

- Muslimani su izloženi velikom nejedinstvu, osim onih kojima se Allah smilovao. Takvo nejedinstvo slabi muslimanske redove, unosi raskol među njih i rastvara njihovo vezivno tkivo.

Postavlja se pitanje: Kakav odnos prema tome treba imati jedan musliman? Nadam se da će se musliman sjetiti svoje braće koji žive u svim krajevima zemaljske kugle.

Od muslimana se traži da bude svjestan ovih veoma bitnih pitanja i da svojim imetkom, dovom i drugim vidovima pomoći, nastoji olakšati stanje u kojem se nalaze njegova braća muslimani. Treba stalno ulagati napor, onoliko koliko može, na jedinstvu muslimana, kako se ne bi razjedinjavali, gubili svoj elan i bez borbenog duha ostali, zbog ovakvih nedača i iskušenja kroz koje prolazi islamski svijet. Musliman ne smije sebe smatrati bezvrijednim, jer u svakom muslimanu ima dobra.

Od muslimana se traži, ako za to postoje mogućnosti, ulaganje truda i borba životom i imetkom, kako bi što više pomogao islam i muslimane.

Musliman treba što više učiti dove za muslimane i njihov uspjeh, pred kraj namaza (prije selama), pred samu zoru i periodima kada se dova posebno prima.

On treba ljude pozivati da budu svjesni Allaha i da Ga se boje, jer svaka nedaća koja nam se dogodi, uzrokovana je našim grijesima i nemarnim odnosom.

Allah Uzvišeni kaže: „Zar - kad vas je snašla nevolja koju ste vi njima dvostruko nanijeli, možete reći: ‘Otkud sad ovo?!’ Reci: ‘To je od vas samih!’“ (Alu Imran, 165)

Islamski ummet bio je naviknut da u ramazanu ostvaruje velike pobjede i niže ogromne uspjehe, ali u zadnje vrijeme, zbog udaljenosti od Objave i okretanja ovome svijetu, živi u brigama i tužnim trenucima, ubijanjima, iseljavanjima i masovnim stradanjima.

Onoga trenutka kada se vratimo vjeri, Allah će nas pomoći, a On u nekoliko ajeta to i garantuje:

„O vjernici, ako Allaha pomognete, i On će vama pomoći i korake vaše učvrstiti.“ (Muhammed, 7)

„...a pobjeda je samo od Allaha.“ (El-Enfal, 10)

„Ako vas Allah pomogne, niko vas neće moći pobijediti.“ (Alu Imran, 160)

Allahu, molimo Te za pomoć koju si nam obećao, molimo Te da naše korake učvrstiš i protiv nevjerničkog naroda pomognes!

Dvadeset peta lekcija

Ramazan nas poziva da vodimo brigu o našem vremenu

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Kako samo vrijeme brzo teče i kako samo brzo prolaze nam dani i godine!

Znaj da otkucaji srca kazuju tebi:
da minute i sekunde život su tvoj,
u životu ostavi neki spomen sebi,
spomenom ćeš nastaviti život svoj.

Govoreći o onima koji su svoj život u zabavi i nemaru proveli, Allah Uzvišeni kaže: „A koliko ste godina na Zemlji proveli? - upitaće On. ‘Proveli smo dan ili samo dio dana’ - odgovoriće –

‘pitaj one koji su brojali.’ ‘Pa da, kratko ste proveli’ - reći će On – ‘da ste samo znali! Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da Nam se nećete povratiti?’ I neka je uzvišen Allah, Vladar istiniti, nema drugog boga osim Njega, Gospodara Arša veličanstvenog!“ (El-Mu’minun, 112-116)

Jedan dobar čovjek rekao je: „Život je ionako kratak, pa nemoj ga svojom nemarnošću još više skratiti.“

Ovo je istina, jer zaista, nemarnost skraćuje naše vrijeme i dane. U ispravnoj predaji stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Dvije blagodati zanemaruju mnogi ljudi: zdravlje i slobodno vrijeme.“⁹⁸

Mnogo je ljudi koji su zdravi i imaju vremena, ali ga ne provode u korisne svrhe.

U ispravnoj se predaji spominje da se čovjek na Sudnjem danu neće pomjeriti dok ne odgovori, između ostalog na četiri pitanja. Jedno od njih je: „U šta je proveo svoj život.“⁹⁹

Život je velika riznica i ko ga uloži i koristi u pokornosti Uzvišenom Allahu, naći će rezultate toga onda kada ni imetak ni djeca neće biti od koristi, kada će imati koristi samo onaj kod pred Allaha dođe s čistim srcem.

Onaj ko svoje vrijeme ispunji nemarnošću, grijesima, igrom i zabavom, kajat će se i govoriti: „O, žalosti naše, šta smo sve na Zemlji propustili!“

Noć i dan su sredstva koja čovjeka mogu odvesti u vječnu sreću ili pak u propast.

Naši dobri prethodnici neumorno su čuvali svoje vrijeme o čemu svjedoče veoma čudna i zadivljujuća kazivanja. Bilo je onih koji su učili Kur’ān na samrtnom času, poput El-Džunejda b. Muhammeda. Njegovi sinovi kazali su mu: „Mnoge se naprežeš

---

98 Buhari, br. 6412.

99 Tirmizi, br. 2417., i kaže da je hasen sahih.

i umaraš. A on im je rekao: „Da li je iko među ljudima preči toga od mene?“

Tabi'in, El-Esved b. Jezid, većinu noći proveo bi u namazu. Kada su mu njegovi prijatelji predložili da se malo odmori, on je rekao: „Ja i želim odmor (ahiretski).“

Sufjan Es-Sevri, jedne je prilike sjedio u harem s ljudima koji su razgovarali, pa je panično ustao i rekao: „Mi ovdje sjedimo dok dan čini svoje (prolazi).“

Među ranijim generacijama bilo je onih koji su svoje vrijeme (sate) raspodjelili na namaz, učenje Kur'ana, zikr, razmišljanje, učenje, sticanje halal zarade i spavanje. Oni nisu imali vremena za igru i zabavu.

Potonje generacije, osim oni kojima se Allah smilovao, iskušane su nevoljom koja se naziva danguba. Njihov život ispunjen je čestim spavanjem, besposličarenjem, nemarnošću, ispraznim životom, pretjerivanjem u dozvoljenim stvarima, beskorisnim sjelima i okupljanjima koja ako nisu grijeh, onda vode ka njemu.

Jedan od najvećih uzroka koji uređuju vrijeme i raspoređuju djela jeste pet namaza, o kojima Allah kaže: „Vjernicima je propisano da u određeno vrijeme namaz obavljaju.“ (En-Nisa, 103)

Nakon sabaha vrijeme je za učenje Kur'ana (napamet), zikr i razmišljanje. Od izlaska Sunca do podne vrijeme je rada, sticanja zarade, trgovine, traženja znanja... Vrijeme nakon podne, posebno za studente, period je kada se trebaju iščitavati raznovrsne naučne i historijske knjige. Poslije indijsko vrijeme, period je kojeg treba provoditi u biblioteci i naučno pristupiti pitanjima koja se obrađuju. Nakon akšama treba posjećivati muslimane i primati ih u posjetu, nakon jacije družiti se s porodicom, a onda otići na spavanje kako bi se moglo ustati na noćni namaz. Petak je dan džume kada se treba posvetiti ibadetu, učenju Kur'ana i zikra, okupati se za džumu, namirisati, obući lijepu odjeću i

poraniti u džamiju. Vikend treba iskoristiti za odmor i uživanje u dozvoljenim blagodatima.

Mjesec ramazan pravi je period da musliman organizuje svoje vrijeme i da ga što više iskoristi za činjenje djela koja približavaju Allahu.

Postač u danu ramazana treba se posvetiti ibadetu, jer nije zauzet pripremom hrane i poslovima oko nje, što svakako uzima mnogo vremena. To vrijeme čovjek može iskoristiti za ibadet i dobra djela.

Ima ljudi koji nisu svjesni suštine posta pa svoje dane provode u nemaru i spavanju, a noći u besposličarenju.

*Ti koji trošiš vrijeme svoje,
nećeš ga moći vratiti, znaj!
U propast ode vrijeme tvoje,
poslije toga dolazi bolni kraj.*

Allahu naš, sačuvaj nam naše vrijeme, učvrsti naše korake i usmjeri nas ka pokornom odnosu prema Tebi!

Dvadeset šesta lekcija

Ramazan je mjesec kada se manifestuje međuslimanska ljubav i bratstvo

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Muslimani su jedna cjelina i jedno tijelo, a takvim ih je opisao i sam Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Ujediniti ih i bratskom vezom povezati, može samo islam.

Allah Uzvišeni kaže: „I On je sjedinio srca njihova. Da si ti potrošio sve što na Zemlji postoji, ti ne bi sjedinio srca njihova, ali ih je Allah sjedinio - On je zaista silan i mudar.“ (El-Enfal, 63)

Muslimane ne ujedinjuje zajednički jezik, krv, rasa ili domovina, ali ih ujedinjuje islam i zajednički princip kelime šehadeta.

Muslimani se razlikuju po stepenu bogobojsnosti i vrijednuju se shodno znanju koje posjeduju.

Allah Uzvišeni kaže: „O ljudi, Mi vas od jednog muškarca i

jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji ga se najviše boji, Allah, uistinu, sve zna i nije Mu skriveno ništa.“ (El-Hudžurat, 13)

Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao u islam, stigao mu je Abesinac, odazivajući se njegovom pozivu. Selman El-Farisi svojim stanjem zadirio je Poslanika koji je rekao: „Selman je od nas, o porodico Poslanikova.“¹⁰⁰ Isto tako, i Suhejb Er-Rumi, odazvao se pozivu, uzvikujući: Allah je najveći.

S druge strane, zagovornici rasne diskriminacije, poput El-Velida b. El-Mugire, Ebu Džehla i Ebu Leheba, odbili su poziv i nisu se odazvali Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Prenosi se ispravnom predajom da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „O Hašimiye, ljudi će na Sudnji dan doći sa svojim djelima, a vi sa svojim porijeklima.“¹⁰¹

U drugom ispravnom hadisu stoji: „Onome ko zakaže u pogledu djela, porijeklo neće biti od koristi.“¹⁰²

Ako se ponosiš svojim precima uglednim, istinu si rekao, ali znaj da njihovi potomci loši su ljudi!

*Nije momčina onaj ko kaže: Moj otac je bio... nego je momčina ko kaže: Ja sam to uradio.*¹⁰³

Muslimani su jedna velika institucija, a njen član je svaki vjernik dobročinitelj. Islam ne pripada samo određenom narodu nego pripada cijelom svijetu. Ebu Bekr je bio Kurejšija, Bilal Abesinac,

100 Taberani, *El-Kebir*, br. 6040., i Hakim u *Mustedreku*, br. 6541. Lanac prenosilaca ovog hadisa je slab, kako navodi imam Adžluni u svome djelu *Kešful-hafa*, br. 1505.

101 Ovaj hadis nisam pronašao, ali ono što se iz njega razumije jeste da su dobra djela ta koja će biti od koristi čovjeku, a ne porijeklo, što se razumije i iz hadisa nakon njega.

102 Muslim, br. 2699.

103 Dakle, iz ove dvije rečenice vidimo da nam dobrota naših predaka neće pomoći, ako smo mi loši ljudi.

Suhejb Bizantijac¹⁰⁴, Selman Perzijanac, Mehmed Fatih Turčin, Ikbal Indijac, Salahuddin Kurd. Kelimeći šehadet je zajednički princip koji sve njih okuplja i ujedinjuje.

U mjesecu ramazanu ovo jedinstvo posebno se manifestuje: jedan mjesec, jedan post, jedna kibla i jedan put.

Svi klanjamo iza jednog imama. Allah Uzvišeni kaže:

„I zajedno sa onima koji namaz obavljaju i vi obavljajte!“ (El-Bekare, 43)

„I pred Allahom ponizno stojte.“ (El-Bekara, 238)

U pogledu posta, svima nama Allah Uzvišeni obraća se riječima: „O vjernici! Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste se grijeha klonili.“ (El-Bekare, 183)

Naš hadždž je jedan, u isto vrijeme i na istom mjestu. Uzvišeni kaže: „A kada podlete sa Arefata, spominjite Allaha kod časnih mjesta; spominjite Njega, jer vam je On ukazao na Pravi put...“ (El-Bekare, 198)

Uzvišeni Allah poziva nas ka jedinstvu i zajedništvu i zabranjuje nam raskol i nejedinstvo:

„Svi se čvrsto Allahova užeta držite i nikako se ne razjedinjujte! I sjetite se Allahove blagodati prema vama kada ste bili jedni drugima neprijatelji, pa je On složio srca vaša i vi ste postali, milošću Njegovom, braća...“ (Alu Imran, 103)

„I ne budite kao oni koji su se razjedinili i u mišljenju podvojili kada su im već jasni dokazi došli - njih čeka patnja velika.“ (Alu Imran, 105)

U ispravnom hadisu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: „Uzvišeni Allah objavio mi je da vi jedan prema drugom budete ponizni i da niko nikoga ne ugnjetava i da se ni jedan ne

---

¹⁰⁴ On je bio porijeklom Arapin, ali je kao dijete zarobljen od strane Bizantijaca i zbog toga se naziva Suhejb Rumi (Bizantijac).

uzdiže nad drugim.“¹⁰⁵

Ako je razlika u vodi što pijemo,
 tu vodu sa istog mjeseta dobijemo.
 Ako sam različit porijeklom svojim,
 vjera me spaja sa bratom mojim.

Prenosi se u ispravnom hadisu da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Vjernici su jedni drugima poput čvrste građevine čiji se dijelovi međusobno učvrsćuju.“¹⁰⁶

Također kaže: „Musliman je muslimanu brat: ne nanosi mu nepravdu, ne ostavlja ga na cjedilu i ne ponižava ga. Čovjeku je dovoljno zla to što nipoštava brata muslimana. Svakom muslimanu su sveti život, imetak i čast drugog muslimana.“¹⁰⁷

Bratska veza među muslimanima podrazumijeva, između ostalog, i sljedeće: raspitivanje o stanju muslimana, posjeta u ime Allaha, obilazak kada je bolestan, nazivanje selama prilikom susreta, osmijeh na licu, nazdravljanje kada drugi musliman kihne¹⁰⁸, odazivanje na njegovu pozivnicu, ispraćaj dženaze brata muslimana, upućivanje dove za njega kada on nije prisutan, odbrana njegove časti, ispunjavanje njegovih potreba, davanje podrške, pomoći kada mu se učini nepravda, savjetovanje i usmjeravanje ka onome što je dobro i dr.

Svaki musliman na zemaljskoj kugli tvoj je brat po vjeri. To

¹⁰⁵ Muslim, br. 2865.

¹⁰⁶ Buhari, br. 481., i Muslim, br. 2585.

¹⁰⁷ Muslim, br. 2564.

¹⁰⁸ Onaj ko kihne kaže: El-hamdu lillahi/Hvala Allahu, onaj ko ga čuje da se zahvalio, govori: Jerhamukellah/Allah ti se smilovao, a onda onaj ko je kihnuo, odgovara: Jehdikumullahu ve juslihu balekum/Allah nas uputio i naše stanje popravio.

bratstvo uspostavio je Allah Uzvišeni, a svojom ga praksom pokazao Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Allahu, ujedini naša srca i redove, Ti si najplamenitiji među svim plemenitim!

Dvadeset sedma lekcija

Ramazan je blagoslovljeno vrijeme za širenje islamskih vrijednosti

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Širenje islamskih vrijednosti bio je zadatak vjerovjesnika i poslanika. Nema nijednog vjerovjesnika, a da nije bio pozivač u islam i islamske vrijednosti i da, podučavajući ljude, nije govorio: „Allaha obožavajte, vi drugog boga osim Njega nemate!“ (El-E’araf, 59)

Svaki od njih je svome narodu govorio: „Za ovo od vas ne tražim nikakve nagrade.“ (Eš-Šu’ara, 109)

Allah Uzvišeni kaže:

„Na put Gospodara svoga mudro i lijepim savjetom pozivaj i s njima na najljepši način raspravljam!“ (En-Nahl, 125)

„Reci: ‘Ovo je put moj, ja pozivam k Allahu, imajući jasne dokaze, ja, i svaki onaj koji me sljedi, i neka je hvaljen Allah, ja

|| *Njemu nikoga ne smatram ravnim.“ (Jusuf, 108)*

Jasni dokazi koji se spominju u ajetu odnose se na korisno znanje i dobra djela.

Također, Uzvišeni Allah kaže: „A ko govori ljepše od onoga koji poziva Allahu, koji dobra djela čini i koji govori: Ja sam, doista, musliman!“ (Fussilet, 33)

Pozivanje ka Allahu ima pet pravila, pet načina (sredstava) i pet rezultata (plodova).

Pet pravila prilikom pozivanja k Allahu:

Prvo: Iskrenost u ime Allaha i želja da se postigne ono što je kod Njega. Allah Uzvišeni kaže: „A naređeno im je da samo Allahu obožavaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru isповиједaju.“ (El-Bejjine, 5)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio nas je u ispravnom hadisu da se među trojicom prvih s kojima će biti raspaljena vatra, nalazi i onaj koji je nauku izučavao kako bi se kazalo da je učen.¹⁰⁹

Drugo: Rad po onome u šta se poziva jer nedosljednost riječi i djela, velika je sramota i mahana. Allah Uzvišeni kaže: „Zar da od drugih tražite da dobra djela čine, a da pri tome sebe zaboravljate, vi koji Knjigu učite? Zar se opametiti nećete?“ (El-Bekare, 44)

Jedan pjesnik veli:

Čovječe, koji drugog želiš podučiti,
prema sebi znanje trebaš usmjeriti.

---

¹⁰⁹ U Muslimovom Sahihu, br. 1905., stoji da je on među trojicom sa kojima će se prvo svesti obračun.

Bolesnog upućuješ ne bil' ozdravio,
a ti si bolestan, sebe si zaboravio.
Sam od sebe kreni i zabrane stavi,
uspiješ li to, tad' si mudrac pravi.

Treće: Blagost u širenju islama.

Allah Uzvišeni kaže:

„...pa mu blagim riječima govorite, ne bi li razmislio ili se pobojao!“ (Taha, 44)

„Samo Allahovom milošću ti si blag prema njima; a da si osoran i grub, razbjegli bi se iz tvoje blizine.“ (Alu Imran, 159)

U ispravnom hadisu stoji: „Olakšavajte, a nemojte otežavati i obveseljavajte, a nemojte rastjerivati.“¹¹⁰

Četvrti: Postepenost u širenju vjere i otpočinjanje s prioritetima, baš onako kako je to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radio. Primjera radi, kada je poslao Muaza u Jemen, rekao mu je: „Ti ideš kod naroda koji su sljedbenici Knjige. Prvo u šta ćeš ih pozvati neka bude svjedočenje da nema istinskog Boga osim Allaha i da sam ja Njegov poslanik. Ako ti se u tome odazovu, onda ih pozovi da obavljaju pet obaveznih namaza tokom dana i noći.“¹¹¹

Peto: Obraćanje svakome na način kako to priliči i shodno potrebama.

Stanovnicima grada nije isti način obraćanja kao stanovnicima sela, učeniku i neznačilici ne obraća se na isti način, onaj ko bi se raspravljaо, nije isti kao onaj ko je spreman prihvati poziv.

Allah Uzvišeni kaže: „...a onaj kome je mudrost darovana -

¹¹⁰ Buhari, br. 69., i Muslim, br. 1732.

¹¹¹ Buhari, br. 1496., i Muslim, br. 19.

darovan je blagom neizmjernim.“ (El-Bekare, 269)

Pet sredstava (načina) prilikom pozivanja Allahu:

Prvo: Privatni poziv i savjetovanje

Ako se radi o privatnom pitanju, koje muči samo tu osobu, onda je trebamo pozivati i savjetovati samostalno, mimo ostalih ljudi.

Drugo: Opći poziv i savjetovanje

To su pitanja koja se tiču svih muslimana i koja se prenose javno, među ljudima.

Treće: Posebna predavanja

Ona se odnose na učenike i studente, shodno njihovim usmjerenjima i nauci koju izučavaju, a to je zadatak učenjaka koji poznaju dotičnu tematiku.

Četvrto: Pozivanje putem pisane riječi, poruka, poklona i činjenja koristi onome koga pozivamo.

Peto: Pozivanje putem savremenih sredstava informisanja i njihovo korištenje u širenju istine.

Pet rezultata ili plodova pozivanja Allahu:

Prvi: Dostizanje položaja nasljednika Allahovih poslanika, jer oni su prve daje (misionari) i najveći svetionici u svijetu da've (misionarstva).

Drugi: Sva stvorenja mole za oprost onome ko ljude podučava dobru, pa čak i riba u moru, kao što se navodi u ispravnom hadisu.

Treći: Postizanje ogromnih nagrada, onoliko koliko je onih koje pozivamo, jer u ispravnom hadisu stoji: „Ko pozove ka lijepom sunnetu (praksi), imat će nagradu svih onih koji ga budu slijedili, a da se njihova nagrada neće umanjiti.“¹¹²

Četvrti: Onaj ko poziva na takvom je položaju da utiče na druge, a ne da drugi na njega utiču.

Peti: Takva osoba je predvodnik među ljudima i oni se povode za njim. Allah Uzvišeni kada opisuje Svoje dobre robe navodi da oni uče dovu: „I učini da se čestiti na nas ugledaju!“ (El-Furkan, 74)

Ramazan je mjesec kada osjećaji islamskih misionara dolaze do izražaja, njihovi jezici se tada pokreću, pera pišu samo dobro, a minberi ih jedva čekaju kako bi svoje znanje prenijeli.

Ima li neko da bi znanje prenosio kako bi Allah u tome korist dao?!

Allahu, povećaj nam korisno znaje, mogućnost činjenja dobrih djela i razumijevanje vjere!

---

¹¹² Muslim, br. 1017., u formi: „Ko u islamu uvede lijep sunnet (praksu)...“, i br. 2674., u formi: „Ko bude pozivao na pravi put...“ Ovim se hadisima misli na ona djela koja imaju potporu u vjeri, a ne na uvođenje novotarija u islam.

Dvadeset osma lekcija

Postač ima dovu koja se ne odbija

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

U ispravnom hadisu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli:
„Postač ima dovu koja mu se ne odbija.“¹¹³

Zašto je to tako?

Postačevo srce je ponizno, duša skrušena, osjećaji i emocije izražene, on se približio Allahu, ostavio hranu i piće iz straha od Vladara Uzvišenog i suzbio svoje strasti, pokoravajući se Gospodaru nebesa i Zemlje.

---

¹¹³ Ibn Madže u *Sunenu*, br. 1753., bilježi predaju koja glasi: „Prilikom iftara postač ima dovu koja mu se ne odbija.“ Ovoj smo predaji već ranije spomenuli ocjenu. Hadis, dakle, govori o dovi prilikom iftara, dok s druge strane, imamo hadis o dovi postača općenito, gdje se ne precizira vrijeme te dove. U tom hadisu stoji: „Tri dove su primljene: dova postača, dova onoga kome je učinjena nepravda i dova putnika.“ Hadis je ispravan. Pogledati: Albani, *Sahihul-džami's-sagir*, br. 3030.

Prenosi se u ispravnom hadisu da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Dova je ibadet.“¹¹⁴

Kada vidiš da rob mnogo čini dovu i ponavlja je, znaj da je blizu svoga Gospodara i da ima povjerenje u Njega.

Jedne prilike ashabi su se obratili Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, s pitanjem: „Da li je naš Gospodar blizu pa da Mu se tiho obraćamo ili je daleko, pa da Ga dozivamo?“ Tada je Allah objavio ajet u kojem kaže: ‘A kada te robovi Moji za Mene upitaju, Ja sam, sigurno, blizu: odazivam se molbi molitelja kad Me zamoli. Zato neka oni pozivu Mome udovolje i neka vjeruju u Mene, da bi bili na Pravome putu.’“¹¹⁵

U jednom ispravnom hadisu stoji: „Vi ne dozivate gluhog i odsutnog, nego Svečujućeg i Svevidećeg, koji vam je bliži od vrata vaše jahalice.“¹¹⁶

Dova je ispruženo uže i čvrsta veza s Gospodarem. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u ispravnom predaji veli: „Uz dovu niko nije na gubitku.“¹¹⁷

Allah nas poziva da Mu dovimo i da od Njega tražimo, rekavši:

„Dozivajte ponizno i u sebi Gospodara svoga, ne voli On one koji se previše glasno mole.“ (El-E'araf, 55)

„Gospodar vaš je rekao: ‘Dove Mi upućujte, Ja će vam se odazvati! Zbilja, oni koji se ohole da Mi ibadet čine – ući će, sigurno, u Džehennem poniženi.’“ (El-Mu'min, 60)

*Kada i ne bi dobio ono što tražim dovom, od Tvoje dobrote bilo bi dovoljno i to što si me dovi podučio i na nju uputio.*¹¹⁸

114 Ebu Davud, br. 1479., Tirmizi, br. 3372., Ibn Madže, br. 3828. Tirmizi kaže da je hadis hasen sahih.

115 Ovu predaju, između ostalih, spominju Taberi i Ibn Kesir u svojim tefsirima, prilikom tumačenja citiranog ajeta.

116 Buhari, br. 4205., i Muslim, br. 2704.

117 Bilježi Ibn Hibban u svome *Sahihu*, br. 871.

118 Ovim se ne želi kazati da čovjek treba biti nemaran u svojoj dovi,

U ispravnom hadisu stoji: „Naš se Gospodar svake noći, u zadnjoj trećini spusti na ovozemaljsko nebo i govori: ‘Ima li neko da traži nešto, pa da mu udovoljim? Ima li neko da dovu upućuje, pa da mu se odazovem? Ima li neko da traži oprosta, pa da mu oprostim?’“¹¹⁹

Mjesec ramazan je mjesec dove, Allahovog odziva, pokajanja i njegovog prihvatanja.

Postaču, ti čije su usne i grlo suhi od žedni i čiji stomak gladuje, okreni se dovi i stalno je čini, tražeći od Allaha da ti ispunji tvoje želje. Opisujući Svoje dobre robeve, On je rekao: „Oni su se trudili da što više dobra učine i molili su Nam se u nadi i strahu, i bili su prema Nama ponizni.“ (El-Enbija, 90)

Dova ima svoja pravila koja postač treba poznavati, a neka od njih su:

- Srčana odlučnost i povjerenje u Allaha da će nam dati ono što tražimo

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli: „Neka niko od vas ne govori: Allahu, oprosti mi ako hoćeš. U dovi neka bude odlučan jer Allaha niko ni na šta ne može prisiliti.“¹²⁰

- Na početku, sredini i kraju dove treba se zahvaliti Allahu i donijeti salavat na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

- Učenje dove u periodima kada se ona posebno prima, poput zadnje trećine noći, na sedždi, između ezana i ikameta, na kraju namaza (prije selama), posljedni sat petkom nakon ikindiјe, na dan Arefata...

---

jer onaj koji dovi, treba biti odlučan i čvrsto uvjeren da će mu se Allah odazvati. Cilj ovih riječi jeste pojasniti da je dova sama po sebi dovoljna Allahova blagodat prema robu, jer je dao da Ga se rob sjeća i doziva, a ono što dobije dovom, dodatna je blagodat na sve to.

119 Buhari, br. 1145., i Muslim, br. 758.

120 Buhari, br. 6339., i Muslim, br. 2679.

- Prilikom dove treba se kloniti pretjeranog rimovanja i pretjerivanja uopćeno.¹²¹

- Ne treba od Allaha tražiti ono što je grijeh ili prekidanje rodbinske veze.

Uvaženi postaču, u predakšamsko vrijeme, prije iftara, kada se tvoja glad i žđ povećaju što više čini dovu i budi ustrajan u molbama koje upućuješ Allahu.

Isto tako, pred samu zoru, obrati se Živom i Vječnom, jer ti si siromašan, a On je neovisan, ti si slabica, a On posjeduje snagu, ti si prolazan, a On je vječno postojeći.

Gospodaru, oprost tražim i Tebi se nadam,
O Ti kod kojeg stvorenja utočište traže.
Svaka se vrata preda mnom zatvorise,
samo Tvoja uvijek otvorena stajaše.

Ibrahim je učio ovu dovu: „Gospodaru moj, daj da ja i neki potomci moji obavljamo namaz; Gospodaru naš, Ti usliši molbu moju! Gospodaru naš, oprosti meni, i roditeljima mojim, i svim vjernicima - na Dan kad se bude polagao račun!” (Ibrahim, 40-41)

Musa se Allahu ovim riječima obratio: „Gospodaru moj, učini

---

121 Primjer pretjerivanja jeste detaljisanje prilikom dove, kao npr. da čovjek od Allaha traži televizor u boji, namještenu sobu i sl. Dakle, u dovi je propisano da se koriste sadržajne, a kratke rečenice, kao npr. da se od Allaha traži dobro ovoga i onoga svijeta. Prenosi se od Abdullaha b. Mugaffela da je čuo svoga sina kako uči: „Allahu, molim Te da mi podariš bijeli dvorac na desnoj strani Dženneta.“ On mu je tada rekao: „Sinko moj, od Allaha traži Džennet i spas od Vatre, jer sam čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellemu, kako kaže: „U ovom ummetu biće ljudi koji će pretjerivati u čišćenju i dovi.“ Hadis bilježi Ebu Davud, br. 96. Drugi primjer pretjerivanja u dovi jeste kada se traži nešto što je haram.

prostranim prsa moja i olakšaj zadatak moj.“ (Taha, 25-26)

Sulejman je Allahu zavapio: „Gospodaru moj, oprosti mi i daruj mi vlast kakvu niko, osim mene, neće imati! Ti uistinu, bogato daruješ!“ (Sad, 35)

Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ovako je dovio, a ta se dova prenosi u ispravnom hadisu: *Allahumme Rabbe Džebraile ve Mikaille ve Israfile, Fatire-s-semavati ve-l-erda, alime-l-gajbi ve-š-šeħadeti. Ente takkumu bejne ibadike fima kanu fihī jaħtelifun. Ihdini lima-htulife fihī mine-l-hakki bi iznike. Inneke teħdi men teħsau ila siratin mustekim/Allahu moj, Gospodaru Džebraile, i Mikaila i Israfila, Stvaratelju nebesa i Zemlje, Znalče skrivenog i vidljivog - Ti sudiš među robovima Svojim u pitanjima u kojima se oni razilaze. Razluči mi istinu od neistine, jer samo Ti na Pravi put upućuješ onoga koga Ti hoćeš.*¹²²

Četiri su koristi dove:

Prva: Kroz nju se ispoljava robovanje Allahu, poniznost i vjera u Njega. Ona je cilj ibadeta i njen rezultat.

Druga: Dovu prima samo Allah i On kroz nju, ili nam daje korist ili nas pak štiti od zla.

Treća: Ukoliko nam se Allah ne odazove na ovome svijetu, nagradu toga naći ćemo na onome, što je svakako korisnije i bolje.

Četvrta: Kroz dovu se na iskren način ispoljava jedinstvo Allaha, prekida ovisnost o ljudima i želja za onim što oni posjeduju.

Gospodaru naš, podaj nam dobro i na ovome i na onome svijetu i sačuvaj nas patnje u ognju!

Gospodaru naš, ne dopusti srcima našim da skrenu, kada si nam već na Pravi put ukazao i daruj nam Svoju milost; Ti si, uistinu, Onaj koji mnogo daruje!

---

122 Muslim, br. 770.

Dvadeset deveta lekcija

Poklon postačima

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Nisam pronašao veći poklon i ljepšu hediju od toga da prenesem nekoliko praktičnih hadisa Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem koje je on kao poklon dao svakom muslimanu. To su hadisi čija primjena donosi veliku nagradu, sevap i sreću na oba svijeta.

- „Ko, kada osvane, kaže: *La ilah illallahu vahdehu la šerike leh, lebul-mulku ve lebul-hamdu vahuve ala kulli šej'in kadir/Samo je Allah istinski bog, jedan i jedini, Koji nema sudruga. Njemu pripada vlast i hvala i On je Svemoćan*, imat će nagradu kao da je oslobodio roba od Ismailovih potomaka, bit će mu upisano deset dobrih djela, bit će od njega otklonjeno deset ružnih djela, bit će uzdignut za deset stepeni i bit će zaštićen od šejtana sve dok ne omrkne. A ako ih izgovori kada omrkne, imat će isto to sve do svanuća.“ (Bilježe Ahmed, Ebu Davud, Ibn Madže, s ispravnim

lancem prenosilaca).

- „Ko, kada osvane ili omrkne, kaže: *Allahumme ente Rabbi la ilah illa ente halekteni ve ene abduke ve ene ala ahdi ke ve va'dike mesteta'tu, euzu bike min šerri ma sana'tu, ebu'u leke bi ni'metike alejje ve ebu'u bi zenbi fagfirli fe innehu la jagfiruz- zunube illa ente/Allahu, Ti si moj Gospodar, nema istinskog boga osim Tebe. Stvorio si me i ja sam Tvoj rob. Izvršavam obavezu datu Tebi, vjerujući u Tvoje obećanje onoliko koliko mogu. Utječem Ti se od zla u onome što činim i zabvaljujem Ti na blagodatima prema meni. Utječem ti se od grijeha, pa mi oprosti, jer samo Ti praštaš grijeha, - pa toga dana ili te večeri umre, bio bi uveden u Džennet.“ (Bilježe Ahmed, Ebu Davud, Nesai, Ibn Madže, Ibn Hibban i Hakim s ispravnim lancem prenosilaca, a ovaj se hadis nalazi i u Buhariji, samo u drugoj formi).*

- „Ko ujutro i navečer prouči stotinu puta: *Subhanallahi ve bi hamdibi/Neka je slavljen i hvaljen Allab*, niko na Sudnjem danu neće imati bolje djelo od njega, osim onoga ko isto prouči, ili još više puta.“ (Muslim, Ahmed, Ebu Davud, Tirmizi).

- „Ko kaže: *Raditu billabi Rabben ve bil-islami dinen, ve bi Muhammedin nebijen/Zadovoljan sam da mi je Allah gospodar, islam vjera i Muhammed poslanik* - Džennet mu je zagarantiran.“ (Ebu Davud, Ibn Hibban, Hakim, hadis je ispravan).

- „Ko kaže: *subhanellahi ve bi hamdibi/slavljen je i hvaljen Allah*, biće mu zasađena palma u Džennetu.“ (Tirmizi, Ibn Hibban, Hakim, hadis je ispravan).

- „Ko kaže u toku jednog dana sto puta: *Subhanallahi ve bi hamdibi/Slavljen je Allah i Njemu pripada sva hvala*, oprošteni su mu grijesi, pa makar ih bilo kao morske pjene.“ (Muttefekun alejhi)

- „Ko (u dobrovoljnem namazu) prouči deset ajeta, neće biti upisan među nemarne. Ko prouči stotinu ajeta, bit će upisan među pokorne, a ko prouči hiljadu ajeta, bit će upisan među one

koji će imati veliku nagradu.“ (Ebu Davud, Ibn Hibban, hadis je ispravan).

- „Ko tri puta kada omrkne kaže: *Bismillahillezi la jedurru mea-’ismihi šej’un fil- erdi vela fis-semai ve huves-semi’ul-alim/S Allahovim imenom, sa kojim ništa ne može nauditi ni na Zemlji ni na nebesima; On je Onaj koji sve čuje i zna, do svanuća ga neće zadesiti nikakva iznenadna nesreća. A ko ih, kada osvane, izgovori tri puta, do noći ga neće zadesiti nikakva iznenadna nesreća.*“ (Ebu Davud, Ibn Hibban, Hakim, hadis je ispravan).

- „Ko kada omrkne tri puta kaže: *Euzu bikelimatillahit tammati min šerri ma halek/Utječem se Allahovim potpunim rijećima od zla koje je stvorio, ugriz zmije neće mu naštetiti te noći.*“ (Tirmizi, Ibn Hibban, Hakim, hadis je ispravan).

- „Kada čovjek izađe iz svoje kuće i kaže: *Bismillahi tevekkeltu allelahi ve la havle ve la kuvvete illa billahi/U ime Allaha, oslanjam se na Allaha, nema moći niti snage bez Allaha,* kaže mu se: ‘Dovoljno ti je, upućen si i zaštićen; i šeđtan pobjegne od njega.“ (Tirmizi, Ebu Davud, Ibn Hibban, Ibn Es-Sunni, hadis je ispravan).

- „Ko, kada čuje mujezina, kaže: *Ve ene ešbedu en la ilake illallahu vahdehu la šerike lehu ve enne Muhammeden abdubu ve resulubu. Raditu billabi rabben ve bi Muhammedin resulen ve bil islami dinen/I ja svjedočim da je samo Allah istinski bog, Jedan, Jedini, Koji nema sudruga i da je Muhammed Njegov rob i poslanik. Zadovoljan sam da mi je Allah Gospodar, Muhammed poslanik i islam vjera, bit će mu oprošteno.*“ (Bilježe Muslim i petorica).¹²³

- „Ko prouči *Kul hvallahu ehad* deset puta, Allah će mu sagraditi kuću u Džennetu.“ (Bilježi Ahmed od Muaza b. Enesa, s ispravnim lancem prenosilaca).

---

123 Petorica su: Ebu Davud, Nesai, Tirmizi, Ibn Madže i Ahmed.

- „Ko prouči suru Kehf na dan džume, pratiće ga svjetlost između dvije džume.” (Hakim i Bejheki, s ispravnim lancem prenosilaca).

- „Ko poslije svakog propisanog (farz) namaza prouči Ajetul-kursiju, smrt mu je jedina preprega za ulazak u Džennet.” (Ibn Hibban i Nesai, ispravan hadis. Oni koji su ga proglašili slabim, nisu pogodili po tom pitanju).

- „Ko prouči *Kul huwallahu chad* kao da je proučio trećinu Kur’ana.“ (Ahmed, Nesai, Tirmizi, hadis je ispravan).

- „Onome ko tokom noći prouči stotinu ajeta, bit će upisano kao da je proveo noć u namazu (ibadetu).“ (Ahmed, Nesai, s ispravnim lancem prenosilaca).

Ovi su hadisi mirisni buket cvijeća kojeg smo dobili od našeg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i poklanjamo ga svakom postaču.

Allahu, daj nam mogućnosti da Te što više spominjemo, da Ti se zahvaljujemo i da ti na najljepši način robujemo!

Trideseta lekcija

Sutra je bajram

Hvala Allahu, salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu, ashabe i one koji ga slijede.

Sutra je bajram! Šta nama znači bajram i kako se on provodi? Nije bajram onome koji obuče novo odjelo, dobro se za njega pripremi i time se hvališe nego je bajram onome ko se boji obećanog dana i strahuje od Gospodara Arša Veličanstvenoga.

Bajram nije sadržan u ispraznim zvukovima i zabavi, uzaludnim radovanjima i neredu nego je bajram znak zahvalnosti Onome ko nam daje blagodati, njihovo priznanje i ispoljavanje, okupljanje muslimana kao vid jačanja vjere i poniženja neprijatelja.

U nastavku ćemo spomenuti nekoliko pitanja vezanih za bajram:

- Prije klanjanja bajram namaza treba nešto pojesti (po mogućnosti hurme) kako bismo na taj način ispunili ono što se od nas traži kao što smo to ispunili i u vezi posta.

- Davanje sadekatul-fitra kako bismo očistili svoj post od svega što ne valja, unijeli radost među siromahe, oživjeli međumuslimansko pomaganje i savladali škrtost.

- Odijevanje lijepo odjeće i mirisanje, kao vid zahvalnosti Onome koji nam je te blagodati podario, jer Uzvišeni Allah je lijep i voli ljepotu. Takvim postupkom se Allahove blagodati čine vidljivim, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u jednom dobrom hadisu kazao je: „Allah voli one blagodati koje je podario svome robu, vidjeti na njemu.“¹²⁴

- Bajram je kada jedni druge posjećujemo, međusobno širimo selam i ljubav.

- Bajram je kada održavamo rodbinske veze, činimo dobro roditeljima, ispoljavamo samilost i blagost prema siromasima i komšijama.

- Bajram je popraćen imanskim radovanjima omeđenim serijatskim pravilima i principima lijepog ponašanja. Bajram je dan umjerene i lijepo šale, duhovitosti koja ne vrijeđa, suosjećajnog osmjeha, dozvoljenog uživanja i divnih kazivanja.

- Bajram nas podsjeća na Dan velikog okupljanja, kada će biti velike skupine ljudi, bogati i siromašni, stariji i mlađi, vođe i narodi, sretni i nesretni, radosni i tužni.

- Bajram je dan nagrada, jer onaj ko je klanjao i postio ramazan vjerujući i nadajući se nagradi, treba se radovati velikoj nagradi i ogromnom uspjehu.

Onaj ko je imao nemaran odnos prema postu i drugim Allahovim naredbama i ko je kršio Njegove propise, tugom će i propašću biti okružen.

Nakon bajrama, iz džamije se vraćaju dvije skupine ljudi:

- Skupina čiji će trud nagrađen biti. Njime će Allah kazati:

---

124 Tirmizi, br. 2819., i kaže da je hadis hasen sahih.

„Idite, Ja sam vam oprostio, vi ste Me učinili zadovoljnim, a i Ja sam vama zadovoljan.“

- Skupina koja će se kućama vratiti poražena, upropoštena i bez nagrade.

Jedan dobar čovjek prošao je pored ljudi koji su se za bajram zabavljali i u tome svaku mjeru prelazili, pa im je rekao: „Ako ste bili dobri u ramazanu, onda to nije način zahvale, a ako ste bili loši, onda se tako ne postupa prema Milostivom.“

Omer b. Abdul-Aziz vidio je ljude kako na svojim jahalicama sa zalaskom Sunca žure sa Arefata, pa je rekao: „Danas nije pobjednik onaj čija jahalica prva stigne nego onaj kome su grijesi oprošteni.“

Dragi muslimani, razmislite o vašim djedovima, očevima i priateljima koji su s vama klanjali dosadašnje bajrame! Gdje su sada? Kuda su otišli? Gdje su otputovali?

Ebul-Atahije veli: *Koliko je samo smrt donijela bola očevima?! Koliko je samo majki vrijeme nijemim učinilo? Koliko smo vidjeli uglednih mladića koji dolaze iz uglednih porodica, spremni za rat, u oklop spremljeni i brane se u noći hladnoj?! Strijela smrti ih pogodi i rastavi. Osvanuli su u slabušnom stanju. Šta je to pa ljude vidim nemarne? Kao da su im u grudima srca obola. Umjesto Allahovog zadovoljstva, dunjaluk su uzeli i njemu se okrenuli, a dobro znaju da je on prolazan. Kada osvanu, ustanu ko lavovi koji su gladni zanoćili. Njihovi izgledi zadičuju prisutne, a srca i namjere prljavi su i iskvareni.*

Sutra se stječu nagrade. Potrudi se da tvoja nagrada bude upisana u knjigu dobrih djela koja će te čekati na Sudnjem danu, kada ćes, uz Allahovu dozvolu, postići uspjeh i oprost grijeha.

Allah Uzvišeni kaže: „Ko bude od Vatre udaljen i u Džennet uveden - taj je postigao šta je želio; a život na ovome svijetu je samo varljivo naslađivanje.“ (Alu Imran, 185)

Gospodaru naš, primi od nas, jer Ti, uistinu, sve čuješ i sve
znaš!

Oprosti nam, jer Ti primaš pokajanje i samilostan si!

Zaključak

Uvaženi postači, Allah neka vam podari mir, milost i blagoslov. Molim i od Allaha tražim da se o vama uvijek brine i da vas čuva, a On je onaj koji nije nemaran spram onoga što čuva.

Allah vam primio vaše namaze i post i neka vam bude hajirli ono što se učinili!

Allah Uzvišeni kaže: „A oni kojima smo još prije lijepu nagradu obećali, oni će od njega (Džehenema) daleko biti, huku njegovu neće čuti i vječno će u onom što im budu duše željele uživati.“ (El-Enbija, 101-102)

Molimo Allaha da nas svrsta u ovu skupinu i primi sva naša dobra djela.

Allah je taj koji najbolje zna!

Salavat i selam donosimo na Muhammeda, njegovu porodicu i ashabe.

*Aid b. Abdullah El-Karni
Fakultet islamskog prava i teologije.
Odsjek za poslaničku tradiciju.*

Sadržaj

Predgovor prevodioca | 5

Uvod | 9

Prva lekcija:

Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem,
uputstva vezana za post | 13

Druga lekcija

Zbog čega je post propisan? | 19

Treća lekcija

Kur'an i ramazan | 25

Četvrta lekcija

Glas postača | 31

Peta lekcija

Ramazan je škola dobrote i humanosti | 37

Šesta lekcija

Ramazan je mjesec noćnog namaza | 43

Sedma lekcija

Islamska kuća u ramazanu | 49

Osma lekcija

Kako posti srce? | 55

Deveta lekcija

Kako posti jezik? | 61

Deseta lekcija

Kako posti oko? | 67

Jedanaesta lekcija

Kako posti uho? | 73

Dvanaesta lekcija

Kako posti stomak? | 79

Trinaesta lekcija

Greške koje čine neki postači | 85

Četrnaesta lekcija

Ramazanska sjećanja | 91

Petnaesta lekcija

Ramazanska prilika za pokajanje | 97

Šesnaesta lekcija

U ramazanu se vjerovanje povećava | 103

Sedamnaesta lekcija

U ramazanu je Allahova ljubav veća | 109

Osamnaesta lekcija

Kako da odgajamo našu djecu u ramazanu,
ali i u drugim mjesecima? | 115

Devetnaesta lekcija

Fenomen rasipništva u mjesecu ramazanu | 121

Dvadeseta lekcija

Ramazan je mjesec dobročinstva
i održavanja (rodbinskih) veza | 127

Dvadeset prva lekcija

Ramazan je mjesec samilosti
prema muslimanima | 133

Dvadeset druga lekcija

Kako oživjeti sunnet u ramazanu? | 139

Dvadeset treća lekcija

Ramazanska poruka ženi muslimanki | 145

Dvadeset četvrta lekcija

Ramazan i brige islamskog svijeta | 151

Dvadeset peta lekcija

Ramazan nas poziva da vodimo
brigu o našem vremenu | 157

Dvadeset šesta lekcija

Ramazan je mjesec kada se manifestuje
međumuslimanska ljubav i bratstvo | 163

Dvadeset sedma lekcija

Ramazan je blagoslovljeno vrijeme
za širenje islamskih vrijednosti | 169

Dvadeset osma lekcija

Postač ima dovu koja se ne odbija | 175

Dvadeset deveta lekcija

Poklon postačima | 181

Trideseta lekcija

Sutra je bajram | 187

Zaključak | 191

